

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05557

DER FOLKS FAYND

Henrik Ibsen

*Permanent preservation of this book was made possible
by Curtis Katz
in memory of
those murdered in the shoah*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הענריק זיבסען

דער פאלקס פיינד

שוישפיעל אין 5 אקטען

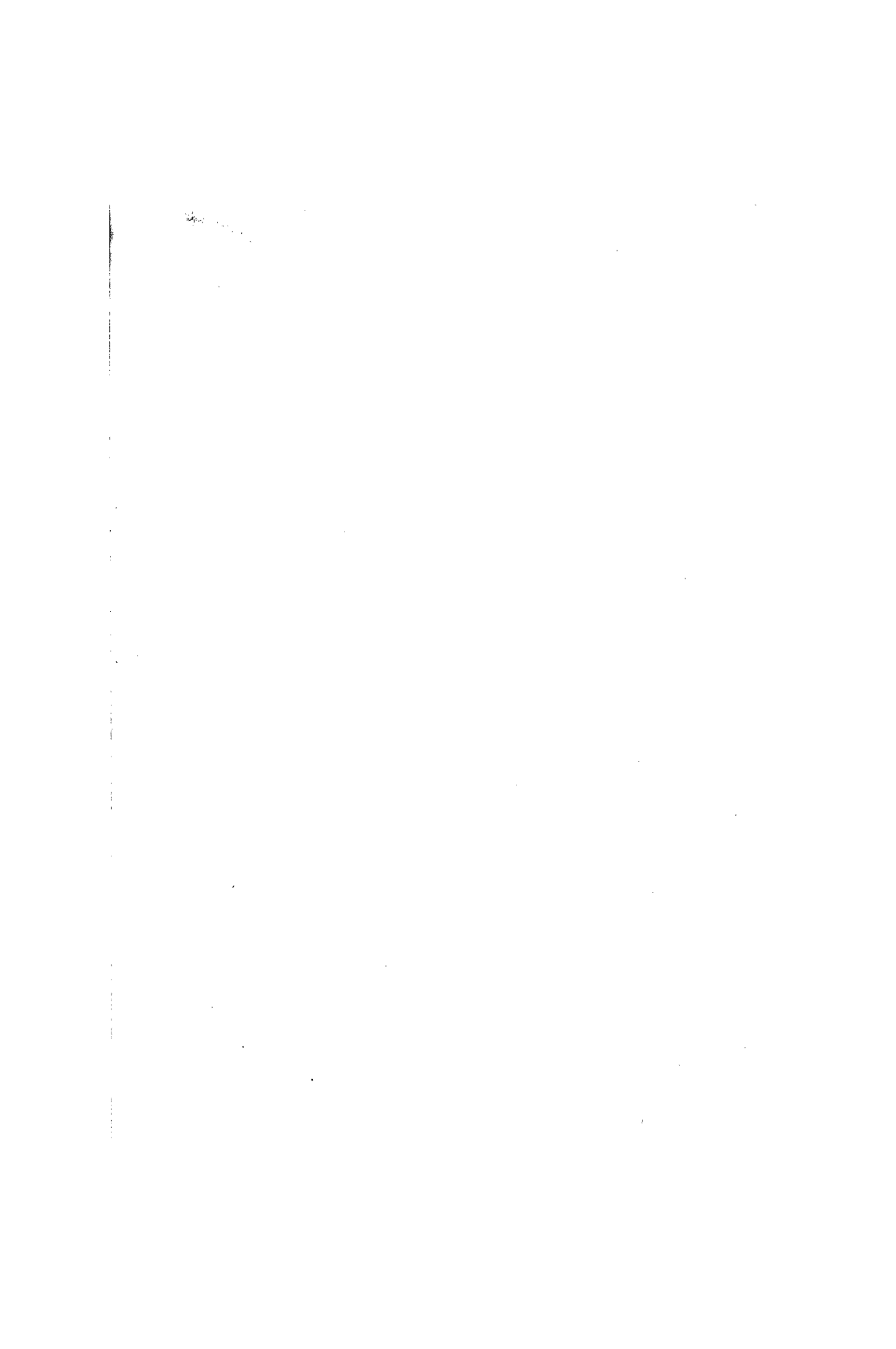
איבערזעצט פון ש. יאנאָווסקי.

ארויסגעגעבען פון דער בראַשורען גרופע פון דער
פראַגרעסיוו ליברערי.

NEW YORK, JULY, 1906

האַנדלענדע פּערוואָנען :

דאָקטאָר אָטטאָ שטאַקמאַן, מעדיצינישער אינספּעקטאָר פּון די בעדער.
מ.ר.ס. קאטערינאַ שטאַקמאַן, זיין פּרוי.
פּעטרא, זייער טאָכטער, אַ לעהרערקע.
וואַלטער און פּרעדעריק, זייערע צוויי אינגלאַך, 13 און 14 יאָהר.
פּעטער שטאַקמאַן, דעם דאָקטאָר'ס עלטערער ברודער, בירגערמייסטער
און פּרעזידענט פּון דער דירעקציאָן פּון די בעדער.
מאָרטען קילל, מאַדאַם שטאַקמאַנס שטיף-פּאָטער.
האַווסטאָד, רעדאקטאָר פּון „פּאַלקסבאַטע“.
ביללינג, אַ שרייבער אין דיזער צייטונג.
האַרסטער, שיפּסקאַפּיטאַן.
אַסלאַקסען, אַן אייגענטימער פּון אַ בוך-דרוקעריי.
שטאַרט מענשען ביי דער פּערוואַמלונג. אַלע סאָרטען מענער,
מאַנכע פּרויען און אַ היבשע ביסעל שול-קינדער.
סצענע : אַ שטאַדט אויף דעם זידליכען ברעג פּון נאָרוועגען.

ע ר ש ט ע ר א ק ט

(דר. שטאַקמאַנס וואָהנציממער איז זעהר איינפאַך, אָבער גאַנץ גער-
שמאַקפול אויסגעמעכלירט. אין דער וואַנד פון דער רעכטער זייט זיינען
דאָ צוויי טירען. די ערשטע פיהרט צו דעם דאָקטאָרס שטודיר-ציממער,
און די אַנדערע פיהרט אין דעם פּאַרציממער. אין דער וואַנד אַנטקעגען
איז דאָ אַ טיר, וואָס פיהרט אין די אַנדערע ציממער פון הויז. אין
מיטען פון דערזעלבער וואַנד שמעהט אַן אויווען, און עשוואָס ווייטער
אין פּאַדערגרונד אַ סאָפע מיט אַ שפּיגעל איבער איהר, ביי דער סאָפע
שמעהט אַ האַלב-רונדער טיש, צוגעדעקט מיט אַ מישטוך. אויפ'ן טיש
שמעהט אַן אַנגעצונדענער לאַמפּ מיט אַן אַכאַזשור. אין דער הינטער-
וואַנד זעהט זיך אַן אָפענע טיר, וואָס פיהרט צום עסס-ציממער. דאָרט
זעהט מען אַן עסס-טיש מיט אַ לאַמפּ אויף איהם. כיללינג זיצט ביין
טיש, מיט אַ סערוועטקע אונטער'ן מאַרדע. מרס. שטאַקמאַן שמעהט ביין
טיש, און דערלאַנגט איהם אַ גרויסען טעללער מיט געבראַטענע אָקסען-
פלייש. די אַנדערע שטוהלען ארום דעם טיש זיינען ליידג. דער טיש
איז אין אַ שטיקעל אונאַרדנונג, ווי ביין סוף פון אַ מאַהלצייט.)
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. יא, אז איהר פארשפּעטיגט אויף
אַ גאַנצע שטונדע מוזט איהר נעהמען פאר ליעב אַן אַנגעווארעמטע
וועטשערע.

ב י ל י נ ג (ניש אויפהערענדיג צו עססען). אָבער וואָס רעדט
איהר, מאַדאַם שטאַקמאַן, עס שמעקט דאָך אויסגעצייכענט!
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. איהר ווייסט דאָך, ווי מיין מאַן איז
שטרענג אז די מאַהלצייטען זאָלען זיין אין אַ בעשטימטער צייט.
ב י ל י נ ג. פאר מיר איז דאָס גאָר אַ קנאַפער חסרון. איך
קען זאָגען, אז מיר שמעקט דער עססען פיעל בעסער, ווען איך
זעץ מיך אזוי אוועק אלײן ביין טיש און עס גאַנץ אונגעשטערט.
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. נו, אז איהר זיינט צופריעדען, בין

איך — (זי הערט זיך צו ביין טיר פון דעם פאָרציממער) כלעבען, דאָ
קומט אויך האָווסטאָר!

ב י ל ל י נ ג. דאָס איז גאנץ מעגליך.
(עס קומט אריין דער בירגערמייסטער שטאַקמאַן, טראָגענדיג און
אויבער-ראַק און אַ הימעל פון אַ משינאָוויק, און מיט אַ שמעקעל אין
האַנד.)

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. אַ גוטען אבענד אייך, שוועגערין.
מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן (אריינגעהענדיג אין זאַל). וואָס?
איהר זיינט עס? אַ גוטען אבענד. זעהר פיין פון אייך, וואָס איהר
זיינט געקומען.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. איך בין פארבייגעגאנגען און
אזוי — (ער ווארפט אַ בליק אין עס-ציממער) אה, איך זעה, אז איהר
האָט נאָך דאָרט געסט.

מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן (עפעס ווי צומישט). אָה, ניין! ... דאָס
איז אין גאנצען בלוז אַ צופאַל (אין גרויס איילענעש) וואָלט איהר
אויך ניט געוואָלט עפעס אַ ביים?

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. איך? ניין, איך דאנק. גאָט זאָל
אויסהיטען, איך זאָל עסען עטוואָס הייסעס אין אָווענד. איך
האַלט מיך ביי טהעע, אַ קאַלטע שטיקעל פלייש און עהנליכעס.
אי עס איז געזינטער און אי בילליגער.

מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן. נו, איהר ווילט דאָך אורדאי דערמיט
ניט זאָגען, דאָס אַ ט ט אַ און איך זיינען חס וחלילה אויסבריינג-
גער?

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. אָה, איהר ניט, טהיערע שווע-
גערין. אָבער (אַנצייגענדיג אויף די טיר, וואָס פיהרט צום דאָקטאָרס
שטודיר-ציממער) אפשר איז ער ניט צו הויז?

מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן. ניין, ער איז מיט די קינדער אוועק
שפאַציערען אַ ביסעל —

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר (שמויכלענדיג). אורדאי מיינט ער,
אז דאָס דארף מען אזוי צוליעב די געזונדהייט; נור, אָט איז ער
אליין.

מ ר ס . ש ט א ק מ א ן . ניין, דאָס איז ניט ער (עס הערט זיך אַ קלאַפּ אין טיר) אריין! (עס קומט אריין דער רעדאקטאָר האָווסטאָד) אָה, הערר האָווסטאָד!

ה אָ ו ו ס ט א ד . יא, איהר מוזט מיר מוחל זיין, אָבער דער דרוקער האָט עס געמאַכט, איך זאָל זיך אזוי פּערשפּעטיגען. א גוטען אַבער, בירגערמייסטער!

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר (פּאַרבייגענדיג זיך גאַנץ שטויף). הערר האָווסטאָד, איהר זיינט דאָך דאָ אורדאי געקומען וועגען גע- שפּט-זאַכען.

ה אָ ו ו ס ט א ד . אַביסעל צוליעב געשעפט. עטוואָס וועגען דער צייטונג.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . איך האָב טאַקע אזוי גערעכענט. איך הער, אז מיין ברודער זאָל זיין אַ שטענדיגער און פּרוכטבאַ- רער מיטאַרבייטער אין אייער צייטונג „דער פּאָלקסבאַטע“.

ה אָ ו ו ס ט א ד . ער שרייבט פאַר די צייטונג, ווען ער האָט צו זאָגען דעם עולם אַן אמת וואָרט וועגען דאָס אָדער יענעס.

מ ר ס . ש ט א ק מ א ן (צו האָווסטאָד). אָבער ווילט איהר ניט אזוי גוט זיין (זי ווויזט אַן אויפ'ן עס-צימער).

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . אָה, איך האָב חלילה גאָר ניט צו איהם, וואָס ער שרייבט פאַר דעם קרייז לעזער, וואָס קען איהם אָבשעצען. און וואָס מיר פּערזענליך אַנבעלאַנגט האָב איך גאָר ניט אויסצוזעצען געגען אייער צייטונג.

ה אָ ו ו ס ט א ד . ניין, פאַר וואָס זאָלט איהר אויף? ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . אין גאַנצען גענומען העררשט

אין אונזער שטאָרט אַ גוטער גייסט, דער גייסט פון פּערטראַנזאַמ- קייט, דער גייסט פון טאָלעראַנץ. און דאָס איז דערפאַר, ווייל מיר אַללע האָבען איין אַלגעמיינעם אינטערעס, וואָס פּעראַייניגט אונז אַלע אין איין אונטערנעהמונג, וועלכע ריהרט אַן גלייך אַלע רעכט-דענקערע בירגער.

ה אָ ו ו ס ט א ד . הא — די בעדער. ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . גאַנץ ריכטיג. מיר האָבען אונ-

זערע פראכטפולע נייע בעדער. איהר זאָלט עם זעהען, הערר רע-
דאקטאָר, די בעדער מוזען ווערען דער מיטעל-פונקט פון לעבען אין
אונזער שטאָדט. אונבעדינגט!

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז . דאָסזעלבע זאָגט אויך אָטמאָ.
ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . וואָס פאר אַ גרויסער, הויכער
אויפשוואונג, וועלכע גרויסארטיגע ענטוויקלונג עם איז פאַרנעקומען
אין אונזער שטאָדט אין די לעצטע עטליכע יאָהר זאָגאר! די מענ-
שען האָבען געלד, און עם בעוועגט זיך און עם לעבט זיך! הייזער און
גרונדרענט איז געשטיגען אין ווערטאָ.
ה אָ ו ו ס ט אַ ד . און די שווריקייט צו קריגען ארבייט
ווערט אלץ קלענער.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . דאָס אויך געוויס. די נויטיגקייט
פאר די רייכע צו געבען נדבות האָט זיך בעדייטענר פארקלענערט,
און זי וועט ווערען דיעזען זוממער נאָך קלענער, אויב מיר וועלען
נור האָבען אַן אמת'ען גוטען זוממער דיעזען יאָהר — אַ סך בע-
זוכער, אַ סך קראַנקע, וועלכע וועלען ערשט מאַכען די בעדער דעם
ריכטיגען שם.

ה אָ ו ו ס ט אַ ד . איך הער, אז לויט אלע אויסזיכטען וועט
עם טאקע אויך זיין אזוי.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . יא, די אויסזיכטען זיינען די
בעסטע. יעדען טאָג קומען אריין אלץ נייע נאכפראגען וועגען
וואוינונגען און אנדערע זאכען.

ה אָ ו ו ס ט אַ ד . אויב אזוי, איז דעם דאָקטאָרס ארטיקעל
פונקט ווי געוואונשען.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . וואָס, ער האָט שוין ווידער עפעס
געשריעבען?

ה אָ ו ו ס ט אַ ד . יא, עטוואָס, וואָס ער האָט נאָך פאַריגען
ווינטער אָנגעשריעבען, רעקאָמענדירענדיג די בעדער און בעשריי-
בענדיג די געזונדע פעהרעלטניסע פון דער שטאָדט. אָבער צו יענער
צייט האָב איך דעם ארטיקעל ניט אָבעדרוקט.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . אַהא, אוראי עפעס אַן אָבהאלט?

ה א ו ו ס ט א ד. אָה, דאָס ניט, אָבער איך האָב גערעכענט,
אז עס איז גלייכער צו ווארטען מיט'ן ארטיקעל ביז צו דיעזער
צייט, ביז צום פרייהלינג צו. ווייל ערשט איצט הויבען זיך אָן מענר
שען צו קלייבען אין אַ זוממער-פלאַץ.

בירגערמייסטער. גאנץ ריכטיג, גאנץ ריכטיג, הערר
רעדאקטאָר!

מרס. שטאַקמאַן. יא, אָטטאָ איז ווירקליך אונערמיר-
ליך, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען די בעדער.

בירגערמייסטער. נו, ער איז דאָך אינספּעקטאָר פון
די בעדער.

האָווסטאָד. ער איז דאָך טאקע געווען, קען מען זאָגען,
זייער טאַטע.

בירגערמייסטער. איז ער עס טאַקי געווען? איך
הער מאַנכעס מאָל דאָסזעלבע פון געוויסע פּערזאָנען. אָבער איך
מוז זאָגען, אז אויך איך האָב אַ קליינעם חלק אין דיזער אונטער-
נעהמונג.

מרס. שטאַקמאַן. יא, דאָס איז, וואָס אָטטאָ זאָנט
איממער.

האָווסטאָד. ווער וויל עס דען אָבליקענען, הערר ביר-
גערמייסטער? איהר האָט געבראכט די גאַנצע אונטערנעהמונג אין
גאַנג, און האָט זי אוועקגעשטעלט אויף אַ פּראקטישען פּוס. יעדער
ווויס עס, און איך האָב נור געמיינט, דאָס די אידעע, די ערשטע
אידעע, געהערט צום דאָקטאָר.

בירגערמייסטער. יא, אידעען האָט מיין ברודער
שוין געהאַט אַ ביסעל צו פיעל אין זיין לעבען. אָבער, אז מי דאָרף,
אז עפעס זאָל געטהאָן ווערען, דערצו דאָרף מען שוין האָבען אַ גאַנץ
אַנדער סאָרט מענשען, הערר האַווסטאָד. און איך האָב ערוואַרטעט,
אז דאָ אין הויז לכל הפחות —

מרס. שטאַקמאַן. אָבער, מיין טהייערער שוואַגער —

האָווסטאָד. בירגערמייסטער — ווי קענט איהר —

מ ר ס. ש ט א ק מ אן. אָט קומט בעסער אַרײַן און נעהמט אַ ביס. מײַן מאַן מוז באַלד אָנקומען, הערר האָווסטאָד. האָווסט אַר. דאַנקע. טאַקי נײַט מעהר ווי אַ ביס. (ער געהט אַרײַן אין עס־צײַמער.)

בײַר גערמײַסטער. (רײדענדיג גאַנץ שמײַל) עס איז מערקווירדיג, דאָס מענשען, וואָס שטאַמען אָב דירעקט פֿון די בויערען, קענען זײַך קײנמאַל נײַט אויסלערנען צו האַלטען זײַך אַנ־שטענדיג.

מ ר ס. ש ט א ק מ אן. אָבער צו וואָס זאָלט אײַהר זײַך ער־גערען אײבער דעם? קענט אײַהר נײַט און אײער ברודער זײַך צײַט־טהײלען מיט'ן כבוד, ווי ברודער?

בײַר גערמײַסטער. יא, אזוי האָט עס טאַקי בע־דאַרפט זײַן, אבער עס זעהט אויס, אזוי ווי אַ טהײל בלױז פֿון עהרע איז נײַט גענוג פֿאַר מאַנכע פֿערזאָנען. זײ ווײלען אלעס פֿאַר זײַך. מ ר ס. ש ט א ק מ אן. ווי לעכערליך! אײהר און אָטטאָ זײנט דאָך אײמער געווען אזוי גוט און פֿרײַנדליך. (צוהערענדיג זײַך) אָהאָ, אײך דענק, אז דאָס איז ער. (געהט צו צום טיר פֿון פֿאַרצײמער.)

ד ר. ש ט א ק מ אן. (לאַכענדיג פֿון דרויסען) אָט האָסטו אַ גאַסט, קאַטערינאַ! איז דאָס נײַט אַ גליק? קומט אַרײַן, קאַפֿ־טאַן האָרסטער. הענגט אויף אײער אויבער־ראַק אָט דאָרט! אָה, אײהר טראַגט אפֿילו נײַט קײן אויבער־ראַק? שטעל זײַך פֿאַר, קאַטע־רײנע, אײך האָב אײהם געפֿאַקט אין גאַס, און מיט מאַטערנעש האָט זײך מיר עס אײנגעגעבען אײהם צו ברענגען אַהער. (קאַפֿיטאַן האָרסטער קומט אַרײַן און פֿאַרנייגט זײַך פֿאַר מרס. שטאַקמאַן. דער דאַקטאָר איז בײַן טיר) אַרײַן, בחורים! זײ זײנען שוין ווײעדער הונגעריג, ווי די וועלך! קומט קאַפֿיטאַן, אײהר מוזט פֿערזוכען אַ שטיקעל פֿלײש בײַ אונז. (ער שפֿאַרט אַרײַן מיט געוואַלד קאַפֿיטאַן האָרסטער אין צײמער. זײנע צוויי אינגלאַך, פֿרעדריק און וואַלשער, געהן אויך אַרײַן, נאכדעם, ווי זײ האַבען בעגרייכט זײער פֿעסער, דעם בירגער־מײסטער.)

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז . אָבער, אָטמאָ, האָסטו ניט גע-
זעהען —

ד ר . ש ט א ק מ א ז . (טהומ זיך אַ דרעה אין מיר) אָה,
פעטער? דו ביזט עם! (ער געהט צו צו איהם און שמרעקט צו איהם
אויס זיין האַנד) נו, איצט איז שוין גאָר גרויסארטיג.
ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . צום אונגליק מוז איך באַלד
אוועקגעהן.

ד ר . ש ט א ק מ א ז . אונזין! אין א מינוט וועלען מיר
האָבען פונש. דו האָסט, קאטערינע, אָן דעם פונש ניט פער-
געסען?

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז . גאָט זאָל אויסהימען. דאָס וואָסער
קאָכט שוין. (זי געהט אַרײַן אין עסצימער.)

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . פונש גאָר!
ד ר . ש ט א ק מ א ז . יא, זעץ זיך נור אוועק, און דו וועסט
זעהען, ווי גוט עם וועט אונז דאָ באַלד זיין.
ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . איך דאַנק אייך. איך בין ניט
קײַן שכור.

ד ר . ש ט א ק מ א ז . אָבער אַ ביסעל פונש מיינט נאָך ניט
שכור'ען.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . עם שיינט מיר — (ער קוקט
אַרײַן אין שפּײַזצימער) עם איז וואונדערבאר, ווי קענען זיי דאָס
פערשלינגען אַללעם, וואָס איז דאָרט אויפ'ן טיש?

ד ר . ש ט א ק מ א ז . (רייבענדיג די הענד) יא, איז עם
ניט אַ פערנגניגען צו זעהען, ווי יונגע חברה פאָסט אַרײַן? אימער
הונגעריג! זיי מוזען עסען! זיי דארפען דעם כח. זיי וועלען עם זיין,
וועלכע וועלען מוזען בילדען דעם זויערטויג פון דעם צוקונפֿט-
שטאָף, וואָס האַלט איצט אין איין קאָכען און זידען. אַזעלכע
אַלמע, ווי דו און איך —

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . נו, דאָס איז עפעס אַן אויס-
דרוק, וואָס געפעהלט מיר גאָר ניט. אַלמע, נאָ! —
ד ר . ש ט א ק מ א ז . אַזוי גענוי זיין אין אויסדריקע

דארפסטו ניט פאָרדערען פון מיר. דו מוזט וויסען, אז איך בין מיט'ן גאנצען הארצען צופריעדען. איך פיהל מיך אזוי גליקליך אין דיווען יאָגענדען, קאָכעדיגען לעבען! יא, עם איז ווירקליך א גרויסע צייט, אין וועלכער מיר לעבען איצט. עם איז, פונקט ווי עם וואָלט זיך געשאַפּפּען ארום אונז א גאַנץ נייע וועלט —

בירגערמייסטער. נו, און איז עם טאָקי אזוי?
ד.ר. שטאַקמאַן. נאַטירליך, דו קענסט עם ניט פאַר-
שמעהן אזוי גוט, ווי איך. דו האָסט דאָך דיין גאַנצען לעבען קיין טריט ניט געמאַכט פון דאַנען. און דאָס מאַכט איינעם בעדייטענדיג דונקעל די אויגען. אבער איך, וואָס האָב געמוזט פּערבריינגען דאָרט, אין א קליין פּלאַץ אין די נאָרד, כמעט קיין מאָל קיין מענ-
שען ניט אָנקוקענדיג, מיט וועמען איך זאָל האָבען אַן אינטערעס צו זאָגען א פּאָר ווערטער — אויף מיר ווירקט דער לעבען דאָ פונקט ווי איך וואָלט געווען אין א גרויסער וועלט-שטאָרט.

בירגערמייסטער. הם! וועלט-שטאָרט!
ד.ר. שטאַקמאַן. אָה, איך ווייס זעהר גוט, דאָס די היגע לעבענס-פּערהעלטניסע זיינען זעהר קליין אין פּערגלייך מיט אנדערע שטעט. אָבער דאָ איז לעבען, בעוועגונג, זאַכען אָהן א שיעור צו טהאָן און צו שטרעבען; און דאָס איז די הויפּטזאַך (רוב פּענדיג) קאַטערינע, זיינען דאָ פאַר מיר געווען וועלכע בריעף?
מ.ר. שטאַקמאַן. (איז עסציימער) ניין, קיינע בריעף.
ד.ר. שטאַקמאַן. און דאן טאָקי דער גוטער פּער-
דיענסט דאָ. דאָס לערנט צו שעצען אַזאַ מענש, ווי איך, וועלכער האָט אזוי געהונגערט, ווי איך.

בירגערמייסטער. גוטער גאָט! —
ד.ר. שטאַקמאַן. אָה, דו קענסט זיך פאַרשמעלען, אז מיר זיינען דאָרט געווען גוט אויף צרות. און איצט קענען מיר לעבען, ווי די גראַפּען! היינט, צום ביישפּיעל, האָבען מיר געהאַט געבראָטענס צו וואַרמעס, און, וואָס איז נאָך מעהר, מיר האָבען אויך געהאַט געבראָטענס פאַר וועטשערע. ווילסטו פּערזוכען עפעס? קום, טהו האָטש א קוק אויף דעם.

בירגער מייסטער. ניין, ניין. איך בעט דיר —
ד.ר. שטאקמאן. נו, אלזא, טהו א קוק. זעהסטו יעד-
נעם פיינעם טישטוך?

בירגער מייסטער. יא, איך האב עם בעמערקט.
ד.ר. שטאקמאן. און מיר האבען אויך זעהר שעהנע
לאמפען. זעהסטו? קאטערינע האט זיי אללע געקויפט פון די געלד,
וואס זי האט אָבגעשפּאַרט. און דאָס אללעס העלפט צו מאַכען א
הויז אזוי היימיש. ניט אפשר? קום אַריבער אַהער. ניין, ניין,
אַט אזוי — יא — זעהסטו, ווי די ליכט שטראַמט אַרונטער?
איך דענק ווירקליך, אז דאָס זעהט אויס זעהר שעהן, האָ?
בירגער מייסטער. יא, ווען איינער קען זיך נור
פּערגינען אזאַ לוקסוס.

ד.ר. שטאקמאן. אה, יא, איך קען זיך עם איצט פּער-
גינען. קעטרין זאָגט מיר, אז איך פּערדין כמעט אזוי פּיעל, וויפּיעל
מיר גיבען אויס.

בירגער מייסטער. יא — כמעט!
ד.ר. שטאקמאן. א הויז דעם, א מאן פון וויסענשאפט
מוז דאָך לעבען עפעס אנשטענדיג. איך בין זיכער, אז דער אמט-
מאַנד* פּערלעכט אַ ביסעל מעהר אַ יאהר, ווי איך.
בירגער מייסטער. נו, איך זאָל עם מיר אזוי דענ-
קען. ער איז דאָך אַ מיטגליעד פון דעם העכסטען געריכט.
ד.ר. שטאקמאן. יא, אבער אַ ליאָדע קויפּמאַן פּערלעכט
מעהר, ווי איך.

בירגער מייסטער. נו, דאָס איז אונפּערמיידליך אין
זיין שטעללונג אין דער געזעלשאַפט.
ד.ר. שטאקמאן. איבריגענס, בין איך נאָר ניט אזא

---

* אַמטמאַנד איז דער הויפּט רעגיערונגס טשינאָוויק פון גאַנצען
דיסטריקט.

אויסבריינגער, ווי דו דענקסט, פעטער. אָבער איך קען ניט אויסקור
מען אָהן דעם גרויסען פּערגניגען פון צו האָבען ארום זיך מענשען.
איך מוז זיי האָבען. איך, וואָס בין געווען אזאָ לאַנגע צייט איינ-
זאַם — עס איז פאַר מיר איצט אַ לעבענס־בעדירפניס צו זעהען
די יונגע, די מוטהיגע, די ענטשלאָסענע, די פריידענקענדע פאַרוואַ-
מעלט ארום מיר, אָט זיצענדיג דאָרט אַללע צוזאַמען און עסענדיג
מיט אזאָ אַפעטיט. איך וואָלט געוואָלט, אז דו זאָלסט בעסער
קענען האָוסטאָדען.

בירגערמייסטער. אה, האווסטאד! ער האָט מיר
דערציילט, אז ער געהט דרוקען אַן אַרטיקעל דיינעם.

ד.ר. שטאַקמאַן. מיינעם אַן אַרטיקעל?

בירגערמייסטער. יא, וועגען די בעדער. אַן אַרטי-
קעל, וואָס דו האָסט געשריעבען לעצטען ווינטער.

ד.ר. שטאַקמאַן. אָה, יענעם! — יא, אָבער איך וויל
ניט, אז דער אַרטיקעל זאָל איצט ווערען געדרוקט.

בירגערמייסטער. ווארום ניט? איצט איז עס דאָך
די פאַסענדסטע צייט!

ד.ר. שטאַקמאַן. נו, דו וואָלסט אפשר גערעכט געווען
אונטער געוועהנליכע אומשטענדען — (ער שפּרייזט איבער'ן צימער).
בירגערמייסטער. (איהם נאָכפּאָלגענדיג מיט דיא אוי-
גען) און וואָס איז עס אזוי דאָס אונגעוועהנליכע אין די אומשטענ-
דען איצט?

ד.ר. שטאַקמאַן. (אָבשמעללענדיג זיך) פעטער, איך קען
עס דיר נאָך ניט זאָגען. ניט היינט, יעדענפאַלס. די אומשטענ-
דען קענען ווערען גאַנץ אונגעוועהנליכע. אדער עס קען זיך אויסלאָך-
זען נאָר ניט מיט נאָר ניט. זעהר מעגליך, אז דאָס דוכט זיך מיר
אַללעם.

בירגערמייסטער. אויף מיין עהרענוואָרט, דו ביסט
היינט פול מיט סודות. איז עפעס דאָ, וואָס דו בעהאַלטסט פון
מיר? איך דענק, איך, אַלס פרעוידענט—

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און איך, אלס — אָבער, פעטער,
לאָמיר זיך ניט אויסרייסען איינער דעם אנדערנס האָר.
בירגער מייסטער. גאָט זאָל אויסהיטען! איך בין
ניט געוואָוינט צו רייסען זיך ביי די האָר, ווי דו דריקסט זיך אויס.
אָבער איך פאָרדער עס אונבעדינגט, דאָס אַללעס, וואָס האָט אַ פער-
בינדונג מיט די בעדער, זאָל געטהאָן ווערען אויף אַן אופן, ווי עס
פאָסט פאר אזא געשעפט, און אונטער דער ריכטיגער אויטאָריטעט.
איך קען ניט מרוצה ווערען צו געהן אין קרומע און געהיימניספאָלע
וועגען.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. אָבער קען איך דען געהן אין קרומע
וועגען?

בירגער מייסטער. ווי עס איז, דו האָסט שוין אזא
איינגעוואָצעלטע ליידענשאַפט צו געהן אימער דיין אייגענעם וועג.
און דאָס איז אין א גוט איינגעאַרדענטע געמיינדע כמעט פונקט אזוי
געפעהרליך. דער איינצעלנער מוז זיך אונטערוואַרפען דער גאַנצ-
צער געמיינדע, אָדער, צו ריידען ריכטיגער, דער איינצעלנער מוז
זיך בויגען פאר דער אויטאָריטעט, וואָס פאָסט אויף אויף דעם גליק
און לעבען פון אַללע.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. דאָס קען שוין זיין. אָבער, וואָס, צו
אַ די טייוואָלים, האָט עס מיט מיר צו טהאָן?
בירגער מייסטער. אָט דאָס, מיין טהייערער אָטמאָ,
וועסטו, ווי עס זעהט אויס, קיינמאָל ניט פאַרשמעהן. אָבער נעהם
זיך אין אַכט! דו וועסט דערפאר ליידען. איצט האָב איך דיר
געוואָרענט, און זיי געזונד.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. דו ביסט טאַקי אויף אַן אמת משוגע.
דו ביסט גאָר אין גאַנצען אויף אַ פאַלשען שליאַד.

בירגער מייסטער. דאָס בין איך ניט. און איך מוז
דיר בעטען, אז — (פארבויגענדיג זיך צום עסאימער) זייט געזונד,
שוועגערין! זייט געזונד, מיינע העררען!

מ.ר.ש. ש ט א ק מ א ז. (ארוינגעהענדיג אין צימער) ער
איז שוין אוועק?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. יא, און שרעקליך אין כעס נאך דערצו.
מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. אָבער, טהייערער אָטמאָ, וואָס
האָסטו ווידער איהם געטהאָן ?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. גאָר ניט. זיכער קען ער דאָך ניט
ערווארטען, איך זאָל איהם אַללעס דערציילען, נאָך איידער —
מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. און וואָס האָסטו איהם דען צו
דערציילען ?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. הם, זאָרג זיך ניט וועגען דעם, קאָ-
טערינע. עס איז מערקווירדיג, וואָס קיינע בריעה זיינען ניטאָ.
(האווסטאנד, ביללינג און האַרסטער האָבען זיך אויפגעהויבען פון טיש
און זיינען אריינגעקומען אין זאָל. באלד נאָך זיי זיינען אַריינגעקו-
מען די צוויי אינגלאַך, פּרעדעריק און וואלטער.)

ב י ל י נ ג. (צוהערענדיג זיך) אה, דו ליבער גאָט, נאָך
א גוטען מאָהלצייט פיהלט מען זיך גאָר א ניער מענש.
ה א ו ס ט א ד. דער בירגערמייסטער, זעהט אויס, איז ניט
געווען זעהר גוט אויפגעלייגט היינט.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. דאָס איז זיין מאָגען שולדיג. ער
פּערדייט אַללעס אזוי שלעכט.

ה א ו ס ט א ד. מעהר פון אַלין, הפנים, קען ער אונזער ציי-
טונג ניט פארדייען.

מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. און איך האָב געמיינט, אז צווישען
איך איז אַללעס גאַנץ פּרידליך.

ה א ו ס ט ע ד. אה, אָבער דאָס איז נאָר פאַר א צייט.
ב י ל י נ ג. אזוי איז עס טאַק. פּרידען אויף א ווילע.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. מיר מוזען געדענקען, דאָס פעטער
איז נעבעך א בחור. ער האָט ניט קיין היים, אין וועלכער ער זאָל
זיך פיהלען גליקליך. נור געשעפט און געשעפט: און דערצו נאָך
די פארשאַטענע, שוואכע טהעע, דאָס איז אַללעס, וואָס ער טרינקט.
און איצט, חברה, ארומגעשטעלט זאָל ווערען שטוהלען ארום טיש !
קאַטערינע, וועט דען דער פונש ניט באלד זיין ?

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז . (גייענדיג צום עסציימער) אָט איך
געה עם שוין בריינגען.
ד ר . ש ט א ק מ א ז . און איהר, קאפיטאן האָרסטער, זעצט
זיך לעבען מיר אויף דער סאָפּע. אזא זעלטענער גאָסט, ווי איהר
— זעצט זיך, מיינע העררען! (די מענער זענען זיך ארום טיש מרס.
שטאָקמאָן בריינגט אריין א טאָץ מיט אַ קעסעל, גלעזער, וואַסער-פלעשער
און ז. וו.)

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז . אָט איז עס. דאָס איז אראָפּ און
דאָס איז דאָס און דאָס איז קאָניאָק. און איצט העלפט זיך אליין.
ד ר . ש ט א ק מ א ז . (נעהמענדיג אַ גלאָז) און דאָס געהען
מיר טאָטי טהאָן. (וועהרענד דער פונש ווערט געמישט) און איצט
ארום מיט די סיגאַרען! וואַלטער, דו ווייסט, וואו די סיגאַר-כאַקס
שטעהט. און דו, פרעדעריק, בריינג מיר מיין פייפּ. (די אינגלאַד
געהען אַוועק) איך האָב אַ פּערדראַכט, אז וואַלטער לאַטכענט ביי
מיר פון צייט צו צייט אַ סיגאַר, אבער איך מאַך זיך ניט בעמערקענדיג
דיג (ער רופּט) און מיין יארמעלעקע, פרעדעריק! קאטערינע,
קענסטו איהם ניט זאָגען, וואו איך האָב איהר געלאָזען? אה, ער
האָט זי! (די אינגלאַד בריינגען אריין די זאכען) איצט, טהייערע
פריינד, העלפט זיך אליין. איהר ווייסט, איך בלייב ביי מיין
פייפּ. דיזע איז געווען מיט מיר ניט אויף איין שטורמדיגע רייזע
דאָרט, אין די נאָרד. (זיי ריהרען זיך אָן מיט די גלעזער) אייער
געזונדהייט! עס איז ניטאָ קיין גרעסערער פּערגניגען, ווי צו זיצען
זיך דאָ וואָרם און געשיצט.

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז (וועלכע זיצט שטריקענדיג) ווען
פאָהרט איהר אוועק, קאפיטאן האָרסטער?
ה אָ ר ס ט ע ר . איך דענק, אז ארום נעכסטע וואָך וועל
איך זיין מיט אַללעם פאַרטיג.

מ ר ס . ש ט א ק מ א ז . און איהר פאָהרט נאָך אמעריקא?
ה אָ ר ס ט ע ר . דאָס איז וואָס איך רעכען.
ב י ל י נ ג . אויב אזוי, וועט איהר דאָך ניט קענען נעהמען
קיין אַנטהייל אין די וואהלען פון דעם שטאָרטראטה!

ה א ר ס ט ע ר . נעהט דאָ זיין א נייע וואהל ?
ב י ל ל י נ ג . האָט איהר עם ניט געוואוסט ?
ה א ר ס ט ע ר . ניין, איך קימער מיך וועניג וועגען דיזע
זאכען.

ב י ל ל י נ ג . אָבער איך רעכען, אז איהר נעהמט דאָך אן
אינטערעסע אין עפפענטליכע אנגעלעגנהייטען ?
ה א ר ס ט ע ר . ניין. איך פערשטעה גאָר ניט וועגען דעם.
ב י ל ל י נ ג . דאָך, איינער דארף דאָך מאַכען א געברויך פון
זיין שטימ-רעכט.

ה א ר ס ט ע ר . אפילו די, וואָס פארשטעהען גאָר ניט ווע-
גען דעם, אום וואָס עם האַנדעלט זיך ?
ב י ל ל י נ ג . פערשטעהן ? וואָס מיינט איהר דערמיט ? די
געזעלשאַפט איז ווי אַ שיף; יעדער מענש מוז איהר העלפֿען
קירעווען.

ה א ר ס ט ע ר . דאָס מען זיך זיין אַללעס ריכטיג אויף דער
יבשה, אָבער אויפ'ן ים גילט ניט אזאַ כּלל.
ה א ו ס ט ע ר . עם איז מערקווירדיג, ווי וועניג אינטערעס
עם נעהמען אין עפפענטליכע אנגעלעגנהייטען די אַללע, וואָס פּאָה-
רען אויפ'ן ים.

ב י ל ל י נ ג . ווירקליך העכסט זאָנדערבאַר.
ד ר . ש ט אַ ק מ אַן . דיזע מענשען זיינען ווי די וואַנד-
דערנדע פייגעל. זיי פיהלען זיך ווי אין דער היים סיי אין די נאָרד,
סיי אין זירען. און דאריבער מוזען מיר, די איבעריגע מענשען,
זיין דאָס ענערגישער, הערר האווסטאד. וועט זיין עפעס אין דער
מאָרגעדיגער צייטונג פון אַן אלגעמיינעם אינטערעס ?
ה א ו ס ט א ד . גאָר ניט פון אַ לאַקאַלען אינטערעס. אָבער
דערפאר איבערמאָרגען דענק איך צו דרוקען אייער אַרטיקעל —
ד ר . ש ט אַ ק מ אַן . יא, פערפֿלוכט, איהר וועט
מוזען צוריקהאַלטען דעם אַרטיקעל.

ה א ו ס ט א ד . ווירקליך ? און מיר האָבען שוין געמאַכט
פּלאַץ פאר איהם. אויך דענק איך, איז איצט די פּאַסענדסטע צייט.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. יא, יא, מעגליך. איהר זיינט גע-
רעכט, אָבער יעדענפאלס מוז דער ארטיקעל אָבגעלייגט ווערען. איך
וועל דאָס אייך מיט דער צייט ערקלערען. (פעטרא קומט אריין, אָנ-
געטהאָן אין א הוט און מאַנטעל און מיט פיעלע איבונגס-ביכער אונטער
איהר ארעם. זי קומט אריין פון דעם פּאַרדערצימער.)

פ ע ט ר א. א גוטען אָווענד!

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. א גוטען אָווענד, פעטרא, ביסטו עס?
(אַללע ארום טיש פארנייגען זיך. פעטרא לייגט אָוועק איהר מאַנטעל
און ביכער אויף א שטוהל בין טיר.)

פ ע ט ר א. דאָ זיינט איהר אללע, לעבט זיך א טאָג, וועהר-
רענד איך האָב געמוזט שקלאַפּען.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. נו, טו קום און לעב אויך א טאָג.

ב י ל י ג. קען איך אייך אויסמישען א ביסעל?

פ ע ט ר א. (צוגייענדיג צום טיש) איך דאַנק אייך. איך
וועל עס אליין טהאָן — איר מאַכט עס פאר מיר שטענדיג צו
שטאַרק. אָבער, שא, פּאָטער, איך האָב פאר דיר א בריעף. (זי
געהט צו צום שטוהל, וואו איהרע זאַכען ליגען.)

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. א בריעף? פון וועמען?

פ ע ט ר א. (זוכענדיג אין דער קעשענע פון איהר מאַנטעל)
אייך האָב עס געקראָגען פון דעם פּאָסטמאַן, ווען איך בין אַרויס פון
שטוב —

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. (זיך אויפהויבענדיג און צוגייענדיג צו
איהר) און דו בריינגסט מיר איצט ערשט דעם בריעף?

פ ע ט ר א. איך האָב ווירקליך קיין צייט ניט געהאַט צוריק
אריינצולויפּען. ענטשולדיג מיר, פּאָטער, אָט איז דער בריעף.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. (נעהמענדיג דעם בריעף) לאָמיר
זעהן, קינד. (לוינענט די אדרעסע) יא, עס איז גאנץ גוט.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. איז דאָס דער בריעף, אויף וועלכען
דו האָסט אַזוי געווארט, אָטטאָ?

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. יא, דאָס איז ער. איצט מוז איך

געהן גלייך אין מיין ציממער. וואו וועל איך געפינען א ליכט, קא-
טערינע? איז דאָ אַ לאַמפּ אין דעם צווייטען צימער?
מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן. יא, דער לאַמפּ איז אָנגעצונדען. ער
איז אויפ'ן שרייבטיש.

ד ר. ש ט אַ ק מ אַן. ענטשולדיגט מיר פאַר אַ קליינע וויילע.
(ער געהט אריין אין זיין ציממער און פאַרשליסט הינטער זיך די טיר.)
פ ע ט ר א. וואָס קען עס זיין, מוטער?
מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן. איך ווייס ניט. פאר די לעצטע עט-
ליכע טעג האָט ער געהאַלטען אין איין אויסקוקען נאָך דעם בריעה-
טרענער.

ב י ל ל י נ ג. מסתמא עפעס א פאציענט פון די קאנטרי.
פ ע ט ר א. אָרימער פאָמער! ער ארבייט ווירקליך צו שווער.
(מישענדיג איהר פונש) אה, דאָס וועט זיין פיין!
ה אָ ו ו ס ט אַ ד. האָט איהר אויך היינט געגעבען א לעסאָן
אין דער נאַכט-שול.

פ ע ט ר א. (זופענדיג פון איהר גלאַז) צוויי שטונדען.
ב י ל ל י נ ג. און אין דער פריה פיער שטונדען אין
אינסטיטוט —

פ ע ט ר א. פינף שטונדען.
מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן. און איך זעה, אז דו האָסט נאָך
געבראכט מיט זיך איבונגס-ביכער, וואָס דו וועסט היינט מוזען
נאָכזעהן און צורעכט מאַכען.

פ ע ט ר א. יא, א גאַנצע הורבע ביכער.
ה אָ ר ס ט ע ר. עס שיינט מיר, אז איהר האָט גענוג צו
טהאָן.

פ ע ט ר א. יא, אבער דאָס איז געראדע וואָס איז גוט: מי
איז נאָך דעם אזוי ענטציקענר מיעד!

ב י ל ל י נ ג. דענקט איהר ווירקליך אזוי?
פ ע ט ר א. זיכער, דאן שלאָפט זיך אזוי געשמאַק.
ו ו אַ ל ט ע ר. הער נור, פעטרא, איך רעכען, דו מוזסט זיין
אַ גרויסע זינדערקע.

פ ע ט ר א. א זינדיגע!
ו ו א ל ט ע ר. יא, ווייל דו ארבייטסט אזוי שווער. הערר
רעלאַנד זאָגט, אז די ארבייט איז א שטרעף פאר אונזערע זינד.
פ ר ע ד ר י ק. (מיט אַ מינע פון אַן ערוואַקסענעם מענשען)
אונזין. דו ביסט א נאַר, אז דו גלויבסט עס.
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. שטיל זאָל זיין, פרעדעריק.
ב י ל ל י נ ג. (לאַכענדיג) ניין, דאָס איז דאָך פראַכטפול!
ה א ו ו ס ט א ד. וואָלסטו געוואָלט ארבייטען אזוי שווער,
וואַלטער?

ו ו א ל ט ע ר. איך ניט.
ה א ו ו ס ט א ד. אָבער וואָס וועט פון דיר ווערען?
ו ו א ל ט ע ר. אם בעסטען וואָלט איך געוואָלט ווערען א
רויבערהויפטלינג.
ה א ו ו ס ט ע ד. אָבער דאן וואָלסטו דאָך געמוזט זיין אַ
היידע, א געצענדיענער.
ב י ל ל י נ ג. אין דעם, זעהסטו, בין איך מיט דיר איינפער-
שטאַנען. איך זאָג פונקט דאָס זעלבע.
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. (ווינקענדי צו איהם) ניין, הערר
ביללינג. איהר זיינט ניט איינפערשטאַנען.
ב י ל ל י נ ג. אזוי לעבען זאָל איך, ווי איך בין א היידע, און
בין שטאַליז אויף דעם. איהר וועט זעהען, מיר וועלען באַלד אַללע
ווערען היידען.
ו ו א ל ט ע ר. און וועלען מיר דאן קענען טהון אללעם, וואָס
מיר וויללען?

ב י ל ל י נ ג. יא, זעהסט, וואַלטער —
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. שוין צייט אייך גאָר צו געהן,
וואַלטער און פרעדעריק. איך בין זיכער, אז איהר דארפט מאַכען
וועלכע לעסאָנס אויף מאָרגען.
פ ר ע ד ע ר י ק. לאַמיר דאָ בלייבען נאָך אַ ביסעל.
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. ניין, ניין. געהט אוועק, איהר
ביידע. (די אינגלאַך זאָגען גוטע נאַכט און פערלאַזען דאָס צימער).

ה א ו ס ט א ד. דענקט איהר, אז עם קען עפעס שאדען
די קינדער צו הערען אוועלכע זאכען?
מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. איך ווייס ניט. אָבער איך גלייך
עם ניט.

פ ע ט ר א. אָבער, מוטער, איך דענק, אז דאָס איז גאנץ לע-
כערליך פון דיר.

מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. קען זיך זיין. אָבער איך גלייך עם
ניט דאָ, אין דער היים.

פ ע ט ר א. עם איז דאָ אזוי פיעל פאלשקייט אי אין דער
היים און אי אין שול. אין דער היים טאָר מען ניט ריידען, און אין
שול מוז מען שטעהען און זאָגען ליגען צו די קינדער.

ה א ר ס ט ע ר. איהר מוזט זאָגען ליגען!
פ ע ט ר א. געוויס. ווייסט איהר דען ניט, אז מיר מוזען
מיט די קינדער לערנען פיעלע זאכען, אין וועלכע מיר גלויבען אליין
ניט?

ב י ל ל י נ ג. יא, דאָס ווייסען מיר שוין גוט גענוג.
פ ע ט ר א. ווען איך וואָלט נור געהאט גענוג געלד, וואָלט
איך געעפענט אַן אייגענע שולע, און דאָרט וואָלט שוין אללעס אַנ-
דערש געווען.

ב י ל ל י נ ג. אה, וואָס געלד אָנבעלאַנגט —

ה א ר ס ט ע ר. אויב איהר דענקט ווירקליך דאָס צו טהאָן,
פרייליין שטאָקמאַן, וועל איך זיין גליקליך צו לאָזען אייך האָבען
א צימער אין מיין הויז. מיין גרויסע אלטע הויז איז כמעט ווי
לידיג. דאָרט איז דאָ א גרויסער ציממער אויפ'ן ערשטען פלאָך —
פ ע ט ר א. (לאַכענדיג) א, יא, איך דאַנק אייך, אָבער דער-
פון וועט גאָר ניט ארויסקומען.

ה א ו ס ט א ד. אָה, ניין! פרייליין שטאָקמאַן, שטעל איך
מיר פאָר, וועט נאָך צושטעהן צו אונז, זשורנאליסטען. אַגב
אורחא, האָט איהר שוין עפעס געטהאָן ביי דעם ענגלישען ראָמאַן,
וואָס איהר האָט צוגעזאָגט צו איבערזעצען פאַר אונז?

פ ע ט ר א. נאָך ניט. אָבער איהר זאָלט עם האָבען, ווען איהר וועט בעדארפען.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. (פאָכענדיג מיט'ן בריעה) דאָ איז דאָ נייעם, וועלכע איך דענק, וועט אויפוועקען די גאנצע שטאָרט. ב י ל י נ ג. נייעם?

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. וואָס פאר אַ נייעם?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. אַ גרויסע ענטדעקונג, קאטריין.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. א'ן ענטדעקונג, וואָס דו האָסט

געמאכט?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. יא, מיינע אַן ענטדעקונג. (ער שפּרויזט איבער'ן צימער הין און צוריק.) נון, זאָלען זיי קומען, ווי דער שטייגער איי, און זאָגען, אז דאָס איז אללעס משוגעת'ן. אָבער זיי וועלען דאָס ניט סמייען! איך ווייס, אז זיי וועלען עם ניט.

פ ע ט ר א. פאָטער, זאָג אונז שוין, וואָס דאָס איז.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. יא, יא, גיב מיר נור צייט, און איהר

זאָלט עם אלעס וויסען. ווען נור פעטער וואָלט דאָ געווען! אָט זעהט איהר, ווי מיר מענשען גייען ארום און בילדען זיך איין זאָ- כען פונקט ווי די בלינדע מילכען—

ה א ו ו ס ט א ד. וואָס מיינט איהר, דאָקטאָר?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. (שטויענדיג ביי'ן טיש) איז ניט די

אלגעמיינע מיינונג, אז די שטאדט אונזערע איז א געזונטע?

ה א ו ו ס ט א ד. געוויס.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. ווירקליך. אַן אויסנאָהמסווייזע גע-

זונטער פלאַץ, ווערט, אז מי זאָל איהם רעקאָמענדירען אין די וואַרימסטע אויסדריקע צו אונזערע ברודער-מענשען, די קראַנקע און די געזונטע.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. מיין טהייערער אָטטאָ.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. און מיר האָבען טאָקי רעקאָמענדירט

און געלויבט אין הימעל אַרײן. איך האָב געשריבען איין מאָל און

אָבער אַ מאָל, אין דער צייטונג, און אין בעזונדערע ביכלאָך!

ה א ו ו ס ט א ד. נו, טו איז וואָס?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. דיזע בעדער, וואָס מיר האָבען גערור-
פען דער פּוּלס פּוֹן שטאַדט, די לעבענדע נערווען פּוֹן שטאַדט —
און דער טייפּעל ווייס וואָס נאָך.

ב י ל י נ ג. „דער שטאַדט'ס טרייסלענדע האַרץ“. דאָס
איז, ווי איך האָב זיך אַ מאָל אין אַ בעגייסטערטען מאָמענט ער-
לויבט —

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. אָה, יא, דאָס אויך! אָבער ווייסט
איהר, וואָס זיינען עס ווירקליך דיזע מעכטיגע, פּראַכטפּולע, פּיעל-
בעזונגענע בעדער, — וועלכע האָבען געקאָסט אזוי פּיעל געלד —
ווייסט איהר, וואָס זיי זיינען ?

ה א ו ו ס ט א ד. ניין, וואָס זיינען זיי ?
מ ר ס. ש ט א ק מ א .ן. נו, זאָג דאָך שוין.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. דער גאַנצער פּלאַץ איז אַ פעסט-הויז.
פ ע ט ר א. די בעדער, פּאָטער ?

מ ר ס. ש ט א ק מ א .ן. אונזערע בעדער!
ה א ו ו ס ט א ד. (איז דער זעלבער צייט) אבער דאָקטאָר!
ב י ל י נ ג. אָה, עס איז אונגלויבליך!

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. דער גאַנצער פּלאַץ, זאָג איך אייך,
איז אַ פערווייסטע טרונע. עקעלדיג אין דעם העכסטען גראַד. די
גאַנצע פּוילענעש אין יענעם מילל-טהאַל מיט דעם גאַנצען שרעקלי-
כען עפּוש פּעראַונריניגט דאָס וואַסער אין די רעהרען פּוֹן די בע-
דער. און דערזעלבער שמוץ רינט ארויס אויפ'ן ברעג. —

ה א ו ו ס ט א ד. דאָרט, וואו די ים-בעדער זיינען ?
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. דאָרט.

ה א ו ו ס ט א ד. אָבער ווי אזוי זיינט איהר אזוי זיכער אין
דעם אללעם ?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. איך האָב אונטערזוכט די צושטענדע
אזוי געוויסענשאַפט, ווי מעגליך. עס איז שוין אַ לאַנגע צייט, דאָס
איך האָב געהאַט מיינע צווייפּלען וועגען דעם. לעצטען יאָהר האָ-
בען מיר געהאַט מאַנכע מערקווירדיגע קראַנקהייטס-פעללע, אַטאַקען
פּוֹן טיפּוס און גאַסטריטיס —

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. יא, איך געדענק.
ד ר. ש ט א ק מ א ן. צו יענער צייט האָב איך גערעכענט,
אז די געסט האָבען געבראכט די זאראַזע מיט זיך, אָבער זייט לעצט
טען ווינטער בין איך געקומען צו אַן אַנדער שלום. איך האָב אָנ-
געהויבען צו אונטערזוכען דאָס וואסער אזוי גוט, ווי איך האָב
געקאָנט.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. אָט ביי דעם האָסטו עס אזוי
שווער געאַרבייט?

ד ר. ש ט א ק מ א ן. יא, דאָס מענסטו זאָגען, אז איך האָב
שווער געאַרבייט, קאַטרינע. אָבער דאָ האָב איך ניט געהאַט די
נויטיגע וויסענשאַפטליכע אינסטרומענטען, און האָב אוועקגעשיקט
ביידעס, אונזער טרינק-און ים-וואַסער אין אוניווערסיטעט פאר אַ
ריכטיגען אַנאַליז דורך אַ כעמיקער —

ה א ו ו ס ט א ד. און איהר האָט עס איצט געקראָגען דעם
ענטפער?

ד ר. ש ט א ק מ א ן. (ווייזענדיג דעם בריעף) אָט איז ער.
און ער בעווייזט אָהן אַ שאַטען פון צווייפעל די אַנוועזענהייט פון
אַרגאַנישען שטאַף אין דעם וואַסער — מיליאָנען פון מיקראַסקאָפֿ
פישע וועזענס. דאָס איז אבסאָליוט געפעהרליך פאר די געזונד-
הייט, צו מי געברויכט עס אויפ'ן קערפער, צו אין קערפער.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. וואָס פאר אַ גליק, דאָס דו האָסט
עס אויסגעפונען אין צייט!

ד ר. ש ט א ק מ א ן. דו מענסט עס זאָגען, אז עס איז אַ
גליק.

ה א ו ו ס ט א ד. און וואָס רעכענט איהר איצט צו טהאָן,
דאָקטאָר?

ד ר. ש ט א ק מ א ן. וואָס הייסט? מאַכען אַללעס ריכטיג.
ה א ו ו ס ט א ד. דענקט איהר, אז מי קען עס מאַכען?
ד ר. ש ט א ק מ א ן. עס מוז געמאַכט ווערען. אויב ניט,
זיינען די בעדער נוצלאָז און רואינירט. אָבער דערצו דאַרף עס
ניט קומען. איך ווייס גאַנץ גוט, וואָס מי וועט מוזען טהאָן.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. אבער, אז דו זאָלסט עם אלעם
האַלטען בסוד!

ד ר. ש ט א ק מ א ז. וואָלסטו געוואָלט, איך זאָל לויפען
איבער'ן שטאָרט און ריידען איבער דעם, איידער איך האָב נאָך
עטוואָס געוואוסט פאר זיכער? ניין, אזוי משוגע בין איך נאָך ניט.
מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. אָבער פאר אונז, אין דער היים.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. ניט א פיפס פאר א לעבעדיגען ווע-
זען. אבער מאָרגען קענסטו לויפען צו דעם אַלטען פּוּקס—

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. אָה, אַטטאַ!

ד ר. ש ט א ק מ א ז. נו, נו, צו דיין טאַטען, ער וועט עם
מאַכען אַ קאַפּ אויגען, דער אַלטער. ער דענקט, אז עפעס איז א-
יין אויבערשטיבעל ניט ריכטיג — יא, און עם זיינען דאָ גענוג
אַנדערע, וואָס דענקען פונקט אזוי. אָבער איצט וועלען די גוטע
מענשען איינזעהען (ער שפּרויזט איבערן צימער, ריובענדיג די
הענד) ווי די שטאָרט וועט עם קאָכען, קאַטערינע! דו קענסט זיך
ניט פאַרשמעלען, וואָס עם וועט זיין. די אַללע וואַסער-רעהרען
וועט מען מוזען איבערלייגען.

ה א ו ו ס ט א ד. (אויפהויבענדיג זיך) אַלע וואַסער-
רעהרען?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. נו, זיכער. מי האָט זיי גלייך אוועק-
געלייגט צו נידריג. זיי מוזען אריבערגעטראָגען ווערען צו אַ הע-
כערען גרונד.

פ ע ט ר א. אַלזאָ, נאָך אַלעמען ביזטו גערעכט?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. יא, געדענקסטו, פעטרא? איך האָב
דאָן נאָך געשריען געגען דעם, ווי מי האָט זיי געבויט. אבער
קיינער האָט מיר ניט געוואָלט הערען. איצטער אָבער וועלען זיי
שוין מוזען הערען. איך האָב פּערטיג געמאַכט אַ רעפּאָרט צו די ד-
רעקטאָרען. עם איז געלעגען אַ גאַנצע וואָך אָנגעגרייט. איך האָב
נור געווארט אויף דיזען בריעף. איצט אָבער זאָלען זיי עם גלייך
האַבען. (ער געהט אוועק אין זיין צימער און קומט צוריק מיט אַ פּאַק
פאַפּירען) זעהט? פיער געדיכט-אַגעשריבענע בויגענס. און דער

בריעה זאָל אויך אוועקגעשיקט ווערען. א צייטונג, קאטערינע!
קריג מיר עפעס, אין וואָס עם איינצואוויקלען. אָט איז עם. ריכ-
טיג. גיב עם צו — צו (קלאַפּט מיט'ן פּוס) ווי הייסט זי דאָרט?
נו, גיב עם צו דער דיענסטמיידעל, און זאָג איהר, זי זאָל עם גלייך
אוועקטראָגען צום בירגערמייסטער. (מַרס. שטאַקמאַן געהט ארויס
מיט'ן פּאַקעט דורך דעם עסצימער.)

פ ע ט ר א. פּאַטער! וואָס דענקסטו, וועט דער פעטער פּע-
טער זאָגען?

ד ר. ש ט אַ ק מ אַן. וואָס זאָל ער זאָגען? ער וועט געוויס
זיין העכסט דערפרייט, דאָס אזא וויכטיגער פּאַקט איז אויסגעפונען
געוואָרען.

ה אָ ו ו ס ט א ד. איך רעכען, איהר וועט מיר ערלויבען צו
שרייבען א קורצען נאָטיץ אין דעם „פּאַלקסבאָטע“ וועגען אייער
ענטדעקונג.

ד ר. ש ט אַ ק מ אַן. יא, איהר וועט מיר ווירקליך טהאָן
א גרויסע טובה.

ה אָ ו ו ס ט א ד. עם איז זעהר וויכטיג, און וואָס גיכער דער
עולם וועט עם וויסען, דאָס בעסער.

ד ר. ש ט אַ ק מ אַן. יא, אזוי איז עם.
מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַן. (צוריקקומענדיג) זי איז שוין
אוועק דערמיט.

ב י ל י נ ג. גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, דאָקטאָר, איהר
זיינט דער גרעסטער מאן אין שטאָרט.

ד ר. ש ט אַ ק מ אַן. (שפּרייזט איבער'ן צימער פול מיט
שמחה) אָה, נאָרישקייטען! נאָך אלעמען האָב איך דאָך מעהר ניט
געטהאָן, ווי מיין פליכט. איך בין געווען נור גליקליכער פאר אַנ-
דערע. דאָס איז אללעס. אָבער ווי עם איז —

ב י ל י נ ג. האָווסטאד, דענקט איהר ניט, אז די שטאדט
האָט בעדארפט פאראנשטאלטען א פּראָצעסיאָן מיט פּאַקעלען לכבוד
אונזער דאָקטאָר?

ה אָ ו ו ס ט א ד. איך וועל זיכער זעהען וועגען דעם.

בי לי נג. און איך וועל עס איבערריידען מיט אסלאקסען.
ד.ר. שטאקמאן. ניין, טהייערע פריינד. לאָזט דיזע
שמאָכטעם צורוה. איך וויל גאָר ניט הערען פון אזא זאך. און אויב
די דירעקטאָרען זאָלען מיר וועלען געבען א העכערען געהאלט, נעהם
איך עס ניט. איך זאָג דיר, קאטערינע, אז איך וועל עס ניט אָנ-
נעהמען.

מ.ר.ש. שטאקמאן. און דו וועסט זיין גערעכט, אָטמאָ!
פ.ע.ט.ר.א. (אויפהויבענדיג איהר גלאָז) דיין געזונדהייט,
פאָטער!

בי לי נג און האָווסטאד. אייער געזונדהייט,
דאָקטאָר!

הארסטער. (אָנריהרענדיג די גלאָז מיט'ן דאָקטאָר'ס) איך
ווינש איך פיעל גליק פון אייער ענטדעקונג.

ד.ר. שטאקמאן. איך דאַנק איך, מיינע גוטע פריינד.
איך בין אזוי גליקליך. אָה, עס איז ווירקליך א ברכה צו וויסען ביי
זיך אליין, אז דו האָסט עפעס רעכטעס געטהאָן פאר דינע ברידער
און בירגער, הורראה, קאטערינא! (ער כאַפּט איהר אַרום מיט ביידע
הענד, און דרעהט זיך מיט איהר אַרום צימער. אלעל לאַכען, אַפּלאַדי-
רען און שרייען הורראה פאַר'ן דאָקטאָר. מ.ר.ש. שטאָקמאַן רויסט זיך
פון זיין אומאַרמונג און קוויטשעט. די אינגלאַך שמעקען אַרײַן
זייערע קעפּלאַך דורכ'ן טיר.)

פאָרהאַנג.

צווייטער אָקט.

(אין דעמזעלבען פּלאַץ. פּריהמאַרגען צייט. די טיר פון עסציי-
מער איז צוגעשלאָסען. מרס, שטאַקמאַן געהט אריין מיט אַ פּערויגעל-
טען בריעה אין איהר האַנד, געהט צו צו דער טיר, וועלכע פיהרט אין דר.
שטאַקמאַנס שטודיר-צימער, און קוקט אַריין.)

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. ביסטו דאָ, אַטמאַ?
ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. (פון אינעווייניג) יא, איך בין נור-
וואָס צוריקגעקומען. וואָס איז עס?
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. א בריעה פון דיין ברודער. (דער-
לאַנגט איהם דעם בריעה.)

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. אַה, לאַמיר זעהען. (עפענט דעם
קאַנווערט און לייענט) „דער איינגעשלאָסענער מאַנוסקריפט ווערט
הירמיט צוריקגעשיקט“ (לייענט מורמלענדיג) הם —

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. יא, וואָס שרייבט ער?
ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. (אריינלייגענדיג דעם בריעה אין קע-
שענע) גאָר ניט. ער שרייבט בלוז, דאָס ער וועט אַלליין קומען
אַהער ארום נאָך מיטאג.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. אויב אזוי, מוזסטו טאַקי געדענקען
עס און פּערבלייבען אין דער היים.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. אַה, דאָס קען איך שוין טהאַן גוט גע-
נוג, ווייל אַללע נויטיגע וויזיטען האָב איך שוין געמאַכט.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. איך בין זעהר נייגעריג צו וויסען,
ווי ער נעהמט אויף דיזע נייעס.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. דו וועסט זעהען, ער וועט ניט זיין
איבעריגס גליקליך, דאָס איך, און ניט ער, האָט געמאַכט דיזע ענט-
דעקונג.

מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. יא, האסטו טאקי דערפאר קיין מורא ניט?

ד ר. ש ט א ק מ א נ. ניין; אין גרונד הארצען וועט ער זיין צופריעדען. אָבער דאָך פעטער האָט אזוי פּערדאמט מורא, אז אימיצער אנדערש א חוץ איהם, זאָל טהאָן עטוואָס גוטעס פאר די שטאָדט.

מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. ווייסטו, אָטטאָ, דו האָסט בע-דארפט זיין פריינדליך, און טהיילען זיך אין דעם כבוד מיט איהם. וואָלסטו ניט געקאָנט זאָגען, אז דאָס איז ער געווען, וואָס האָט געבראכט דיר אויף דיזען געדאַנק?

ד ר. ש ט א ק מ א נ. מיינעטוועגען, וואָס אַרט עס מיר, אויב איך וואָלט נור דורך דעם געקאָנט מאַכען די זאך בעסער. איך — (דער אַלטער מאַרשען קילל קוקט אַריין דורך די טיר, קוקט זיך אַרום, ווי אייגער, וואָס וויל עפעס אויסשפּיאַנירען, און רעדט כיסרע.)

מ אָ ר ט ע ן ק י ל ל. איז עס — איז עס אמת? מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. (גייענדיג איהם אַנטקעגען) פּאָטער, ביזטו עס?

ד ר. ש ט א ק מ א נ. האַללאָ, שווער, גוט מאַרגען, גוט מאַרגען!

מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. אָבער קום דאָך אַריין. מ אָ ר ט ע ן ק י ל ל. יא, אָבער עס איז אמת? אויב ניט, געה איך שוין אוועק.

ד ר. ש ט א ק מ א נ. אויב וואָס איז אמת? מ אָ ר ט ע ן ק י ל ל. יענע לעכערליכע געשיכטע וועגען די וואַסער-לייטונג. איז עס אמת?

ד ר. ש ט א ק מ א נ. געוויס, איז עס אמת. אָבער, ווי אזוי האָט איהר זיך עס דערוואוסט?

מ אָ ר ט ע ן ק י ל ל. (אַריינגעהענדיג אין צימער) פעטראַ איז אַריינגעלאָפּען צו מיר, גייענדיג אין שולע — ד ר. ש ט א ק מ א נ. נו, האָט זי עס?

מ א ר ט ע ן ק י ל . יא, יא, און זי האָט מיר עם דער-
צעהלט. איך האָב געטראַכט, אז זי מאַכט נור חוּזק פון מיר. אָבער
אויף אזא זאך איז פעטרא, דאכט זיך, קיינמאָל ניט פעהיג.
ד ר . ש ט א ק מ א ן . נאַטירליך ניט. ווי האָט עם אייך
געקאָנט גאָר איינפאלען?

מ א ר ט ע ן ק י ל . אָה, מי טאָר היינטיגע צייטען קיינעם
ניט גלויבען. מי קען פון דיר מאַכען א נאַר, נאָך איידער דו זעהסט
זיך אַרום. אַלזאָ, איז עם טאַקי אמת?

ד ר . ש ט א ק מ א ן . געוויס, און איצט, שווער, זעצט אייך.
(ער צייגט איהם זיך זעצען אויפ'ן סאַפע) און איז עם ניט אַן אמת'ע
ברכה פאר'ן שטאָדט?

מ א ר ט ע ן ק י ל . (קוים זיך איינהאַלטענדיג פון אויסצו-
שיקען מיט אַ געלעכטער) א ברכה גאָר פאר'ן שטאָדט?

ד ר . ש ט א ק מ א ן . יא, דאָס איך האָב געמאַכט די ענט-
דעקונג, ווען עם איז נאָך ניט צו שפעט —

מ א ר ט ע ן ק י ל . ריכטיג, ריכטיג. אָבער איך וואָלט
קיינמאָל ניט געריכט זיך אויף דיר, אז דו זאָלסט דיין אייגענעם
ברודער אַבטהאַן אזא שפיצעל.

ד ר . ש ט א ק מ א ן . א שפיצעל גאָר!

מ ר ס . ש ט א ק מ א ן . אָבער ווירקליך, טהייערער פאָר-

טער —

מ א ר ט ע ן ק י ל . (אַנשפארענדיג זיינע הענד און מאַרדע
אויף דעם קאַפּ פון זיין שמעקען און ווינקענדיג כיטרע צו דעם דאָך-
טאָר) נו, וועגען וואָס האַנדעלט זיך עם דאָ? איז עם ניט אום דעם,
ווי אַ געוויסע חיה איז אריין דורך די וואַסער-רעהרען.

ד ר . ש ט א ק מ א ן . יא, גאַנץ פיטשאַנאַנטשינקע חיה'לעך.

מ א ר ט ע ן ק י ל . און גאָר פיעלע פון זיי זיינען אַהין
פערקראָבען? פעטרא דערצעהלט, אז גאָר אַ שרעקליכע צאָהל.

ד ר . ש ט א ק מ א ן . ריכטיג. קיינער קען זיי ניט זעהען.

מ א ר ט ע ן ק י ל . (מיט אַ פערשטיקמען געלעכטער) דער

שר זאָל מיר צונעהמען, אויב דאָס איז ניט די בעסטע זאך, וואָס
איך האָב פון דיר געהערט.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. וואָס מיינט איהר?

מ אָ ר ט ע ז ק י ל. אָבער דו וועסט דאָך קיינמאָל ניט
קענען מאַכען דעם בירגערמייסטער גלויבען אין אזא שטות.
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. דאָס בלייבט איבער צו זעהען.
מ אָ ר ט ע ז ק י ל. דענקסטו ווירקליך, אז ער וועט זיין
אזוי נאַריש?

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. איך האָף, אז די גאַנצע שטאָרט וועט
זיין אזוי נאַריש.

מ אָ ר ט ע ז ק י ל. די גאַנצע שטאָרט, דאָס קען שוין
זיין. אָבער אַ מצוה אויף זיי. זיי האָבען געוואָלט זיין קליגער
פאר אונז, אַלטע. זיי האָבען מיך ארויסגעדזשוויגעט, אלס פּרע-
זידענט פון דער קאָמיטע. יא, איך זאָג דיר, זיי האָבען מיך ארויס-
געוואָרפען, ווי אַ הונד. און איצט וועט מען עס מיט זיי טהאָן. נור
דו זאָלסט אויפהאַלטען דיין שפּיעל מיט זיי.
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. יא, אָבער, שווער.

מ אָ ר ט ע ז ק י ל. דו געה נור אָן, זאָג איך דיר. אויב
דו קענסט מאַכען, אז דער בירגערמייסטער און זיינע פּריינד זאָלען
קריגען די נעזער צובלוטיגט, וועל איך אוועקגעבען גלייך הונדערט
קראַנען פאר די ארימע.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. נו? דאָס וואָלט געווען זעהר פיין
פון אייך.

מ אָ ר ט ע ז ק י ל. איהר ווייסט דאָך, פיעל ארויסצו-
וואַרפען האָב איך ניט. אָבער אויב דו פיהרסט עס אויס, וועל איך
געבען פּופציג קראַנען פאר די אַרימע-לייט אום קריסמעס.
(האווסטעד קומט אַרײַן דורכ'ן פּאַרצימער.)

ה א ו ו ס ט ע ד. אַ גוטען מאַרגען. (אַבשטעללענדיג זיך.)
אה, איך בעט אום ענטשולדיגונג.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. עס מאַכט ניט. קומט נור אַרײַן.

מ א ר ט ע ן ק י ל 5. (ווידער מיט א פערשטיקמען געלעכ-
טער) ער אויף אין דעם?

ה א ו ס ט ע ד. וואָס מיינט איהר?

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. יא, געוויס איז ער אויף אין דעם.

מ א ר ט ע ן ק י ל 5. איך האָב מיר עס בעדארפט משער
זיין! דאָס מוז דאָך אַריינגעשטעלט ווערען אין די צייטונגען. אָה,
שטאַקמאַן, דו ביסט דער ריכטיגער בעל דבר. לאָזען זיי קריגען.
און איצט געה איך אוועק.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. אָה, ניין, בלייבט נאָך אַ ביסעל,
שווער.

מ א ר ט ע ן ק י ל 5. ניין, איך געה. שפיעל זיי אזוי
פיעל שפיצלדאך, וויפיעל דו קענסט נור. און איך וועל שוין זאָר-
גען, אז דו זאָלסט דערפון גאָר ניט פארלירען. (ער געהט אוועק.
מרים שטאַקמאַן געהט אויך מיט איהם.)

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. (לאַכענדיג) דענקט זיך נור! דיזער
אַלטער גלויבט דאָך ניט אַ וואָרט וועגען דיזע נאַנצע אַנגעלעגענ-
הייט.

ה א ו ס ט א ד. איז דאָס געווען, וועגען וואָס —

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. יא, וועגען דעם האָבען מיר עס גע-
רעדט. און אפשר זיינט איהר אויך געקומען וועגען דאָס זעלבע.

ה א ו ס ט א ד. איך האָב מיר די זאך נאָך אַ מאָל איבער-
לעגט זייט נעכטען ביי נאכט.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. נו? —

ה א ו ס ט א ד. פאר אייך, אַלס דאָקטאָר, און אַלס אַ מאַן
פון וויסענשאַפט, איז דיזע אַנגעלעגענהייט מיט די וואַסער-רעהרען אַ
זאך וואָס איז וויכטיג אַן און פאר זיך. איך שטעל מיר פאָר, אַז
אייך איז גאָר ניט איינגעפאלען, אַז נאָך פיעלע אַנדערע זאכען האָר
בען מיט דעם אַ שטארקע שייכות.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. יא — ווי אזוי? לאָמיר זיך אוועקזע-
צען, אַלטער יונג. ניין, דאָרט, אויף דער סאָפּאַ. (האווסטעד זעצט

זיך אויף דער סאפא, דער דאָקטאָר אויף אַ שטוהל פון דעם אַנדערען זייט
(פון טיש.)

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. אַלזאָ, איהר דענקט ? —

ה א ו ו ס ט א ד. איהר האָט נעכטען געזאָגט, אז דאָס
שלעכטע וואָסער קומט פון די אונרייניגקייטען אין מיהלטהאל —
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. געוויס. גאָר אָהן א שום צווייפעל
קומט עס פון יענעם זומפ דאָרט אין דעם מיללטהאַל.

ה א ו ו ס ט א ד. ענטשולדיגט, דאָקטאָר, אָבער איך דענק,
אז דאָס קומט גאָר פון אַן אַנדער מין זומפ.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. וואָס פאַר אַן אַנדער מין זומפ קען
עס זיין ?

ה א ו ו ס ט ע ד. דער זומפ, אין וועלכען אונזער גאַנצער
עפּפענטליכער לעבען שטעהט און פּוילט.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. וואָס פאַר אַ נייע אידעע איז אייך
אַריינגעקומען ?

ה א ו ו ס ט א ד. אַללע אנגעלעגנהייטען פון שטאָרט זיינען
ביסלאַכווייז אריין אין די הענד פון א באַנדע ביוראָקראַטען.
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. אָה, וואָס רערט איהר, זיי זיינען דאָך
ניט אַללע קיין ביוראָקראַטען.

ה א ו ו ס ט א ד. ניין, אָבער די, וועלכע זיינען עס ניט, זיי-
נען זייערע פריינד און אנהענגער. זיי זיינען אַללע רייכע מענשען,
טרענער פון בעריהמטע נעמען. אָט דיזע זיינען עס, וואָס קאָנ-
טראָלירען און רעגירען איבער אונז.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. אָבער זיי זיינען דאָך מענשען מיט
שכל, מיט פּעהיגקייטען.

ה א ו ו ס ט א ד. א שפּאַס א קאַפּ האָבען זיי ארויסגעוויזען
זייער שכל, ווען זיי האָבען אוועקגעלייגט די וואַסער-רעהרען !

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. ניין, דאָן ניט. און עס איז ווירקליך
געווען זעהר נאַריש פון זיי. אָבער דאָס וועט דאָך גלייך צורעכט
געמאַכט ווערען.

ה א ו ו ס ט א ד. דענקט איהר, אז דאָס וועט זיך מאַכען אזוי גלאַטלאַך?

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. גלאַטלאַך, צו ניט, טהאָן דאָס וועט מען מוזען.

ה א ו ו ס ט א ד. יא, ווען די פּרעססע וועט עס אויפֿ- נעהמען.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. גאָר ניט נויטיג, מיין טהייערער. איך בין זיכער, אז מיין ברודער —

ה א ו ו ס ט א ד. ענטשולדיגט, דאָקטאָר, אָבער איך וויל, אז איהר זאָלט וויסען, אז איך געה נעהמען די זאך אין מיינע הענד.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. אין דער צייטונג?

ה א ו ו ס ט א ד. ווען איך האָב איבערגענומען דעם „פּאָלקס־ באַטע“, האָב איך בעשלאָסען, אז איך מוז צוברעכען יענע מאַשין פון די איינגעשפּארטע און אַלטע נארען, וועלכע האַלטען אַללעס אין זייערע הענד.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. אָבער איהר האָט דאָך מיר אַליין דערצעהלט, אז איהר האָט שיער ניט אונטערגעבראַכט אייער צייט־ טונג, און איהר האָט געמוזט זיך א דרעה טהאָן אין נאַנצען אָן א זייט.

ה א ו ו ס ט א ד. יא, מיר האָבען געמוזט א ביסעל פאַר־ באַהאַלטען אונזערע הערנער. דאָס איז שוין גאַנץ ריכטיג. דעמאָלט איז געווען די סכנה, אז די בעדער וועט מען גאָר קיינמאָל ניט אָנ־ פּאַנגען, אויב מי וואָלט דאן יענע מאַשין אַראָבגעווארפען. אבער איצט שטעהט די זאך גאַנץ אַנדערש. און מיר קענען זיך גאַנץ גוט העגעהן אָהן יענע אריסטאָקראטישע חברה.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. יא, מי קען זיך שוין בעגעהן אָהן זיי. אָבער מיר זיינען זיי דאָך שולדיג אזוי פיעל.

ה א ו ו ס ט א ד. דאָס וועלען מיר זיי בעצאָהלען. אָבער א זשורנאַליסט מיט אזעלכע דעמאָקראטישע מיינונגען, ווי מיינע, קען ניט דורכלאָזען אזא געלעגענהייט, ווי די איצטיגע, דורכגלייטשען זיך דורך זיינע פינגער. ער מוז צוברעכען די לעגענדע, וואָס האָט זיך

געבילדעט איבער די אונפעהלכבארקייט פון אונזערע הערשער. פון אזא אונזין מוז מען פטור ווערען, ווי פון יעדען אנדערען פאָר־אורטהייל.

ד.ר. שטאַקמאַן. אין דעם בין איך מיט איך איינפער־שטאַנען, הער האוסטאד. אויב דאָס איז א פאָראורטהייל איז נישט דער דערמיט.

ה.א.ו.ס.א.ד. נון, וועט עס מיר זעהר לייך טהאָן אָנזוך געהן זעהר שטרענג געגען דעם בירגערמייסטער, ווייל ער איז דאָך אייער ברודער. אָבער איך ווייס, אז איהר האָט דיזעלבע מיינונג, וואָס איך: דער אמת איז פריהער פאר אלץ.

ד.ר. שטאַקמאַן. געוויס, נאטירליך, אבער — אבער — ה.א.ו.ס.א.ד. איהר זאָלט הלילה נישט דענקען קיין ביזעס פון מיר. איך בין נישט מעהר איינגעשפאָרט און מעהר עהרגיציג, ווי אנדערע מענער.

ד.ר. שטאַקמאַן. אבער, מיין טהייערער, ווער זאָגט אז איהר זיינט עס?

ה.א.ו.ס.א.ד. איך שטאַם פון דעם ניעדריגען, פראָסטען פאָלק, ווי איהר ווייסט עס, און איך האָב געהאט די געלעגענהייט צו זעהען, וואָס עס איז נויטיג פאר די ניעדריגע קלאסען פון דער געזעלשאַפט. און דאָס איז אָט וואָס: זיי מוזען האָבען א טהייל אין דער פיהרונג פון די עפענטליכע אנגעלעגענהייטען. אָט דאָס ענטוויקעלט די מאַכט, דאָס וויסען און זעלבסטוירדע —

ד.ר. שטאַקמאַן. איך פערשטעה עס פאָלקאָם. ה.א.ו.ס.א.ד. יא, און איך דענק. אז א זשורנאַליסט געהט אויף זיך א גרויסע פערזאָנטוואָרטליכקייט, ווען ער פערנאַכט לעסיגט א געלעגענהייט צו העלפען די מאַסען, די אָרימע, די אונטערדריקטע. איך ווייס גאנץ גוט, אז די העכערע קלאסען רופען עס „אויפרעגען דאס פאָלק“ און נאָך אנדערע נעמען, אבער זיי קענען זאָגען, וואָס זיי ווילען, ווען נור מיין געוויסען איז ריין, און איך —

ד.ר. שטאַקמאַן. גאנץ ריכטיג, טהייערער האוסטאד.

אבער דאָך — דער טייפּעל זאָל עס האָלען — (א קלאַפּ אין טהיר.)
קומט אריין!

(עס קומט אריין אסלאַקסען, דער דרוקער, ביון מיר פון דעם פאָר-
צימער. ער איז אַרעם, אבער ריין געקליידעט אין שוואַרצען, טראָגענדיג
א ווייסע, עטוואָס צוקניטשטע האַלזטוך; אין זיינע הענד האַלט ער
הענדזשקעס און א פּילץ-הוט.)

א ס ל א ק ס ע ן. (פּערבויגענדיג זיך) איך בעט אום ענט-
שולדיגונג, דאָקטאָר, פאַר מיין גרויסע העזה —
ד.ר. ש ט אַ ק מ א ן. (זיך אויפהויבענדיג) האַללאָ! איז
דאָס ניט דער דרוקער אסלאַקסען?

א ס ל א ק ס ע ן. יא, דאָס איז ער, דאָקטאָר.
ה א ו ם ט א ד. (אויפשטעהענדיג) דאַרפּט איהר מיך,
אסלאַקסען?

א ס ל א ק ס ע ן. ניין, איך בין דאָס געקומען וועגען דאָקטאָר
אַליין. איך האָב גאָר ניט געוואוסט, אז איך וועל אייך דאָ
טרעפּען.

ד.ר. ש ט אַ ק מ א ן. יא, וואָס-זשע קאן איך טאָן פאַר-
אייך?

א ס ל א ק ס ע ן. איז דאָס אמת, וואָס איך האָב געהערט פון
הערר ביללינג, אז איהר געהט אונז שאַפּען בעסערעס וואָסער?
ד.ר. ש ט אַ ק מ א ן. יא, פאַר די בעדער.

א ס ל א ק ס ע ן. אָה, יא, איך ווייס עס. נו, בין איך געקומען
אייך זאָגען, דאָס איך וויל אייך העלפּען דערצו מיט מיין גאַנצען
כח.

ה א ו ם ט א ד. (צום דאָקטאָר) איהר זעהט!
ד.ר. ש ט אַ ק מ א ן. געוויס דאַנק איך אייך פון מיין גאַנצען
האַרצען, אבער —

א ס ל א ק ס ע ן. ווייל עס קען דאָך גאָר קיין רעד ניט זיין,
אז איהר וועט האָבען די גאַנצע מיטעל-קלאַס הינטער זיך. מיר
זיינען איצט אַ קאָמפּאַקטע מאַיאָריטעט אין שטאדט — ווען מיר

וויילען נור ווירקליך. און עם איז אימער גלייכער, דאָקטאָר, צו האָבען מיט זיך די מאַיאָריטעט.

ד.ר. שטאַקמאַן. דאָס איז אהן צווייפעל אמת. אבער איך קען מיר ניט פאַרשטעלען, אז מי זאָל דאָס אלעס דאַרפֿען. איך דענק, אַז אין אזא קלאַרע און גלייכע זאָך —

אַסלאַקסען. יא, אבער פון דעסטוועגען שאַדען קען עם ניט. ווייל איך קען אונזערע רעגיערער אזוי גוט. די, וואָס זיינען ביין רודער, ליעבען עם ניט זעהר אָנצונעהמען עצות, וואָס קומען פון אנדערע. און דאָרום דענק איך, אז עם וואָלט ניט געווען איבריג, ווען מיר זאָלען פֿעראַנשטאַלמען אַ סאָרט דעמאָנסטראַציען. האָו אַ סאָרט. איך דענק אויך אזוי.

ד.ר. שטאַקמאַן. א דעמאָנסטראַציען, זאָגט איהר? אבער וואָס וועט איהר דען דעמאָנסטרירען?

אַסלאַקסען. עם פֿערשטעהט זיך, אז מיר וועלען עם טאָן מיט גרויסער בעשיידענהייט. בעשיידענהייט איז דעם בירגערס ערשטע טונגענד — וועניגסטענס דאָס זיינען מיינע געפיהלען.

ד.ר. שטאַקמאַן. מיר ווייסען דאָס אלעס וועגען אייך, אסלאַקסען.

אַסלאַקסען. יא, איך דענק, אַז אויף אזוי פיעל קען איך נאָך מאַכען אַ פֿרעמענזיע. און דיזע אנגעלעגענהייט פון די וואַסער-לייטונג איז אזוי וויכטיג פֿאַר אונז, מיטעלקלאַס-מענשען. די בעדער קענען מיט דער צייט ווערען אַ קלייע גאָלד-מינע פֿאַר די שטאַדט, און דורך דיזע בעדער וועלען מיר עם אלע אונזער לעבען מאַכען, בעזאָנדערס מיר, וואָס האָבען הייזער. און דאָרום וועלען מיר אונטערשטיצען די בעדער מיט אלע אונזערע קרעפטען. און אזוי ווי איך בין דער פֿרעזידענט פון די הויז-אייגענטהיימער חברה —

ד.ר. שטאַקמאַן. יא?

אַסלאַקסען. און אזוי ווי איך בין א'ן אַגענט פון דער בעשיידענהייט געזעלשאַפט — געוויס ווייסט איהר דאָך, דאָקטאָר, אז איך בין זעהר טהעטיג פֿאַר בעשיידענהייט —

דר. שטאקמאן. נאטירליך, נאטירליך, נאטירליך, מיט א
אסלאקסען. בעגעגען איך זיך דאך, נאטירליך, מיט א
גרויסע צאָהל מענשען. און אזוי ווי איך בין בעקאנט צו זיין א
שטילער, ניט קיין טרינקער, און א געזעצליעבענדער בירגער, ווי
דער דאָקטאָר אליין ווייס עס גאנץ גוט, האָב איך א געוויסען
איינפלוס אין שטאדט, א שטעלונג פון א געוויסע אויטאָריטעט —
דר. שטאקמאן. איך ווייס דאָס אלעס זעהר גוט,
הערר אסלאקסען.

אסלאקסען. נו, אלזאָ קענט איהר זעהען, אז פאר מיר
וואָלט געווען גאנץ לייכט צונויפמאכען א'ן אדרעס ווען עס זאָל
קומען ענג.

דר. שטאקמאן. א'ן אדרעס?
אסלאקסען. יא, א סאָרט דאנקבארקייטס־רעזאָלוציאָן
פון די בירגער פון שטאדט דערפאר, וואָס איהר האָט ענטדעקט אזא
זאך, אזוי וויכטיג פאר די גאנצע געמיינדע. עס פערשטעהט זיך,
אז דיזער אדרעס וועט דארפן געמאכט ווערען מיט פאסענדער
בעשיידענהייט, אזוי דאָס די אויטאָריטעט און די מענשען מיט
א פארנעהם זאָלען ניט קענען האָבען דאָגעגען. און אויב מיר
קענען נור זיין גענוג פאָרויכטיג, אז קיינער זאָל זיך ניט בעליידיגען
דענק —

האווסטאד. און אפילו, אז זיי זאָלען עס ניט אזוי
גלייכען —

אסלאקסען. ניין, ניין, גאָר ניט, וואָס זאָל קענען
בעליידיגען די, וואָס האָבען די אויטאָריטעט, הערר האווסטאד. קיין
געגנערשאפט צו מענשען, וועלכע שטעהען אין נאָהענטע שייכות
מיט אונז. אזא זאך האָב איך קיינמאָל ניט געטאָן אין מיין
גאנצען לעבען. און קיין גוטס קומט דערפון אויך ניט ארויס.
אבער קיינער קען דאך ניט האָבען געגען א'ן איבערלעגטען, פרייען
מיינונגס־אויסדרוק פון די בירגער.

דר. שטאקמאן. (שאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ) איך קען
אויך ניט ערקלערען, הערר אסלאקסען, ווי הערצליך עס פרעהט מיר

צו געפינען אזוי פיעל שטיצע צווישען מיינע מיטברירגער. איך בין אזוי גליקליך — אזוי גליקליך! וועט איהר ניט נעהמען א טראָפּען וויין? עה?

אסלאקסען. ניין, איך דאַנק אייך, איך טרינק ניט דיזע זאַכען.

ד.ר. שטאַקמאַן. נו, איז א גלאַז ביער — וואָס וועט איהר צו דעם זאַגען?

אסלאקסען. איך דאַנק אייך, דאָקטאָר. דאָס אויך ניט. איך טרינק קיינמאָל ניט, ווען עס איז נאָך אזוי פרייה. אבער איצט געה איך אוועק אין שטאדט, וועל רעדען מיט די בעלי בתים און וועל פאַרברייטען די עפענטליכע מיינונג.

ד.ר. שטאַקמאַן. אָט דאָס איז זעהר פיין פון אייך, הערר אסלאקסען. אבער עס קען זיך ניט פאַטויפען אין מיין קאַפּ, אז די אַלע זאַכען זיינען נויטיג. איך דענק, אז די זאך וועט זיך מאַכען גאנץ פון זיך.

אסלאקסען. די בעאַמטע זיינען אימער זעהר לאַנגזאַם, דאָקטאָר — גאָט זאָל אויסהיטען, אז איך זאָל דאָס זאַגען, אַלס בעשולדיגונג.

האָרוסטאד. מאָרגען וועלען מיר זיי א ביסעל אויפּוועקען דורך די צייטונג.

אסלאקסען. נור אַהן געוואלד, הערר האָרוסטאד. געהט אָן מיט בעשיידענהייט, אָדער איהר וועט גאָר ניט קענען מאַכען מיט זיי. איהר נעהמט אָן מיין עצה, ווייל איך האָב געלערנט אין דער שולע פון לעבען. און איצט וועל איך זאַגען גוט מאָרגען צום דאָקטאָר. איהר ווייסט איצט, אז מיר קליינע, מיטעלקלאַס-מענשען שטעהען הינטער אייך, ווי א פעלזען. איהר האָט די קאָמפּאַקטע מאַיאָריטעט אויף אייער זייט, דאָקטאָר.

ד.ר. שטאַקמאַן. איך דאַנק אייך זעהר, הערר אסלאקסען. (שמרעקט אויס זיין האַנד) א גוטען טאָג, א גוטען טאָג.

אסלאקסען. איהר געהט אפשר אין דרוק, הערר האָרוסטאד?

ה א ו ו ס ט א ד . איך וועל גלייך קומען . איך האָב פריהער
עטוואָס אַנדערעס צו טאָן .

א ס ל א ק ס ע ן . גוט . (פערניגט זיך, געהט אַוועק . דר . שטאַק
מאָן בעגלייט איהם ביז צום פאַרצימער.)

ה א ו ו ס ט א ד . (ווען דער דאָקטאָר קומט צוריק) נו, וואָס
זאָגט איהר אויף דעם, דאָקטאָר ? דענקט איהר ניט, אז עס איז
די העכסטע צייט, אז מיר זאָלען אויסראַטען און פטור ווערען פון
דיזע גאַנצע גלייכגילטיגקייט, אונענטשלאָסענהייט און שרעקע-
דינקייט?

ד ר . ש ט אָ ק מ א ן . רעדט איהר פון אסלאַקסען ?

ה א ו ו ס ט א ד . יא, איך רייך פון איהם . אויף ער איז
אייגער פון יענע, וואָס זיינען אין זומפ, כאַטש ער איז א גאַנץ גוטער
יונג . און אזוי זיינען די מייסטע מענשען דאָ . זיי האַלטען אייביג
אין איין שאַקלען זיך פון איין זייט אויף די צווייטע, און אַט
צוליב זייער צווייפעל און אנדערע זאַכען, האָבען זיי קיינמאָל
ניט דעם מוטה צו שטעלען א שריט ווייטער .

ד ר . ש ט אָ ק מ א ן . יא, אבער אסלאַקסען זעהט מיר אויס
צו זיין אַ מענש, וואָס האָט גאַנץ גוטע און ריכטיגע ווינשע .

ה א ו ו ס ט א ד . עס איז דאָ אַ זאַך, וואָס איך שעץ פיעל
מעהר, דאָס איז צו בלייבען ביי אייער מיינונג און בעשלוס, אַלס
אַ מאַן, וועמען מי קען פערטרויען, און וועלכער קען זיך אויף זיך
אַליין פערלאָזען .

ד ר . ש ט אָ ק מ א ן . אין דעם בין איך מיט אייך .

ה א ו ו ס ט א ד . און דאָס איז וואָס איך געה טאָן . צו
בענוצען זיך מיט דער געלעגענהייט און זעהען, אויב איך קען ניט
אויפרעגען אַ מאָל די גוט-מיינענדע צווישען זיי . די פערגעטערונג
פון אויטאָריטעט מוז אויסגעריסען ווערען מיט'ן וואָרצעל אין
דיזער שטאדט . דיזער גרויסער אונפערצייחליכער פעהלער מיט די
וואַסער-לייטונג דאַרף זיין גענוג צו עפענען די אויגען פון יעדען,
וואָס האָט אַ שטיממע .

ד ר . ש ט אָ ק מ א ן . זעהר גוט . אויב איהר דענקט, אז

דאָס איז צום בעסטען פון די געמיינדע, טו זאָל זיין אזוי; אבער
ניט, ביז איך וועל האָבען גערעדט מיט מיין ברודער.

האָוסט אד. ווי עס איז, געה איך דערוויל פאַרטיג
מאַכען אַ לייט-אַרטיקעל. און אויב דער בירגערמייסטער זאָל ניט
אינוויליגען —

ד.ר. שטאַקמאַן. אבער ווי קענט איהר זיך גאָר פאָר-
שטעלען אזא זאך?

האָוסט אד. מי קען עס שוין זיך גאנץ גוט פאַרשטעלען.
און דאָן —

ד.ר. שטאַקמאַן. דאָן פערשפרעך איך אייך. זעהט,
דאָן קענט איהר דרוקען מיין ארטיקעל מיט'ן רעפאָרט פונקט ווי
ער איז.

האָוסט אד. איז דאָס אַ פערשפרעכען?
ד.ר. שטאַקמאַן (דערלאַנגענדיג איהם דעם מאַנסקריפט).

אַט איז עס. נעהמט עס מיט אייך. עס וועט אייך ניט שאַדען דאָס
איבערצולייגען. און דאָן זאָגט מיר, וואָס איהר דענקט וועגען דעם.
האָוסט אד. איך דאַנק אייך. איך וועל עס טאָן מיט

דעם גרעסטען פערגניגען. און איצט זייט געזונד, דאָקטאָר.
ד.ר. שטאַקמאַן. זייט געזונד, זייט געזונד. איהר וועט

זעהען, עס וועט געהן גלאַט, הערר האָוסטאד, אזוי גלאַט.
האָוסט אד. הם, מיר וועלען זעהן. (פערנייגט זיך און

פערלאַזט דאָס צימער.)
ד.ר. שטאַקמאַן (צוגעהענדיג צום טיר פון דעם עס-צימער

און אריינקומענדיג). קאַטערינע! האַללאָ! שוין צוריק, פעטרא!
פעטרא. (אריינקומענדיג) יא, איך בין נור וואָס צוריקגע-
קומען פון דער שולע.

מ.ר.ש. שטאַקמאַן. (אריינקומענדיג) איז ער נאָך דאָ
ניט געווען?

ד.ר. שטאַקמאַן. פעטער, מיינסטו? ניין. אבער איך
האָב דאָ געהאַט אַ שמועס מיט האָוסטאדען. ער איז גאָר ענט-
ציקט פון מיין ענטדעקונג. ווייל, פערשטעהסטו מיר, דאָס גרייכט

פיעל ווייטער, ווי איך האָב אין אָנפאנג זיך פאָרגעשטעלט. און
ער האָט מיר זיין צייטונג אָנגעבאָטען צו אלע צייטען, ווען איך
זאָל נור דארפֿען.

מ.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. אבער דענקסטו, אז דו וועסט בעדאר-
פען זיין צייטונג?

ד.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. ניט איך. אבער עס איז אלץ איינס,
עס פיהלט זיך עפעס שטאַלצער, אז מי ווייס, דאָס די פרייע אונ-
אבהענגיגע פרעסע איז אויף דיין זייט. שטעל זיך נור פאָר, איך
האָט היינט געהאט אַ בעזוך פון דעם פרעזידענט פון דעם הויז-
אייגענטהימער פערבאָנד.

מ.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. ווירקליך! און וואָס האָט ער
געוואָלט?

ד.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. ער האָט מיר פאָרגעשלאָגען זיין
שטיצע. יעדער איינער פון זיי וועט מיר העלפען, ווען דאָס זאָל
נױטיג זיין. קאטערינע, ווייסטו וואָס איך האָב הינטער מיר?

מ.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. הינטער דיר? ניין. וואָס האָסטו
הינטער דיר?

ד.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. די קאָמפּאַקטע מאַיאָריטעט!

מ.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. נו, איז דאָס עפעס גוט פאר דיר,
אָטטאָ?

ד.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. איך זאָל עס מיינען. (רױבענדיג זױנע
הענד, ארומשפרייזענדיג אזוי איבער'ן צימער), אַך, ווי גוט עס איז
צו זיין אזוי ברױדערליך פּעראַייניגט מיט איינעם ברידער, מיט
איינעם מיט-בירגער!

פּעטראַ. און צו טהאָן אזוי פיעל גוטעס, אזוי פיעל צו
העלפען, פאטער!

ד.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. און, אלס צוגאָב, צו טאָן עס פאר די
אייגענע געבורטס-שטאדט.

מ.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. אָט קלינגט דער גלאַק.

ד.ר. ש.ט.אָ.מ.אָ.ן. דאָס מוז זיין ער. (אַ קלאַפּ אין טיר)
אַריין!

(בירגערמייסטער שטאקמאן קומט אריין פון פארצימער.)

בירגערמייסטער. גוטען מאָרגען.

דר. שטאקמאן. איך בין גליקליך דיך צו זעהען, פעטער.

מרס. שטאקמאן. גוט מאָרגען שוואנער, ווי געהט עס?

בירגערמייסטער. איך דאנק. אָט אזוי זיך. (צום

דאָקטאָר.) נעכטען אין אָווענד, נאָך די אָפּיס־שטונדען, האָב איך

געקראָגען פון דיר אַ גאַנצע דיסערטאַציאָן איבער דאָס וואסער

פאַר אונזערע בעדער.

דר. שטאקמאן. יא, האָסטו געלייענט?

בירגערמייסטער. יא, איך האָב.

דר. שטאקמאן. און וואָס איז דיין מיינונג?

בירגערמייסטער. הם. (וואַרפענדיג אַ בליק אויף די

פרויען.)

מרס. שטאקמאן. קום, לאָמיר געהן, פעטרא. (טרם)

שטאקמאן און פעטרא פערלאָזען דאס צימער.)

בירגערמייסטער. (נאָך אַ קורצען שטילשווייגען) איז

עס ווירקליך נויטיג געווען צו מאַכען דיזע אַלע אונטערזוכונגען

הינטער מיין רוקען?

דר. שטאקמאן. יא, ביז איך בין געווען אַבסאָלוט

ייכער, האָב איך —

בירגערמייסטער. און איצט ביזטו זיכער?

דר. שטאקמאן. יא, און איך רעכען, אז דאָס האָט

אויך דיר איבערצייגט.

בירגערמייסטער. רעכענסטו פאַרצולעגען דיזע ער-

קלערונג פאַר די דירעקטאָר־קאָמיטע, אַלס אַן אָפּיציעלען דאָקו-

מענט?

דר. שטאקמאן. נאַטירליך. עטוואָס מוז דאָך געטאָן

ווערען וועגען דעם. און טאָקי אזוי שנעל, ווי מעגליך.

בירגערמייסטער. ווי דער שטייגער איז, ברודער,

געברויכסטו זעהר שטאַרקע אויסדריקע אין דיין ערקלערונג. דו

זאגסט דאָרט נאָנץ קלאָר, אז דאָס וואָס מיר גיבען אונזערע בעזוכער, איז איינפאָך גיפט.

ד.ר. שטאַקמאַן. אבער, פעטער, קען מען דאָס אָנרופען אנדערש? דענק זיך נור— פּערגיפטעטע וואַסער פון אינווייניג און אויסענווייניג; און דאָס נאָך פאר קראַנקע מענשען, וועלכע קומען צו אונז אין גוטען גלויבען, און וועלכע בעצאָהלען אונז אזוי טהייער, אום געהיילט צו ווערען!

בירגערמייסטער. און פון דעם קומסטו צום שלום, אז מיר מוזען בויען אַ קאַנאַל, וואָס זאָל אוועקטראָגען די אַלע אויסגעטראַכטע אונריינקייטען פון דעם מיללערס-טהאַל, און דערצו נאָך איבערלעגען די אַלע וואַסער-דעהרען.

ד.ר. שטאַקמאַן. יא, האַסטו עפעס א'ן אנדער ברירה? ווייסטו עפעס א'ן אנדער מיטעל? איך ווייס פון קיין אנדער מיטעל.

בירגערמייסטער. איך בין היינט אין דער פריה געראדע אַרײַן צום שטאדט-אינזשענער און אזוי — האַלב אין שפּאַס — האָב איך פאַרגעבראַכט דעם פּלאַן פון דיזע ענדערונג, וועלכע מיר זאָלען אַפּשר אַ מאָל מאכען אין דער צוקונפּט.

ד.ר. שטאַקמאַן. אַפּשר? אין דער צוקונפּט?

בירגערמייסטער. ער האָט געשמייכעלט איבער מיין בעשיינפּערליכע אויסברענגעריי — נאַטירליך. האַסטו זיך גענומען די מיה צו בעטראַכטען, וויפּיעל דיזע פאַרגעשלאָגענע פּלענער דאַרפען קאָסטען? פון דעם אינזשענער האָב איך זיך דערוואוסט, אז די געשיכטע וועט בעטרעפען עטליכע הונדערט טויזענד קראַנען.

ד.ר. שטאַקמאַן. אזוי פּיעל?

בירגערמייסטער. יא, אבער דאָס ערנסטע קומט נאָך.

די ארבייט וועט מוזען געדויערען וועניגסטענס צוויי יאָהר.

ד.ר. שטאַקמאַן. צוויי יאָהר? מינסטו צו זאָגען

גאַנצע צוויי יאָהר?

בירגערמייסטער. וועניגסטענס. און וואָס זאָלען מיר

דערווייל טאָן מיט די בעדער? זאָלען מיר זיי צושליסען? ווייל

דאָס איז עס, צו וואָס עס וועט מוזען קומען. א הויז דעם, גלויבסטו, אז אימיצער וועט קומען אהער, ווען עס וועט זיך פערשפרייטען דער קלאַנג, אז אונזער וואַסער איז געפעהרליך פאר די געזונדהייט ? ד.ר. ש ט א ק מ א ן. אבער, פעטער, דו ווייסט דאָך, אז עס איז שעדליך !

בירגערמייסטער. און דאָס אלעס געראדע איצט, ווען די בעדער העבען אָן אזוי גוט זיך צו בעצאָהלען ! די נאָכבאַר-שטעדט האָבען אויך א אירעע צו גרינדען בעדער. זעהסטו דען ניט, אז זיי וועלען זיך גלייך נעהמען. צו דער ארכייט, אום אוועק-צונעהמען דעם גאנצען שטראָם פון די בעזוכער פאר זיך ? אין דעם איז גאָר קיין צווייפעל ניט. און ביי וואָס וועלען מיר בלייבען ? מיר וועלען דאָן מוזען אויפגעבען אלעס, וואָס האָט אונז געקאָסט אזוי פיעל געלד און מיה אויפצובויען. און אויף אזא אופן וועסטו האָבען רואינירט דיין אייגענע געבורטס-שטאדט.

ד.ר. ש ט א ק מ א ן. איך ? רואינירען ?

בירגערמייסטער. עס איז נור דורך די בעדער האָט אונזער שטאדט אַ שטיקעל צוקונפט. דו ווייסט עס אזוי גוט, ווי איך.

ד.ר. ש ט א ק מ א ן. אבער וואָס דענקסטו זאָל מען טאָן ?

בירגערמייסטער. דיין ערקלעהרונג האָט מיר ניט איבערצייגט, דאָס דער צושטאנד פון דאָס וואַסער אין די בעדער איז אזוי ערנסט, ווי דו שטעלסט עס פאָר.

ד.ר. ש ט א ק מ א ן. און איך זאָג דיר, אז עס איז אזוי, אין עס וועט נאָך זיין פיעל ערגער זומער-צייט, ווען די היצען וועלען אָנקומען.

בירגערמייסטער. דאָס עקזיסטירענדע וואַסער פאר די בעדער איז איינמאָל פאר אלע מאָל אַ פאַקט, און מוז נאטירליך בעהאַנדעלט ווערען, אלס אזעלכעס. נור וואַהרשיינליך וועלען די דירעקטאָרען, ווען-עכ-איז שפעטער, ניט זיין אנוויליג צו נעהמען אין אַנבעטראַכט, אויב עס איז ניט מעגליך צו מאַכען אירגענד

וועלכע פערבעסערונגען, אפילו ווען דאָס זאָל דארפֿען קאָסטען
אביסעל געלד.

ד.ר. שטאַקמאַן. און שטעלסטו זיך פֿאַר, דאָס איך וועל
פֿאַר איין מינוט מסכים זיין צו אזא שווינדעל?
בירגערמייסטער. שווינדעל?

ד.ר. שטאַקמאַן. יא, דאָס וואָלט געווען א שווינדעל, א
בעטרוג, א ליגען, א'ן אבסאָלוטער פֿערברעכען געגען דעם פּוֹב־
ליקום, געגען די גאַנצע געזעלשאַפֿט.

בירגערמייסטער. איך בין נאָך ניט, ווי איך האָב
בעמערקט, געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דאָ עקזיסטירט
ווירקליך אזא גרויסע געפֿאַהר.

ד.ר. שטאַקמאַן. דו ביזט איבערצייגט. דו האָסט
געמוזט ווערען איבערצייגט. מיינע בעווייזע זיינען אזוי איינפֿאַך
און קלאָר. און דו ווייסט עס זעהר גוט, פעטער, נור דו ווילסט
עס ניט צוגעבען. דו ביזט עס געווען, וועלכער האָט זיך איינ-
געשפּאַרט, אז די וואַסער-לייטונג זאָל אזוי געמאַכט ווערען, ווי
זי איז. און אָט דאָס איז עס, דיזער פֿערדאמטער טעות, וועלכען
דו ווילסט ניט צוגעבען. הא, דענקסטו, אז איך פֿערשטעה דיר
ניט דורך און דורך?

בירגערמייסטער. און ווען אפילו דאָס וואָלט אזוי
געווען? ווען איך פֿאַס אויף אויף מיין רעפּוטאַציע, טהו איך עס
פֿאַר דעם וואָהלזיין פֿון דער שטאדט. אָהן א מאַראַלישע אויטאָרי-
טעט קען איך ניט פיהרען, ניט לייטען די שטאָדט-אנגעלעגענע-
היימען אזוי, ווי איך האָלט עס פֿאַר נויטיג פֿאַר דעם גליק פֿון דער
גאַנצער געמיינדע. דאָרום — און אויך צוליעב פֿערשיעדענע
אַנדערע גרינדע — איז עס פֿון גרויסער וויכטיגקייט פֿאַר מיר,
אז דיין ערקלערונג זאָל ניט פֿאַרגעלעגט ווערען פֿאַר די קאָמיטע
פֿון די דירעקטאָרס. דאָס מוז צוריקגעהאַלטען ווערען צוליעב
דעם וואָהלזיין פֿון אלע. שפעטער וועל איך אליין פֿאַרברענגען
די אַנגעלעגענהייט צור דעסקוסיאָן, און מיר וועלען שטיצערהייט

טאן דאָס בעסטע, וואָס מיר קענען. אבער קיין זאך, קיין וואָרט פון דעם אלעם טאָר ניט פערעפענטליכט ווערען.

ד.ר. שטאַקמאַן. אבער פאר דאָס איז שוין צו שפעט, מיין טהייערער פעטער. דאָס קען שוין ניט געשטערט ווערען.

בירגערמייסטער. עס מוז געשטערט ווערען.

ד.ר. שטאַקמאַן. עס קען ניט זיין, זאָג איך דיר. צור פיעל מענשען ווייסען שוין וועגען דעם.

בירגערמייסטער. ווייסען שוין? ווער? אפשר נאָך די חברה פון דעם „פאָלקסבאַטע“?

ד.ר. שטאַקמאַן. אָה, יא, אויך זיי ווייסען עס שוין. די ליבעראַלע און אונאַבגענגיגע פרעסע וועט שוין גוט אויפפאַסען, אז דו זאָלסט טהון דיין פליכט.

בירגערמייסטער. (נאָך אַ קורצען שטילשווייגען) דו ביזט אַ העכסט אונבערעכענטער מענש, אַטטאָ! האָסטו ניט אַ קלער געטאָן, וואָס קען דערפון ארויסקומען פאר דיר?
ד.ר. שטאַקמאַן. וואָס פאר מיר קען אַרויסקומען דערפון?

בירגערמייסטער. יא, פאר דיר און די דייניגע.

ד.ר. שטאַקמאַן. וואָס, צום טיפּעל, מיינסטו?

בירגערמייסטער. איך גלויב, אז צו אַלע צייטען האָב איך זיך אויפגעפיהרט געגען דיר, אַלס אַ גוטער און העלפּענדער ברודער.

ד.ר. שטאַקמאַן. יא, דאָס האָסטו, און איך דאַנק דיר דערפאר.

בירגערמייסטער. איך פערלאנג נאָר ניט. ביז צו אַ געוויסען גראַד האָב איך עס געמוזט טאָן צוליעב זיך אַליין. איך האָב אימער געהאַפּט, אז איך וועל דיר קענען האַלטען אין געוויסע גרענצען, ווען איך האָב דיר געהאַלפּען מאַטעריעל.

ד.ר. שטאַקמאַן. וואָס? איז דאָס אלעס געווען צוליעב זיך?

בירגערמייסטער. ביז צו אַ געוויסען גראַד, זאָג איך

עם איז זעהר שמערצליך פאר איינעם אין מיין שטעלונג, אלס בעאמטער, אז זיין אייגענער ברודער זאל ארומגעהן און האלטען זיך אין איין קאמפראמיטירען.

ד.ר. שטאקמאן. און דענקסטו, אז איך האב עם געטאן? בירגערמייסטער. א, צום אונגליק טהוסטו עם, און דו ווייסט נאך אליין ניט דערפון. דיין גייסט איז א שטערענד דער, א שטאלצער און א רעבעללירענדער. און דאן האסטו א'ן אונגליקזעליגע ליעבע צו ווארפען זיך גלייך אין די עפענטליכקייט איבער יעדע מעגליכע און אונמעגליכע זאך. עם דארף דיר נור עפעס א אידעע קומען אין קאפ אריין, און גלייך מוזסטו שוין שרייבען א'ן ארטיקעל, אויב ניט נאך א בוך וועגען דעם.

ד.ר. שטאקמאן. יא, אבער איז עם ניט א בירגערס פליכט, ווען ער האט נור א נייע אידעע, מיטצוטהיילען עם דעם פובליקום?

בירגערמייסטער. פשא! דער פובליקום נויטיגט זיך ניט אין נייע אידעען. פאר'ן פובליקום איז גענוג די גוטע, אלטע אנערקענטע אידעען, וועלכע זיי האבען שוין.

ד.ר. שטאקמאן. און דו זאגסט עם ארויס אזוי אפען — בירגערמייסטער. איינס פאר אלע מאל מוז איך מיט דיר זיין אפענהערציג. ביז איצט האב איך זיך געמאטערט דאס צו פערמיידען, ווייל איך קען דאך דיר, וואס פאר א'ן אויפגערעגטער מענש דו ביזט. אבער איצט מוז איך דיר זאגען געוויסע וואהר הייטען, אטטא. דו האסט נאך קיין בעגריף ניט, אטטא, ווי דו שעדיגסט זיך אליין דורך דיין איבעראיילטקייט. דו קלאגסט זיך אויף די אויטאריטעטען, און זאגאר אויף די רעגיערונג גופא — דו זידעלסט זיי און דו קלאגסט זיך, אז דו ביזט געשעדיגט און פערפאלגט געווארען. אבער וואס אנדרעס האסטו געקענט ערווארטען, אזא פייערבראנד ווי דו?

ד.ר. שטאקמאן. וואס נאך? בין איך שוין אויף א פייערבראנד?

בירגערמייסטער. יא, אטטא, מיט דיר איז שרעקליך

שווער אויסצוקומען. איך ווייס עס פון ערפאהרונג. דו האַלטסט זיך העכער איבער אלע און אלעס. עס זעהט אויס כמעט, ווי דו האַסט פארגעסען, דאָס מיר איז עס, וועמען דו האַסט צו פערדאָנן קען פאר דיין שטעללע, אלס דאָקטאָר פון די בעדער.

ד. ר. ש ט אָ ק מ אַ . איך האָב געהאַט אַ רעכט אויף דיזע שטעללע. איך, און קיין אַנדערער. איך בין געווען דער ערשטער, וואָס האָט ענטדעקט, אז די שטארט קען ווערען אַ בליהענדער באדע-פלאַץ. איך בין געווען דער איינציגער, וואָס האָט עס דאָן געזעהען. יאָהרען לאַנג בין איך געשטאַנען אַלליין, קעמפּפּענדיג פאר דיזע אידעע, איך האָב געשריעבען און געשריעבען —

ב י ר ג ע ר מ י ס ט ע ר . קיין צווייפּעל. אָבער דאָן איז נאָך ניט געקומען די ריכטיגע צייט. עס פּערשטעהט זיך, אז אין יענעם לאַך, וואו דו האַסט דאָרט געשטעקט, ביזטו ניט געווען אין דער לאַגע צו אורטהיילען ריכטיג. אָבער אזוי שנעל, ווי עס איז געקומען דער ריכטיגער מאָמענט, האָב איך און אַנדערע גענומען די זאַך אין די הענד —

ד. ר. ש ט אָ ק מ אַ . יא, און — איהר האַט צוקאַליע-טשעט מיין גאַנצען פראכטפוללען פלאַן. אָה, מיר זעהען עס איצט, וואָס פאר גרויסע גאונים איהר זיינט.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . נאָך מיין מיינונג, זעהען מיר, דאָס דו דארפסט ווידער אַן אויסגאַנג פאר דיין לוסט צו קעמפּפּען. דו קענסט ניט לעבען, ניט קריגענדיג זיך מיט די, וואָס זיינען איבער דיר. דאָס איז שוין ביי דיר אַן אַלטע געוואָוינהייט. דו ביסט איי-פּערזיכטיג אויף יעדען איינעם, וואָס פארנעהמט אַ העכערע שטעלע פאר דיר. דו בעטראכטט איהם, אלס דיין פּערזענליכען פיינד, און דאָן איז שוין פאר דיר אַלץ איינס, וואָס פאר אַ סאָרט וואפּען דו געברויכסט. איינער איז אזוי גוט, ווי דער אַנדערער. אָבער איצט האָב איך דיר אויפּמערקזאַם צו מאכען אויף די וויכטיגקייט פאר זי שטאַרט, און פאַלגליך אויך פאר מיר. און דערפאר זאָג איך דיר, אַטמאַ, אז איך שמעה פעסט אויף דער פאָרדערונג, וואָס איך געה איצט מאַכען.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און וואָס איז עס דיזע פאָרדערונג?
בירגערמייסטער. אזוי ווי דו האָסט שוין געפֿלויר
דערט וועגען דעם צו אנדערע, האָמט דאָס האָט בעדארפט בלייבען
אן אָפֿיציעלע געהיימנים, קען עס ניט מעהר דערשטיקט ווערען.
אַללע סאָרטען קלאַנגען וועלען זיך צושפּרייטען, און די שלעכטע
צווישען אונז וועלען נאָך דיזע קלאַנגען צופּוצען און צופּארבען. עס
איז דאָרום נויטיג, אז דו זאָלסט ענטפּערן אויף דיזע קלאַנגען.
ד.ר. ש ט א ק מ א ז. איך? ווי אזוי? איך פּערשטעה דיר
ניט.

בירגערמייסטער. מיר ערלויבען זיך צו האָפען, אז
נאָך אַ גרינדליכע אונטערזוכונג, וועסטו קומען צום שלום, אז די
גאַנצע זאַך איז ניט אזוי געפּעהרליך, ווי דו האָסט זיך ערשט אין דער
ערשטער מינוט, נאָך אַן אויבערפֿלעכליכע אונטערזוכונג, פּאָרגע-
שטעלט.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. אָה! האַ! אָט וואָס דו ווילסט!
בירגערמייסטער. מיר ווילען, דו זאָלסט אויסדריקען
דיין צוטרוי צו די דירעקטאָרס, און דאָס דו זאָלסט ערקלערען, אז
דו גלויבסט, אז זיי וועלען גרינדליך און געוויסענהאַפט דורכפֿיהרען
אַללע נויטיגע ענדערונגען און פּאַרבעסערען אַללעס, וואָס מי דאָרף.
ד.ר. ש ט א ק מ א ז. אָבער דאָס וועט איהר דאָך קיינמאָל
ניט אויספֿיהרען, אזוי לאַנג, ווי איהר וועט אָנגעהן מיט אייער פּאַר-
קלעפען און פּאַרלאַטען. איך זאָג דיר, פּעטער, אז דאָס איז מיין
פּעסטע איבערצייגונג.

בירגערמייסטער. אַלס בעאַמטער האָסטו קיין רעכט
ניט צו האָבען אַ פּערזענליכע איבערצייגונג.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. (ערשטוינט) קיין רעכט צו —
בירגערמייסטער. אַלס בעאַמטער, זאָג איך. אַלס
א פּריוואַט־מענש, גוטער גאָט, דאָס איז אַ גאַנץ אנדער זאַך, אָבער
אַלס אַן אונטערגעאָרדנעטער בעאַמטער אין די בעדער, האָסטו קיין
רעכט ניט אויסצודריקען אַן איבערצייגונג, וואָס זאָל ניט שטימען
מיט דער איבערצייגונג פֿון די, וואָס שטייען איבער דיר.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. דאָס איז שוין גענאָנגען צו ווייט!
איך, א דאָקטאָר, א מאַן פון וויסענשאַפט, האָב ניט קיין רעכט —
בירגערמייסטער. די פראגע, ארום וועלכע עס האָב
דעלט זיך דאָ, איז ניט בלויז אַ וויסענשאַפטליכע, דאָס איז אַ
פערפלאַנטערטע פראגע. עס איז ביידעס, אי אַ טעכנישע און אי
אַן עקאָנאָמישע אנגעלעגענהייט.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. פּשאַ! וואָס האָט עס מיט מיר צו
טהאָן! וואָס אַרט עס מיר, צום טייפּעל? איך וויל זיין פריי צו
ריידען איבער אירגענד וועלכע זאַך אויף דער ערד.

בירגערמייסטער. איבער אַלץ, נור ניט איבער די
בעדער. מיר פארוועהרען עס דיר.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. (שרויענדיג) איהר פארווערט —
איהר, אזעלכע חברה —

בירגערמייסטער. איך פערבאָט עס דיר, איך, דיין
הויפט, דיין נאַטשאַלניק. און ווען איך פערבאָט דיר עטוואָס,
וועסטו עס מוזען פאָלגען.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. (קאָנטראָלירענדיג זיך) פעטער,
ווירקליך, ווען דו וואָלסט מיין ברודער ניט געווען—(פעטראַ עפענט
די טיר.)

פעטראַ: פאָטער, דו זאָלסט זיך ניט אונטערנעבען.
מ.ר. ש ט א ק מ א ז. (אריינקומענדיג נאָך איהר) פעטראַ,
פעטראַ!

בירגערמייסטער. אה, זיינען מיר אַלזאָ געשטאַנען
הינטערן טיר און זיך צוגעהערט!

מ.ר. ש ט א ק מ א ז. מיר האָבען ניט געקאָנט העלפען.
איהר האָט גערעדט אזוי הויך.

פעטראַ. יא, איך בין דאָרט געשטאַנען און זיך צוגע-
הערט.

בירגערמייסטער. נו, אין גאַנצען גענומען, בין איך
צופריעדען.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. (צוקומענדיג נעהנטער צו איהם) דו
האָסט צו מיר גערעדט פון פאָרוועהרען און פאָלגען —
בירגערמייסטער. דו האָסט מיר געצוואונגען צו ריידען מיט
דיר אין יענעם טאָן.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און מוז איך עפענטליך ערקלערען, אז
איך האָב געזאָגט אַ ליגען?
בירגערמייסטער. מיר האַלטען עס פאר אבסאָליוט
נויטיג, אז דו זאָלסט ארויסלאָזען א'ן ערקלערונג אין די אויסדריקע,
ווי איך האָב געפאָרדערט.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און ווי, אז איך פאָלג ניט?
בירגערמייסטער. דאָן וועלען מיר אליין ארויסלאָזען
אן ערקלערונג, אום צו בערוהיגען דעם עולם.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. שיינ און גוט. דאָן וועל איך שרייב
בען נגען איך. איך בלייב ביי מיין מיינונג. איך וועל בעווייזען,
דאָס איך בין גערעכט, און איהר אונגערעכט. און וואָס וועסטו צו
דעם זאָגען?

בירגערמייסטער. דאָן וועל איך זיין אונפעהיג ניט
צו דערלאָזען, אז דו זאָלסט ניט פארלירען דיין שטעללע.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. וואָס —

פערט א. פאָטער, מי וועט דיר אַבזאָגען פון דיין שטעלע!
מ.ר. ש ט א ק מ א ז. אַבזאָגען!

בירגערמייסטער. דו וועסט פארלירען דיין שטעלע,
אַלס בעאַמטער אין די בעדער. איך וועל זיין געצוואונגען צו פאָר-
דערען, אז מי זאָל גלייך לאָזען וויסען דערפון, כדי דו זאָלסט שוין
ניט מישען זיך אין קיינע אנגעלעגענהייטען וואָס געהערען צו די
בעדער.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און איהר וועט סמיען דאָס צו מהאָן?
בירגערמייסטער. דו אליין ביזט עס, וואָס שפיעלט עס
אזא העזה'דיגע שפיעל.

פערט א. אַנקעל, אזוי בעהאַנדלען א מענשען, ווי דער פאָ-
טער איז, איז א שאַנדע.

מ ר ס . ש ט א ק מ א .ן . דו, זיי נור שטיק, פעטרא! ביר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . (קוקענדיג אויף פעטרא) אָה, אָה, מיר ערלויבען זיך שוין אויף אויסצודריקען א מיינונג! נאטורליך, (צו מרס. שטאקמאן.) שוועגערין, ווי עס ווייזט אויס, זיינט איהר די פערנינפטיגסטע פערזאָן אין דיזע הויז. געברויכט אייער גאנצען איינפלוס מיט אייער מאן. זעהט, גיט איהם צו פערשטעהן, וואָס דאָס אַללעס קען איהם ברענגען פאר זיך און זיין פאמיליע.

ד ר . ש ט א ק מ א .ן . מיין פאמיליע געהט נור מיר אַלליין אָו..

ביר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . פאר ביידע, זאָג איך, פאר זיין פאמיליע און פאר זיין שטאָדט.

ד ר . ש ט א ק מ א .ן . דאָס בין איך, וואָס פיהלט פאר די שטאָדט, און וויל נור איהר גוטעס. איך וויל אויפדעקען די וואונד דען, וועלכע פריהער אָדער שפעטער יעדער וועט מוזען דערזעהען. אה! דו זאָלסט נאָך זעהען, ווי איך האָב ליעב מיין געבורטס־שטאָדט!

ביר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . דו, וועלכער, אין זיין בלינדער איינגעשפארטקייט, וויל אָבשניידען די קוועלען פון דער שטאָדט'ס חיונה?

ד ר . ש ט א ק מ א .ן . מענש דו איינער, דער קוואַל איז פערניפטעט! ביזטו משוגע? מיר לעבען דורך דעם האַנדעל אין שמוץ און פוילענעש. דער גאנצער עפענטליכער לעבען אונזערער האָט זיין וואָרצעל אין א ליגען!

ביר ג ע ר מ י י ס ט ע ר . פוסטע פאנטאזיעס — אָדער נאָך עטוואָס ערגערעס, ווי דאָס. דער מאן, וואָס מאכט אזעלכע שלעכטע בעשולדיגונגען געגען זיין אייגענער געבורטס־שטאָדט, מוז זיין א פינדל פון דער געזעלשאַפט.

ד ר . ש ט א ק מ א .ן . (צוגייענדיג צו איהם) און דו סמיעסט צו —

מ ר ס . ש ט א ק מ א .ן . (טהוט זיך א וואָרף צווישען זיי) אַטמאָ!

פ ע ט ר א. (אָנכאַפענדיג איהר פאָטער'ס ארעם) געלאָסען, פאָטער!

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. איך וועל זיך ניט מעהר אונטער-וואַרפען דער געפאָהר פון פיזישע געוואַלט. דו ביסט געוואַרענט. איבערלייג זיך וועגען דעם, וואָס דו ביסט שולדיג זיך זעלבסט און דיין פאָמיליע, זיי געזונד. (ער פערלאָזט דאָס צימער.)

ד ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. (שפּריווענדיג איבערן צימער) און איך מוז איבערטראַגען אזא בעהאַנדלונג אין מיין אייגענע הויז, קאָטערינע, וואָס דענקסטו וועגען דעם?

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. עס איז ווירקליך א שאַנדע און א בעלידיגונג, אָטטאָ!

פ ע ט ר א. ווען איך וואָלט נור געקאָנט געבען דעם אָנקעל —

ד ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. עס איז מיין אייגענע שולד. איך האָב שוין בעדארפט רעבעללירען געגען זיי לאַנג צוריק — האָב זיי גע-דאַרפט ווייזען מיינע ציין, און מאַכען זיי צו פּיהלען זיי! און אזוי האָט ער מיר גאָר גערופען א פיינד פון דער געזעלשאַפט! מיר! איך וועל עס ניט אריבערטראַגען. ביי נאָט, איך וועל ניט!

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. אָבער, טהייערער אָטטאָ, נאָך אללעמען, האָט דאָך דיין ברודער די מאַכט —

ד ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. אָבער איך האָב דאָך דאָס רעכט.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. אָה, יא, רעכט, רעכט, וואָס טויג עס צו זיין גערעכט, אז מי האָט ניט די מאַכט?

פ ע ט ר א. אָה, מוטער, ווי קענסטו אזוי ריידען?

ד ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. וואָס? ניט גוט צו זיין גערעכט אין א פרייער געזעלשאַפט! דו ביסט לעבערליך, קאָטערינא! און א הויז דעם האָב איך דען ניט די פרייע אונאַבהענגיגע פרעסע מיט מיר? די קאָמפּאָטע מאַיאָריטעט הינטער מיר? דאָס איז, מאַכט גענוג, איך זאָל אזוי מיינען.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַ ז. אָבער, ליבער היממעל, דו דענקסט

דאָך ניט —

ד ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. וואָס דענק איך ניט?

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. צו קעמפפּען געגען דיין ברודער,
מיין איך.

ד ר. ש ט א ק מ א ן. וואָס, צום טייפּעל, זאָל איך דען טהאַן,
אויב איך וויל זיך האַלטען ביי דעם, וואָס איז ריכטיג און אמת ?
פ ע ט ר א. יא, אויך איך וואָלט עם געוואָלט וויסען ?

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. אָבער וואָס פאַר א נוצען קען עם
האַבען ? אז זיי ווילען ניט, ווילען זיי ניט.

ד ר. ש ט א ק מ א ן. הא! הא! דו ווארט נאָר א וויי-
ליטשקע. קאַטערינאַ, און דו וועסט זעהען, ווי איך וועל זיין דער
זיגער אין קאַמפּף.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. יא, דו וועסט קעמפּפּען געגען זיי.
אָבער מי וועט דאָך דיר ענטזאגען פון דיין שטעללע. אָט וואָס וועט
פאַסירען.

ד ר. ש ט א ק מ א ן. נו, דאַן וועל איך האַבען מיין פליכט
געטהאַן צום פּובליקום, צו דער געזעלשאַפּט. איך זאָל גערופּען
ווערען א פיינד פון דער געזעלשאַפּט!

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. אָבער וואָס מכה דיין פאַמיליע,
אַטמאַ! דענקסטו ניט, אז דו האָסט אויך פליכטען צו די, וועמען
דו דאַרפסט פאַרזאָרגען מיט חיונה ?

פ ע ט ר א. אה, מוטער, דענק ניט אַלע מאָל פון אונז צום
ערשטען.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. דיר איז גוט צו ריידען. דו קענסט
שוין אליין בעשטעהן דיין שטעדטיל. אבער דענק דאָך פון די אינג-
לאַך, אַטמאַ, און דענק א ביסעל פון זיך אליין אויך, און פון מיר —

ד ר. ש ט א ק מ א ן. אָבער ווירקליך, קאַטערינאַ, דו ביסט
דאָך אין גאַנצען משוגע. זאָל איך זיין אזא עלענדער פייגלינג, און
זיך לאָזען טרעטען פון פעטער און פון זיין גאַנצע פערדאמטע
באַנדע ! ? זאָל איך ווען עם איז אין מיין לעבען שוין קיין מאָל קיין
גליקליכע שטונדע ניט האַבען ?

מ ר ס. ש ט א ק מ א ן. דאָס קען איך ניט זאָגען. אָבער
גאָט זאָל אונז אויסהיטען פון דעם גליק, וואָס מיר וועלען אַלע

האָבען, ווען דו וועסט בלייבען איינגעשפּאַרט. דאָן וועסטו בלייב
בען אָהן לעבענסמיטעל, אָהן א בעשטימטען געהאַלט. איך דענק,
אז מיר האָבען שוין גענוג געהאַט דערפון אין די אמאָליגע צייטען.
דערמאָן זיך אָן דעם, אָטמאָ, געדענק, וואָס דאָס אלעס מיינט!
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. (קעמפּענדיג מיט זיך און צוגויפּדריי-
קענדיג זיינע הענד.) און אזעלכע סטראַשונקעס סמייעט עם דיזע
קהל'שע קליאַמקע מאַכען געגען א פרייען און אַן עהרליכען מאַן!
איז עם ניט שרעקליך, קאָטערינע?
מ.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. יא, דאָס ער פיהרט זיך אויף שלעכט
געגען דיר, איז זיכער. אבער, גוטער גאָט, עם איז דאָך דאָ אַזוי
פיעל אונגערעכטיגקייט אויף דיזער ערד, צו וואָס מיר מוזען זיין
אונטערזואַרפען. אָט זיינען די אינגלאַך! טהו א קוק אויף זיי!
וואָס וועט פון זיי ווערען? אה ניין, דו קענסט עם ניט פועל'ן ביי
זיך. (פרעדעריק און וואַלטער קומען אַרײַן מיט די שול-ביכער.)
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. די קינדער! (בלויבט פּלוצלינג שטעהן
שטיל און ענטשלאָסען) קיינמאָל ניט, מעג די גאַנצע וועלט אונ-
טערגעהן, וועל איך מיין נאַקען ניט בויגען אונטערן יאָך. (ער געהט
אין דער ריכטונג פון זיין ציממער.)
מ.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. (נאַכיאָגענדיג איהם) אָטמאָ! וואָס
געהסטו טהאָן?
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. (ביין טיר שטיוענדיג) איך וויל האָ-
בען דאָס רעכט צו קענען קוקען מיינע קינדער גלייך אין די אויגען,
ווען זיי וועלען אויסוואַקסען. (געהט אַרײַן אין זיין ציממער.)
מ.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. (פּלאַצט אויס אין אַ געווייזן.) א,
גאָט זאָל העלפען און טרייסטען אונז אללע.
פּעטראַ. דער פּאַטער איז בראַוו. ער וועט ניט נאָכ-
געבען. (די קינדער פרעגען פּערוואַונדערט, וואָס דאָס מיינט. פּעטראַ גיט
זיי אַ וואַונק, אַז זיי זאָלען זיין רוהיג.)
פאַרהאַנג.

דרימער אַקט.

(אין דעם רעדאקציוֹאָנס־אַפּפּיס פון דעם „פּאַלקסבאַטע“. אין הינד־טערגרונד, לינקס איז די איינגאַנגס־טיר. רעכטס ביי דער זעלבער וואַנד איז דאָ אַ טיר מיט גלעזערנע שוויבען אין איהר, דורך וועלכע פּוּ קען זעהען די דרוקעריי. ביי דער רעכטער וואַנד איז דאָ אַ דריטע טיר. אין מיטען צימער שטעהט א גרויסער טיש, באַדעקט מיט פּאַפּירען, צייטונגען און ביכער. אַרונטער, לינקס, אַ פענסטער, און ביין פענסטער א שרױב־טיש מיט אַ הויכען שטױבל. אייניגע פּאַטעלען ארום טיש. מאַנכע שטױהלען שטעהען ביי די ווענד. דער צימער איז שמוציג, אומעדיג, די מעבל איז אַלט־מאָדיש און די פּאַטעלען זיינען שמוציג און צוריסען. אין דער דרוקעריי זעהען זיך אייניגע זעצער. ווייטער אינוועניג זעהט מען אַ האַנד־פּרעס. האַווסטאד, דער רעדאַקטאָר, זיצט ביין טיש. ביל־לינג קומט אַרױן פון דער רעכטער זייט מיט דעם דאַקטאָר'ס מאַנוסקריפט אין האַנד.)

ב י ל י נ ג. גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, איך מוז זאָגען. —
ה א ו ס ט א ד. (שרייבענדיג) האָט איהר עם אין גאַנצען
איבערגעלייענט?

ב י ל י נ ג. (אוועקלייגענדיג דעם מאַנוסקריפט אויפ'ן דעסק.)
איך זאָל עם מיינען, אז איך האָב.
ה א ו ס ט א ד. דענקט איהר ניט, אז דער דאַקטאָר קומט
ארויס שטאַרק?

ב י ל י נ ג. שטאַרק! גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, ער איז
פערניכטענדיג. יעדער וואָרט פאַלט, ווי דער קלאַפּ פון א האַמער.
ה א ו ס ט א ד. יא, אָבער יענע מענשען פאַלען ניט מיט'ן
ערשטען קלאַפּ.

ב י ל י נ ג. דאָס איז שוין גאַנץ ריכטיג, גאָט זאָל מיר אזוי
העלפען, אָבער מיר וועלען אָנגעהן האַמערענדיג קלאַפּ אויף קלאַפּ,

בין די גאנצע באנדע אריסטאקראמען וועט ליגען צושמעטערט. ווען
איך בין אזוי געזעסען דאָרט, לעזענדיג, האָט עס מיר אויסגעזעהען,
ווי איך הער דעם שטורמען פון דער רעוואָלוציאָן.

ה א ו ס ט א ד. (אומדרייענדיג זיך) שאַ! פּאַסט נור אויף,
אז אַסלאַקסען זאָל ניט הערען אזעלכע ווערטער.

ב י ל י נ ג. (אין א נידריגע שטיממע) אַסלאַקסען איז אַ
טרום, אַ פייגלינג. ער האָט ניט קיין טראָפען מוטה אין זיך. אָבער
דעם מאָל וועט איהר דאָך נאָטירליך פאַרדערען, אז איהר זאָלט
טהאָן, ווי איהר ווילט, הם! וועט איהר דרוקען דעם דאָקטאָר'ס
אַרטיקעל?

ה א ו ס ט א ד. יא, וואָס עס זאָל ניט פּאַסירען, קענען מיר
אויסנוצען דיזע געלעגענהייט פאַר אונזער טובה וועגען. אויב דער
בירגערמייסטער זאָל ניט מרוצה ווערען אויף דעם דאָקטאָר'ס פאַר-
שלאַג, וועט ער דאָך מוזען זיך צוקריגען מיט דער גאַנצער באַנדע
אַקציאָנערען, וועלכע זיינען בין איצט געווען זיין גאַנצע שטיצע.
ב י ל י נ ג. אָה, יא, ווייל עס איז דאָך זיכער, אז זיי
וועלען זיך מוזען ארויסרוקען מיט אַ היבשע סומע.

ה א ו ס ט א ד. דאָס קענסטו וועמען. און דאן, זעהסטו
ניט, וועט די גאַנצע חברותא צובראָכען ווערען, און מיר וועלען טאָג
אייך, טאָג אויס ווייזען דעם עולם, אז דער בירגערמייסטער איז
גענצליך אונפאַסענר אין אללע הינזיכטען, און דאָס אללע שטעלען,
די גאַנצע שטאָדט־רעגירונג, מוז איבערגעגעבען ווערען אין די
הענד פון מענשען מיט ליבעראַלע אידעען.

ב י ל י נ ג. גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, אָבער דאָס איז דאָך
אזוי ריכטיג. איך זעה עס, איך זעה עס. מיר זיינען ערב א רע-
וואָלוציאָן! (אַ קלאַפּ אין טיר.)

ה א ו ס ט א ד. שאַ! (ער רופט אַרײַן. דר. שמאָקמאַן קומט
אַרײַן דורך די לינקע טיר. האָווסטאד געהט איהם אַנטקעגען.) אָ, אָט
איז דער דאָקטאָר! נו?

ד ר. ש ט א ק מ א ן. דרוקט עס, הערר האווסטאד! נור
געדרוקט.

ה א ו ו ס ט א ד . געהט עם אריין אזוי ווי עם איז ?

ב י ל י נ ג . הורראה !

ד ר . ש ט א ק מ א . דרוקט עם, זאָג איך אייך. געוויס
געהט עם אריין, ווי עם איז. אז זיי ווילען אזוי, טו זאָל זיין
אזוי. איצט וועט עם זיין א מלחמה אין שטערטעל, ביללינג!
ב י ל י נ ג . א מלחמה אויף מעסערס, דאָס איז, וואָס
איך וויל, דאָקטאָר ! א מלחמה אויף טוירט און אויף לעבען,
דאָקטאָר.

ד ר . ש ט א ק מ א . דיווער ארטיקעל איז בלויז דער אָנ-
פאנג. מיין קאָפּ איז שוין פול מיט פלענער פאר פיער אָדער פינף
ארטיקלען. אָבער וואו פארשטעקט איהר דאָרט אַסלאַקסענען ?
ב י ל י נ ג . (רופענדיג אין דער דרוקעריי) אַסלאַקסען, קומט
נור אריין פאר א ווייליטשקע.

ה א ו ו ס ט א ד . האָט איהר געזאָגט פיער אָדער פינף
מעהר ארטיקלען איבער דער זעלבער זאך ?

ד ר . ש ט א ק מ א . גאָט זאָל אויסהיטען, מיין טהייערער
האוסטאר. ניין, זיי האָבען צו טהאָן מיט גאנץ פערשיידענע
זאכען. אָבער זיי שטאַמען אַללע פון איין קוואַל. איין זאך פיהרט
צו דער צווייטער. עם איז פונקט ווי, ווען מי הויבט אָן טרייסלען
אן אַלטע הויז, אַקוראט דאָס זעלבע.

ב י ל י נ ג . גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, דאָס איז אמת. און
מי קען קיינמאָל ניט טהאָן עפעס רעכטס, ביז די גאנצע חורבה
ווערט ארונטערגעריסען.

א ס ל א ק ס ע . (געהט אריין פון דרוק) ארונטערגעריסען !
זיכער, דער דאָקטאָר דענקט דאָך ניט פון ארונטערגעריסען די בעדער!
ה א ו ו ס ט א ד . הויבט זיך גאָר ניט אָן. שרעקט זיך ניט.
ד ר . ש ט א ק מ א . ניין. מיר האָבען גערעדט פון עפעס
גאנץ אנדערעס. נו, וואָס דענקט איהר פון מיין ארטיקעל, הערר
רעדאקטאָר ?

ה א ו ו ס ט א ד . איך דענק, אז עם איז איינפאך א מייסטער-

ווערק.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. יא, איז עס ניט? דאָס, זעהט איהר, טהוט מיר הנאה.

ה א ו ס י א ד. ער איז אזוי קלאָר און אזוי צום פונקט. אייער דארף גאָר ניט זיין קיין ספעציאליסט אום צו פערשטעהן אייערע ארגומענטען. איך בין זיכער, דאָס יעדער אינטעלליגענטער מאן וועט זיין אויף אייער זייט. א ס ל א ק ס ע ז. און לאָמיר אויך האָפען, אלע פערנינפֿטיגע.

ב י ל י נ ג. אלע, די קלוגע און די ניט־קלוגע, די גאַנצע שטאָרט, גאָט זאָל מיר — א ס ל א ק ס ע ז. נו, אויב אזוי, קענען מיר עס ריזיקירען און דרוקען.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. איך זאָל עס מיינען, אז איהר קענט. ה א ו ס י א ד. דאָס געהט אריין אין דער מאָרגעדיגער צייטונג.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. יא, דער קלאָג זאָל עס כאַפען, ניט איין טאָג טאָר פערלאָרען געהן. זעהט נור, אַסלאַקסען, אָט צו וואָס איך האָב אייך בעדארפט. איהר פערזענליך, נעהמט דיזען מאָנוסקריפט.

א ס ל א ק ס ע ז. געוויס וועל איך.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. זייט דערמיט אזוי פאָרויכטיג, פונקט ווי דאָס וואָלט געווען גאָלד. קיין דרוקפעהלער. יעדער וואָרט איז וויכטיג. איך וועל דאָ באַלד ווידער אריינקומען, אום צו מאַכען אַ קליינע קאָרקטור. אָה, איך קען ניט ערקלערען אייך, ווי איך חלש צו זעהען דעם אַרטיקעל געדרוקט, צו שליידערען איהם — ב י ל י נ ג. יא, צו שליידערען עס ווי אַ דונער־שלאַג, גאָט

זאָל —

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און צו אונטערוואַרפען עס צו דעם אורטהייל פון יעדען אינטעלליגענטען בירגער. אה! איהר האָט גאָר קיין אידעע ניט, וואָס איך מוז היינט איבערטראָגען. איך בין געסטראשעט געוואָרען מיט אלע סאָרטען זאכען! עס האָט געהאַל־

טען שוין דערביי, אז מי האָט מיר געוואָלט בערויבען פון מיינע איי-
גענע רעכטע, אלס א מענש.

ב י ל י נ ג. וואָס, פון אייערע רעכטע ? !

ד ר. ש ט א ק מ א ז. מי האָט פערלאַנגט, אז איך זאָל מיר
ערנידריגען, אז איך זאָל זיין א פייגלינג, אז איך זאָל מיין פער-
זענליכען נוצען האַלטען פאר וויכטיגער, ווי מיינע טיפסטע, הייליג-
סטע איבערצייגונגען —

ב י ל י נ ג. גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, דאָס איז שוין
ווירקליך צו געמיין.

ה א ו ס ט א ד. נו, וואָס האָט מען אנדערס געקאָנט ער-
ווארטען פון יענער חברה ?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. אָבער זיי וועלען קריגען זייער גאָב.
פון איצט אָן וועל איך יעדען מאָג פיהרען א קאמפף מיט זיי דורך
דעם „פאָלקסבאָטע“. איך וועל זיי באַמבארדירען מיט איין אַרטיקעל
נאָך א צווייטען —

א ס ל א ק ס ען. יא, אָבער טהוט נור א קוק —
ב י ל י נ ג. הורראה, הורראה, א מלחמה !

ד ר. ש ט א ק מ א ז. איך וועל וואַרפען זיי צו דער ערד.
איך וועל זיי פערניכטען. איך וועל צושמעטערען אלע זייערע פאר-
צאמונגען און מאַכען זיי גלייך מיט דער ערד פאר די אויגען פון
אַללע רעכטדענקענדע מענשען. איך וועל טהון —

א ס ל א ק ס ען. אָבער ווי עס איז, בעשיידענהייט, דאָק-
טאָר ! דאָס מוז מען.

ב י ל י נ ג. אָבער גאָר ניט ! זשאַלעוועט ניט קיין די-
נאָמיט, דאָקטאָר !

ד ר. ש ט א ק מ א ז. (ריידענדיג דאָס זייניגע) ווייל, גע-
דענקט, פון היינט אָן איז דאָס שוין מעהר קיין פראגע פון א וואַ-
סער־לייטונג אָדער קאָנאל. ניין, עס איז די גאנצע געזעלשאַפט,
וואָס מוז גערייניגט און דיוינפעקטעט ווערען —

ב י ל י נ ג. אָט דאָס איז ווערטער, ווערטער פון רעמונג,
גאָט זאָל —

ד.ר. ש ט א ק מ א נ. פון די אללע אלטע פושערס מוז מען פטור ווערען, פארשטעהט איהר! און דאָס טאָמי אין יעדען דער פאַרטמענט! אזעלכע אונענדליכע האָריוואָנטען האָבען זיך היינט גערעפּענט פאַר מיר. עס איז גאָר ניט געווען קלאָר פאַר מיר אלעס ביז איצט. אָבער איצט וועט שוין אלעס רעכט זיין. דאָס איז די יונגע, די קרעפטיגע באַננער־טרענער, וואָס מיר מוזען זוכען, מיינע פריינד. מיר מוזען האָבען נייע קאָפיטאַנען פאַר די אללע שטעללען.

ב י ל י נ ג. ריכטיג, ריכטיג, גאָט זאָל —

ד.ר. ש ט א ק מ א נ. און אויב מיר זאָלען נור אלע צוואַר מען האַלטען, וועט אללעס געהן ווי אויף רעדלאָך. די גאַנצע רע־וואָלוציאָן וועט נור זיין, ווי דער אוועקשיקען פון א שיה אויפ'ן וואַסער. דענקט איהר ניט אזוי?

ה א ו ס ט א ד. וואָס מיר אנבעלאַנגט, גלויב איך, אז מיר האָבען איצט די בעסטע אויסזיכט אריינצוגעבען אונזערע שטאָרט־אַנגעלעגנהייטען אין די הענד פון מענשען, צו וועמען זיי געהערען אויך מיט רעכט.

א ס ל א ק ס ע נ. און ווען מיר זאָלען נור אָנגעהן געלאַסען, דענק איך ווירקליך ניט, אז דאָ קען זיין עפעס א געפאָהר. ד.ר. ש ט א ק מ א נ. וואָס, צום טייפּעל, אַרט עס מיר, אויב עס איז דאָ א געפאָהר אָדער ניט? וואָס איך טהו, טהו איך אין דעם נאָמען פון וואָהרהייט און פאַר מיין געוויסען.

ה א ו ס ט א ד. איהר זיינט א מאַן, וואָס פאַרדינט אונטערשיצט צו ווערען, דאָקטאָר.

א ס ל א ק ס ע נ. יא, דאָס איז זיכער. דער דאָקטאָר איז אן אמת'ער פריינד פון שטאָרט. ער איז א ריכטיגער פריינד פון דער געזעלשאַפט.

ב י ל י נ ג. גאָט זאָל מיר אזוי העלפען. ד.ר. שטאָקמאַן איז א פריינד פון פאָלק, אַסלאַקסען.

א ס ל א ק ס ע נ. איך דענק, אז דער הויזאייגענטהיימער־פערבאַנד וועט באַלד אָננעהמען דיזען אויסדרוק.

ד.ר. ש ט א ק מ א נ. (דריקענדיג זיי די הענד, מיף געריהרט.)

איך דאנק אייך, איך דאנק אייך, מיינע טהייערע, טרייע פריינד.
עס איז מײן גרעסטער פערגנגיגען אייך צו הערען. מײן שיינער ברור
דער האָט מיר נורוואַס גערופען גאַנץ עטוואָס אנדערעס. איך וועל
איהם אבער בעצאָהלען מיט פּראָצענט! אבער איך מוז איצט אוועק-
געהן, אום צו זעהן א'ן אַרימען טייפּעל. איך וועל נאָך היינט וויעדער
אריינבליקען, ווי איך האָב געזאָגט. זעהט נור, הערר אסלאַקסען,
און פאַסט אויף אויף מײן ארטיקעל און פאר קיין פאל לאָזט ניט
אויס קיין איינציגען פון די אויסגעשריי-צייכענס. אס בעסטען,
שטעלט אַליין צו נאָך עטליכע. נו, דערווייל זייט מיר געזונד. (זיי
דריקען זיך די הענד און דער דאָקטאָר פּערלאָזט דאָס ציממער.)

ה א ו ו ס ט א ד. ער איז אַן אמת'ער אוצר פאר אונז.
א ס ל א ק ס ען. יא, אזוי לאַנג, ווי ער בלייבט בלוזי ביי
די בעדער. אָבער, אויב ער געהט ווייטער, וועט עס ניט זיין ראטה-
זאם צו געהן מיט איהם.

ה א ו ו ס ט א ד. הם! נו, דאָס הענגט אָב —
ב י ל י נ ג. איהר זייט אימער אזוי פערדאמט שרעקעדיג,
אסלאַקסען.

א ס ל א ק ס ען. שרעקעדיג? יא, ווען עס איז א פראגע פון
אטאקירען די לאַקאלע רעגירונג, בין איך ווירקליך שרעקעדיג, הערר
ביללינג. דאָס, ערלויבט מיר אייך צו זאָגען, האָב איך געלערנט אין
דער שול פון ערפאהרונג. אָבער נעהמט זיך נור צו העכערע פּאָליטיק,
אטאקירט די רעגירונג אַליין, און איהר וועט זעהען, אויב איך וועל
זיך שרעקען.

ב י ל י נ ג. אָה, ניין. אָבער דאָ געראדע ווידערשפרעכט
איהר זיך, גאָט זאָל —

א ס ל א ק ס ען. דער אמת איז, איך בין א געוויסענהאַפּ-
טער מענש. ווען איהר אטאקירט די רעגירונגען, טהוט איהר ווע-
ניגסטענס דער געזעלשאַפט קיין שאדען ניט, ווייל די מענער, ווע-
מען איהר אטאקירט, ארט עס ווי די קאץ. זיי בלייבען, וואו זיי
זיינען. אָבער לאַקאלע אויטאָריטעטען קענען ארויסגעוואַרפען
ווערען, און אזוי קומען צום פּראָנט א מאַסע פון מענשען, וואָס

ווייסען נאָר ניט, און מאכען אָן צרות צו די אייגענטימער און אנדערע.

ה א ו ו ס ט א ד. אָבער די ערציהונג פון די בירגער דורך זעלבסט־דעגיערונג — וואָס דענקט איהר פון דעם?
א ס ל א ק ס ע ז. ווען א מענש האָט עטוואָס, אויף וואָס ער דאַרף אויפפאסען, קען ער ניט דענקען פון יעדע זאך, הערר האַוסטאָד.

ה א ו ו ס ט א ד. אויב אזוי, ווינש איך מיר, אז איך זאָל קיינמאָל ניט האָבען עפעס, אויף וואָס אויפצופאסען.

ב י ל י נ ג. ריכטיג! ריכטיג!

א ס ל א ק ס ע ז. (שמויכלענדיג) הם! (אַנצייגענדיג אויפ'ן שרייבטיש) גוברנאָטאַר סטענסגאַרד איז געזעסען אין דיוזען שטוהל פאַר אייך.

ב י ל י נ ג. (אויסשפייענדיג) פוי, אזא פעררעטהער!

ה א ו ו ס ט א ד. איך בין ניט קיין וועטער־פעהנדעל און וועל עס קיינמאָל ניט זיין.

א ס ל א ק ס ע ז. א פאָליטיקער טאָר קיין זאך ניט זאָגען אויף זיכער, הערר האַוסטאָד. און וואָס אייך אָנבעלאַנגט, הערר ביללינג, איהר מעגט געוויס ניט ריידען אזוי הויך. האָב איך דאָך געהערט, אז איהר האָט פערוואָרפען אייער נעץ, אום צו קריגען די שטעללע פון א געריכט־סקרעטאַר.

ב י ל י נ ג. איך! —

ה א ו ו ס ט א ד. ווירקליך, ביללינג?

ב י ל י נ ג. נו, יא, אָבער דער טייפּעל זאָל עס האַלען, איהר ווייסט דאָך, אז איך טהו עס נור, אום צו ערגערען יענע לומפּען.

א ס ל א ק ס ע ז. נו, דאָס געהט מיר ניט אָן. אָבער, אויב מיר רופט מיר פייג און ניט־קאָנזעקווענט, וואָלט איך געוואָלט אָט וואָס זאָגען: דעם דרוקער אסלאַקסענס פערגאַנגענהייט איז אָפּען פאַר יעדען. איך האָב מיר נאָר ניט געענדערט, אויסער, וואָס איך בין א ביסעל געלאַסענער. מיין האַרץ געהערט נאָך אימער צום

פּאָלק. אָבער איך לייקען ניט, אז מיין שכל מאַכט מיר גענייגט צו די רעניערער אונזערע — וועניגסטענס צו אונזערע לאַקאלע אוי-טאָריטעטען. (ער געהט אַרײַן אין דרוקעריי.)

ביינינג. דענקט איהר ניט, אז מיר האָבען בעדארפט פון איהם לויז ווערען?

הארוםטאד. ווייסט איהר פון אן אַנדערען, וואָס זאָל אונז באַרגען געלד אויף פאַפיר און דרוק?

ביינינג. עס איז אַ פאַסקודנע געשיכטע ניט צו האָבען דעם נויטיגען קאַפיטאַל.

הארוםטאד. יא, ווען מיר וואָלטען דאָס נור געהאַט —

ביינינג. אפשר וואָלט איהר זיך געווענדעט צו דר.

שטאַקמאַן?

הארוםטאד. (מישענדיג אין זיינע פאַפירען) צו וואָס? ער איז אַליין אַ קבצן.

ביינינג. יא, אָבער ער האָט אַ גוטען מענשען הינטער איהם. זיין שווער, מאָרטען קיל.

הארוםטאד. (שרויבענדיג) זיינט איהר זיכער, אז יע-נער האָט?

ביינינג. יא, נאָט זאָל מיר אזוי העלפען, איך ווייס עס פאַר זיכער. און אַטהייל פון דעם וועט זיכער געהן צו שטאַקמאַנס פאַמיליע. ער וועט זיי פערזאָרגען, יעדענפאַלס די קינדער.

האָרוםטאד. (האַלב אומדרייענדיג זיך) רעכענט איהר אויף דעם?

ביינינג. רעכענען? איך רעכען גאָר ניט.

הארוםטאד. אין דעם זיינט איהר גערעכט און איהר זאָלט אויך ניט רעכענען אויף די שטעללע פון אַ סעקרעטאַר. איך קען אייך פערזיכערען, אז איהר וועט עס ניט קריגען.

ביינינג. מיינט איהר, אז איך ווייס עס ניט אזוי גוט, ווי איהר? און אין דער אמת'ן בין איך גאָר צופריעדען, וואָס איך וועל עס ניט קריגען. אזא אבשטויס פייערט אויף איינעם מוטא —

ניט איינעם אַ פרישען קוואַל פון גאַל, און איינער דאַרף עס האָ-

בען אין אזא גאָט־פּערראַממען פּלאַץ, ווי דיזער, וואו אירגענד וועל־
כע אויפּרעגונג איז אזוי זעלמען.

ה א ו ו ס ט א ד. (שרייבענדיג) יא, יא.
ב י ל י נ ג. נו, זיי וועלען באַלד הערען פון מיר. איצט געה
איך שרייבען אָן אויפּרוף צו דעם אייגענטהיימער־פּערבאַנד. (ער
געהט אריין אין זיין צימער).

ה א ו ו ס ט א ד. (זיצענדיג ביון מיש, בייסענדיג זיין פּעדער,
זאָגט לאַנגזאַם) יא, דאָס וועט זיין פונקט גוט. (א קלאַפּ אין מיר)
אַריין! (פּעטרא קומט אַרײַן. האַוסמאַר שמעלט זיך אויף צו געהן
איהר ענטקעגען) וואָס, איהר זייט עס? און דאָ?
פ ע ט ר א. יא, ביטטע, ענטשולדיגט מיר —
ה א ו ו ס ט א ד. (איהר אַבאַמענדיג א שטוהל) ווילט איהר
זיך ניט אַוועקזעצן?

פ ע ט ר א. ניין. איך דאַנק אייך. איך מוז באַלד אַוועק־
געהן.

ה א ו ו ס ט א ד. איך רעכען, אז עס איז עטוואָס פאַר אייער
פאַטער —

פ ע ט ר א. ניין, איך בין געקומען צוליבעב מיר אליין. (נעהמט
אַרויס אַ בוך פון איהר מאַנטעל־קעשענע) אָט איז די ענגלישע גע־
שיכטע.

ה א ו ו ס ט א ד. ווארום האָט איהר עס צוריקגעבראַכט?
פ ע ט ר א. איך וויל עס ניט איבערזעצען.
ה א ו ו ס ט א ד. אָבער איהר האָט דאָך מיר אזוי פּער־
שפּראַכען —

פ ע ט ר א. אָבער דאן האָב איך עס נאָך ניט איבערגעלייענט.
און קיין צווייפּעל, איהר האָט עס אויך ניט געלייענט.
ה א ו ו ס ט א ד. ניין. איהר ווייסט דאָך, איך פּערשטעה
ניט קיין ענגליש, אָבער —

פ ע ט ר א. ריכטיג. און דארום האָב איך אייך טאַקי גע־
וואָלט זאָגען, אז איהר מוזט געפינען וואָס אַנדערעס. (אַוועקלעגענדיג

דעם בוך אויפ'ן טיש) דאָס קען ניט געדרוקט ווערען אין „פּאָלקס־באַטע“.

ה א ו ס ט א ד . ווארום ניט ?
פ ע ט ר א . ווייל דאָס איז אין דירעקטען ווידערשפרוך מיט
אייערע אייגענע מיינונגען.

ה א ו ס ט א ד . נו, אָבער צוליעב אונזער זאך —
פ ע ט ר א . איהר פערשטעהט מיך נאָך ניט. דאָ ווערט דער־
צעהלט וועגען אַן איבערנאַטירליכע קראַפט, וועלכע פּאַסט אויף
אויף די זאָגענאַנטע גוטע מענשען אויף דער ערד, און מאַכט, אז
אַללעס אַם ענדע זאָל זיין צו זייער נוצען, און די אַללע שלעכטע
מענשען ווערען בעשטראַפּט.

ה א ו ס ט א ד . יא, אָבער דאָס איז דאָך געראדע שיין. דאָס
איז געראדע, וואָס דער עולם האָט לייעב.

פ ע ט ר א . און וואָלט איהר געשטאַפּט דעם עולם מיט אזא
שטאַף ? וואָס רעדט איהר, איהר גלויבט דאָך אליין ניט א וואָרט
פון דעם אַללעם. איהר ווייסט גאַנץ גוט, אז זאכען פּאַסירען ניט
אויף אזא שטייגער.

ה א ו ס ט א ד . אין דעם זיינט איהר גערעכט. אָבער אַ רעד־
דאַקטאָר קען ניט איממער טהאָן, ווי ער וויל. ער מוז אָפט נאָכגע־
בען דער עפענטליכער מיינונג אין קלייניגקייטען. נאָך אלעמען,
איז דאָך די הויפט־זאך אין לעבען, פּאָליטיק — יעדענפאלס פאַר
א צייטונג, און אויב איך וויל, אז די מענשען זאָלען מיר נאָכפּאַל־
גען אויף דעם וועג פון פּראָגרעס און פּרייהייט, מוז איך זיי ניט אָב־
שרעקען. אויב זיי געפינען אַזא מאַראַלישע ערצייילונג אין דעם
ראַמאן, קענען זיי בעסער פאַרדייען דאָס, וואָס זיי לעזען אין דעם
לייט־ארטיקעל. זיי פיהלען זיך זיכערער.

פ ע ט ר א . שאַנדע! איהר זאָלט זיין אזא היפּאָקריט, און
וועבען אזא נעץ, אום צו פּערנאַרען די לעזער. איהר זייט דאָך ניט
קיין שפּין.

ה א ו ס ט א ד . איך דאַנק אייך פאַר אייער גוטע מיינונג

וועגען מיר. ניין, דאָס איז ביללינגס אידעע, ניט מיינע.

פ ע ט ר א. בילינגס?

ה א ו ו ס ט א ד. יא, ווענניסטענס האָט ער אַנוסטען אזוי גערערט. עס איז געווען ביללינג, וועלכער האָט עס אזוי געוואָלט האָבען דיזען ראָמאן געדרוקט אין דער צייטונג. איך קען גאָר ניט דעם בוך.

פ ע ט ר א. אָבער ווי איז עס מעגליך? ביללינג מיט זיינע

ראדיקאלע מיינונגען —

ה א ו ו ס ט א ד. נו, ביללינג איז אַ פיעל־זייטיגער מענש.

ער איז איצט אַ קאָנדידאט אויף אַ געריכטס־סקרעטאַר.

פ ע ט ר א. איך גלויב עס ניט, הערר האווסטאד. ווי קען

ער אזוי זינקען?

ה א ו ו ס ט א ד. דאָס מוזט איהר איהם אַליין פרעגען.

פ ע ט ר א. איך וואָלט זיך עס קיינמאָל ניט פאַרנעשטעלט

פון ביללינג.

ה א ו ו ס ט א ד. (קוקענדיג אויף איהר אויפמערקזאַם) ניין?

קומט עס צו אייך, אלס אַן איבערראשונג?

פ ע ט ר א. יא, און דאָך — אפשר ניט? אַה! איך ווייס

אַליין ניט.

ה א ו ו ס ט א ד. מיר, זשורנאַליסטען, זיינען ניט ווערט

זעהר פיעל, פרייליך פעטרא.

פ ע ט ר א. דענקט איהר ווירקליך אזוי?

ה א ו ו ס ט א ד. איך דענק אזוי מאַנכעס מאָל.

פ ע ט ר א. יא, אין די קליינע טאַג־טעגליכע אינטריגען —

דאָס קען מען פערשטעהן. אָבער איצט האָט איהר דאָך אויפגענומען

אַ קאַמפּף פאַר אַ גרויסע זאַך —

ה א ו ו ס ט א ד. איהר מיינט אודאי, אייער פאַטער'ס אַנ־

געלעגענהייט.

פ ע ט ר א. ריכטיג. איז אַט איצט, דענק איך, מוזט איהר

זיך פיהלען אַ ביסעל מעהר ווירדיג, ווי די געוועהנליכע סטאַדע.

ה א ו ו ס ט א ד. יא, היינט פיהל איך אַ ביסעל אזוי.

פ ע ט ר א. יא, פיהלט איהר עם ניט? אה, א גרויסארטיגע קארירערע האָט איהר פאר זיך אויסגעקליבען: צו מאַכען ריין דעם וועג פאר די פּעראַכטעטע וואהרהייט און פאר נייע אירעען; צו שטעהן אונערשראַקען אויף דער זייט פון דעם געקרוודעטען און פּערפאַלגטען.

ה א ו ס ט א ד. בעזאַנדערס, ווען דיזער פּערפאַלגטער מענש איז — הם! — איך ווייס קוים, ווי דאָס צו זאָגען.

פ ע ט ר א. איהר מיינט צו זאָגען, ווען ער איז אזוי טריי און עהרליך.

ה א ו ס ט א ד. (אין א נידריגע שטימע) איך מוין, ווען ער איז אייער פאָטער.

פ ע ט ר א. (אזוי ווי זי וואָלט געקראָגען אַ קלאַפּ) דאָס? ה א ו ס ט א ד. יא, פּעטרא — פרייליך פּעטרא!

פ ע ט ר א. אלזאָ, דאָס איז עס, פון וואָס איהר דענקט צוערשט? ניט די זאך אליין? ניט די וואהרהייט? ניט מוין פאָטער'ס גרויסע וואַרימע האַרץ?

ה א ו ס ט א ד. נאַטירליך, דאָס אויך.

פ ע ט ר א. ניין, איך דאַנק אייך. איהר האָט נור וואָס ארויס-געלאָזען די קאַץ פון זאַק, הערר האַווסטאַד. און איצט וועל איך אייך שוין קיינמאָל מעהר ניט טרויען אין קיין זאך.

ה א ו ס ט א ד. קענט איהר מיר מאַכען אַ פאָרוואַרף דער-פאר, וואָס איך טהו אלץ הויפטזעכליך צוליעב אייך?

פ ע ט ר א. וואָס מאַכט מיר בייז אויף אייך איז דאָס, וואָס איהר זיינט ניט געווען עהרליך צו מוין פאטער. איהם האָט איהר גע-זאָגט, אז אייך אַרט נור פאר די וואהרהייט און פאר דעם גליק פון דער געמיינדע. איהר האָט גענאַרט ביידען, דעם פאָטער און מיר. איהר זיינט ניט דער מענש, וואָס איהר מאַכט דעם אָנשטעל צו זיין. און איך וועל אייך קיין מאָל ניט פארגעבען, קיין מאָל ניט! ה א ו ס ט א ד. איהר זאָלט עס ניט זאָגען אזוי האַרט,

פרייליך פּעטרא — ניט איצט.

פ ע ט ר א. ווארום ניט איצט?

ה א ו ו ס ט א ד . ווייל אייער פאָטער קען ניט אויסקומען
אָהן מיין הילף.

פ ע ט ר א . (קוקענדיג אויף איהם מיט אַ פאַרוואורף) אָט
אזעלכער זיינט איהר! אה, שאַנדע!

ה א ו ו ס ט א ד . ניין, ניין. איך האָב גערעדט, אַליין ניט
וויסענדיג וואָס. איהר דארפט עס ניט גלויבען.

פ ע ט ר א . איך ווייס אַליין, וואָס איך האָב צו גלויבען. אדיע.
(אַסלאַקסען קומט אַרײַן פון דער דרוקעריי, איילענדיג זיך און געהוימט
ניספּאַל.)

א ס ל א ק ס ע ן . דער קלאַג זאָל עס נעהמען, הערר האווסטאד.
(ער דערעהט פעטרא'ן) דאָס איז זעהר אונאַנגענעהם.

פ ע ט ר א . נו, אָט איז דער בוך. איהר מוזט עס געבען צו
אימיצען אַנדערש. (זי געהט צו צום טיר.)

ה א ו ו ס ט א ד . (איהר נאָכגעהענדיג.) אבער פרייליין פעטרא.
פ ע ט ר א . אדיע. (זי געהט אַרויס.)

א ס ל א ק ס ע ן . הערט נור, הערר האווסטאד.

ה א ו ו ס ט א ד . נו, וואָס איז דאָרט?

א ס ל א ק ס ע ן . דער בירגערמייסטער איז דאָרט; אין דער
דרוקעריי.

ה א ו ו ס ט א ד . דער בירגערמייסטער?

א ס ל א ק ס ע ן . יא, ער וויל ריידען מיט אייך. ער איז
אַרײַן דורך די הינטער־טיר — ער האָט ניט געוואָלט, אז מי זאָל
איהם זעהען.

ה א ו ו ס ט א ד . וואָס מיינט עס? געהט ניט. איך וויל
אַליין — (ער געהט צו דער דרוקעריי, עפענט די טיר, און פערניגט זיך

פאַר'ן בירגערמייסטער.) פאַסט אויף אסלאַקסען, אז —

א ס ל א ק ס ע ן . איך פערשמעה. (ער געהט אַרײַן אין די
דרוקעריי.)

בירגערמייסטער. איהר האָט ניט ערווארטעט צו זעהען
מיר דאָ, הערר האווסטאד.

ה א ו ו ס ט א ד . ניון, איך קען ניט זאָגען, אז איך האָב אייך
ערוואַרט.

בירגערמייסטער. (אַרומקוקענדיג זיך) אָה, איהר האָט
דאָ גאַנץ בעקוועם, א פּערגניגען!

ה א ו ו ס ט א ד . און גאָר ניט לאָזענדיג אייך צו וויסען אויף
פריהער, בין איך געקומען פּערנעהמען אייער צייט.

ה א ו ו ס ט א ד . איהר זיינט ווילקאָמען. איך בין גאַנץ אין
אייער דיענסט. ערלויבט מיר צו נעהמען אייער היטעל און שטעקען.

(ער שטוט אַזוי און לעגט זיי אַוועק אויף אַ שטוהל.) און וועט איהר
זיך ניט אַוועקזעצען?

בירגערמייסטער. (אַוועקזעצענדיג זיך ביים טיש.) איך
דאַנק. (אויך האַוסטאד זעצט זיך אַוועק.) איך האָב היינט געהאט

זעהר פיעל פּערדרוס, הערר האַוסטאד.

ה א ו ו ס ט א ד . ווירקליך? אה, יא, מיט אַלע אייערע פּער-
שיעדענע פליכטען—

בירגערמייסטער. היינט האָט מיך געערגערט דער
דאָקטאָר.

ה א ו ו ס ט א ד . וואָס רעדט איהר? דער דאָקטאָר?

בירגערמייסטער. ער האָט געשריעבען עפעס אַז
ערקלערונג צו די דירעקטאָרען איבער געוויסע פּעהלערן אין די

בעדער.

ה א ו ו ס ט א ד . נו, האָט ער עס ווירקליך?

בירגערמייסטער. יא, האָט ער עס אייך ניט געזאָגט?

איך דענק, אז ער האָט געזאָגט—

ה א ו ו ס ט א ד . אָה, יא, ער האָט מיר עפעס געזאָגט וועגען

דעם.

אַ ס ל אַ ק ס ע ן . (שרייענדיג פון דרוק) וואו איז דאָרט דער

מאַנסקריפט.

ה א ו ו ס ט א ד . (איז אַ טאָן פון ערגערניש.) הם! אָט איז

ער אויפ'ן טיש.

אַ ס ל אַ ק ס ע ן . (געפינענדיג) גוט.

בירגערמייסטער. אָה, דאָס איז עס דאָך.
אַסלאַקסען. יא, דאָס איז דעם דאָקטאָרס ארטיקעל,
בירגערמייסטער.

האָווסט אַד. אָט וועגען דעם האָט איהר עס צו מיר
גערעדט?

בירגערמייסטער. אָט וועגען דעם טאָק. וואָס דענקט
איהר פון דעם?

האָווסט אַד. איך בין ניט קיין פּראָפּעסיאָנעלער מענש,
און איך האָב נור אַ בליק געטהאן אויף דעם.

בירגערמייסטער. און דאָך געהט איהר עס דרוקען?
האָווסט אַד. איך קען דאָך ניט ענטזאָגען אזא גרויסען

— מאַן

אַסלאַקסען. איך האָב גאָר ניט צו טהון מיט דער
רעדיזשירונג פון דער צייטונג, הערר בירגערמייסטער.

בירגערמייסטער. נאַטירליך ניט.
אַסלאַקסען. איך דרוק נור דאָס, וואָס קומט מיר

אין די הענד.

בירגערמייסטער. דאָס איז טאָק, ווי עס געהערט
צו זיין.

אַסלאַקסען. אַלזאָ מוז איך (וויל אַרײַנגעהן צוריק אין
דרוק.)

בירגערמייסטער. ניין, בלייבט דאָ אַ וויילע, הערר
אַסלאַקסען. מיט אייער ערלויבניס, הערר האָווסט אַד.

האָווסט אַד. געוויס, בירגערמייסטער.
בירגערמייסטער. איהר זיינט אַ געלאסענער און

בערעכענטער מענש, הערר אַסלאַקסען.

אַסלאַקסען. איך בין גליקליך דאָס צו הערען פון אייך.
בירגערמייסטער. און אַ מענש מיט בעדייטענדען

איינפלוס.

אַסלאַקסען. מייסטענס צווישען די קליינע מיטעל-קלאַס
מענשען.

בירגערמייסטער. די קלענערע טאקס-צאָהלער זיינען
די רייכסטע אין צאָהל — דאָ, ווי איבעראַל.

אַסלאַקסען. דאָס איז שוין גאנץ ריכטיג.

בירגערמייסטער. און איך צווייפעל ניט, אז איהר
ווייסט, ווי זיי אלע פיהלען. ניט אפשר?

אַסלאַקסען. יא, איך דענק, אז איך מעג זאָגען, אז איך
ווייס, בירגערמייסטער.

בירגערמייסטער. נו, אויב צווישען די וועניגער רייכע
בירגער איז דאָ אזא גייסט פון זעלבסט אָפּפערונג, דאן נאטירליך.

אַסלאַקסען. וואָס מיינט איהר?

האָווסט אַד. זעלבסט-אויפּאָפּערונג?

בירגערמייסטער. עס איז א'ן אויסגעצייכענטער
סימן פון דעם גייסט פון פאָלק. איך האָב שיער, שיער געזאָגט,
אז איך האָב עס ניט ערוואַרטעט. אבער, נאטירליך, מסתמא
ווייסט איהר דאָך דאָס אַלגעמיינע פיהלען בעסער, ווי איך!

אַסלאַקסען. יא, בירגערמייסטער, אבער —

בירגערמייסטער. עס איז נישט קיין קליינער אָפּפער,
וואָס די שטאָרט געהט מאַכען.

האָווסט אַד. די שטאָרט?

אַסלאַקסען. אבער איך פערשטעה ניט. איז עס וועגען
די בעדער —

בירגערמייסטער. לויט א'ן אויבערפלעכליכע אב-
שאַצונג וועלען די ענדערונגען, וואָס דער דאָקטאָר האַלט פאר
נויטיג, בעטרעפען עטליכע הונדערט טויזענד קראָנען.

אַסלאַקסען. דאָס איז א גרויסע סומע, אבער —

בירגערמייסטער. געוויס וועלען מיר מוזען מאַכען אַ
שטאָרט-אַנלייגע.

האָווסט אַד. (זיך אויפהויבענדיג.) איהר מיינט ניט צו

זאָגען, דאָס די שטאָרט —

אַסלאַקסען. אז דאָס וועט מוזען אויסגעצאָהלט ווערען

פון די מעקסעס, פון די מאָגערע קעשענעס פון די קליינע מיטעלקלאַס
מענשען?

בירגערמייסטער. יא, מיין טהייערער הערר אסלאַק-
סען, פון וואנען דען זאָל קומען דאָס געלד?

אסלאַקסען. דאָס איז, דאכט זיך, די זאך פון די אַקציאָ-
נערען, וואָס זיינען די אייגענטימער פון די בעדער.

בירגערמייסטער. די אַקציאָנערען זיינען ניט אימ-
שטאַנד צו מאַכען מעהר אויסגאַבען.

אסלאַקסען. זיינט איהר עם גאַנץ זיכער, בירגער-
מייסטער?

בירגערמייסטער. איך האָב זיך דאָס דערוואוסט
שוין אויף זיכער. און אויב דיזע ענדערונגען זאָלען פאָרגענומען
ווערען, וועט עם זיין אויף דעם חשבון פון שטאַרט.

אסלאַקסען. אָה! פערדאַמט מעג עם אלעס ווערען.
ענטשולדיגט. אבער דאָס איז דאָך א גאַנץ אנדערע זאך, הערר
האווסטאַר.

האווסטאַר. יא, געוויס איז עם.

בירגערמייסטער. און דאָס ערגסטע איז, דאָס מיר
וועלען מוזען צושליסען אונזערע בעדער פאַר וועלכע צוויי יאהר.

האווסטאַר. צומאַכען זיי? צומאַכען זיי גענצליך?

אסלאַקסען. פאַר גאַנצע צוויי יאהר!

בירגערמייסטער. יא, די ארבייט וועט נעהמען וועניג-
סטענס צוויי יאהר.

אסלאַקסען. אבער, פערדאַמט, מיר קענען דאָס ניט
אויסהאַלטען, בירגערמייסטער. פון וואָס וועלען מיר, אַרימע לייט,
לעבען דערווייל?

בירגערמייסטער. אונגליקליכערווייזע איז דאָס זעהר

שווער צו זאָגען, הערר אסלאַקסען. אבער וואָס ווילט איהר זאָלען

מיר טהון? דענקט איהר, אז אימיצער וועט קומען אהער זיך

היילען, אז מיר וועלען ארומגעהן איינרעדען דער וועלט, אז אונזער

וואסער איז פערניפטעט, און דאָס מיר לעבען אויף א פערפעסטעטען גרונד, און דאָס די גאנצע שטאדט —

א ס ל א ק ס ע ן . און דאָס אלעס איז נור א פאָנטאַזיע ?

בירגערמייסטער. מיט מיין בעסטען ווילען האָב איך זיך ניט געקאָנט איבערצייגען, אז דאָס איז עפעס אנדערש.

א ס ל א ק ס ע ן . אבער, אויב אזוי, איז עס דאָך גאָנץ אונד פערצייהליך פון דאָקטאָר שטאַקמאַן — איך בעט איך אום ענטד שולדיגונג, בירגערמייסטער — אבער —

בירגערמייסטער. אונגליקליכערווייזע זאָגט איהר די וואַהרהייט, הערר אסלאקסען. אונגליקליכערווייזע איז מיין ברודער אימער אין איינגעשפארטער מענש.

א ס ל א ק ס ע ן . און דאָך ווילט איהר, הערר האווסטאד, העלפען איהם אין אזא זאך ?

האווסטאד. אבער ווער האָט זיך געקענט פאַרשטעלען דאָס —

בירגערמייסטער. איך האָב דאָ פערצייכענט א קורצע ערקלערונג פון די פאַקטען, ווי זיי זעהען אויס פון דעם שטאַנד פונקט פון דעם ניכטערנעם פערשטאַנד. און דאָרט האָב איך בעמערקט, אז געוויסע פעהלער קענען אָבענשאפט ווערען דורך ענדערונגען, וועלכע אונזערע געלד־מיטלען וועלען עס אונז ערלויבען.

ה א ו ו ס ט א ד . האָט איהר דאָס מיט זיך, בירגערמייסטער ?

בירגערמייסטער. (זוכענדיג אין קעשענע) יא, איך האָב עס געבראכט מיט מיר, אין פאַל איהר —

א ס ל א ק ס ע ן . (שנעל.) פערדאמט! אָט איז ער!

בירגערמייסטער. ווער ? מיין ברודער ?

ה א ו ו ס ט א ד . וואו? וואו?

א ס ל א ק ס ע ן . ער קומט דורך די דרוקעריי.

בירגערמייסטער. ווי ניט אנגענעהם. איך וואָלט ניט געוואָלט זיך בענגענען דאָ מיט איהם, און דאָך איז נאָך דאָ אייניגע זאַכען, וועגען וועלכע איך האָב בעדארפט מיט איך רעדען.

ה א ו ו ס ט א ד . (אנצייגענדיג אויף די שחיר לינקס.) געהט אַרײַן דאָרט פאַר אַ ווײַלע.

בירגער מייסטער. אבער —
האוסטאד. איהר וועט דאָרט געפינען בלוז ביללינגען.
אסלאקסען. שנעל, שנעל, בירגערמייסטער, ער קומט
באלד.

בירגער מייסטער. גוט אלזאָ, אבער זעהט, ווערט פון
איהם שנעל פטור.

(ער געהט ארויס דורך די טהיר לונקס, וועלכע אסלאקסען עפענט
פאַר איהם, פערניגענדיג זיך.)

האוסטאד. זעהט, מאכט א מינע, אז איהר זיינט זעהר
בעשעפטיגט. (ער זעצט זיך אָוועק און שרייבט. אסלאקסען דרעהט
איבער אַ הורבע פאפיערען.)

דר. שטאַקמאַן. אָט בין איך וויעדער. (ער לעגט אָוועק
זיין הוט און שטעקען.)

האוסטאד. (שרייבענדיג) שוין פערטיג, דאָקטאָר ?
איילט זיך אונטער, אסלאקסען! מיר האָבען היינט וועניג צייט צו
פערלירען.

דר. שטאַקמאַן. (צו אסלאקסען) נאָך אלץ ניט אויפגע-
זעצט מיין ארטיקעל ?

אסלאקסען. (ניט אומדרעהנדיג זיך) ניין; ווי אזוי
האָט איהר געקאָנט דענקען —

דר. שטאַקמאַן. געוויס ניט, אבער איהר פערשטעהט
דאָך זיכער, ווי אונגעדולדיג איך בין. איך קען ניט רוהען, ביז איך
וועל עס ניט זעהען געדרוקט.

האוסטאד. הם! עס וועט נאָך נעהמען אַ גוטע שטונדע.
דענקט איהר ניט אזוי, אסלאקסען ?

אסלאקסען. איך האָב כמעט מורא, אז אזוי איז עס.
דר. שטאַקמאַן. גוט, גוט, מיינע טהייערע פריינד, וועל

איך נאָך אַ מאָל קומען. עס אַרט מיר ניט, אז איך קום צוויי מאָל
איבער אזא זאָך. אזא גרויסע, ערהאַבענע זאָך — דאָס גליק פון
דער גאַנצער שטאָרט. אויף מיין וואָרט, עס איז ניט די צייט אַרומ-
צוגעהן ליידיג. (ער וויל שוין געהן, אבער ער בלייבט און קומט צוריק.)

אָה, זעהט נור, עס איז דאָ נאָך עפעס, וועגען וואָס איך האָב געוואָלט איבעררעדען.

ה א ו ס ט א ד . ענטשולדיגט. אפשר א'ן אנדערס מאָל ?
ד ר . ש ט אָ ק מ א ז . איך קען עס זאָגען אין צוויי ווערטער.
איהר זעהט, עס איז בלויו דאָס. ווען מענשען וועלען לייענען מיין ער-
קלערונג מאָרגען, און וועלען זיך דערוויסען, אז איך האָב פערבראכט
א גאַנצען ווינטער, שטיל אַרבייטענדיג, לטובה פון דער שטאָדט —
ה א ו ס ט א ד . יא, אבער דאָקטאָר —

ד ר . ש ט אָ ק מ א ז . איך ווייס, וואָס איהר וועט זאָגען.
איהר דענקט ניט, אז דאָס איז געווען עטוואָס מעהר ווי מיין פליכט,
מיין איינפאַכע פליכט, אלס בירגער. געוויס ווייס איך עס אזוי גוט,
ווי איהר. אבער איהר זעהט דאָך, מיינע מיטבירגער — גוטער
גאָט, די גוטע וועזעננס, זיי דענקען אזוי פיעל פון מיר —
א ס ל א ק ס ע ז . יא, אייערע מיטבירגער האָבען געדענקט
גוט וועגען אייך ביז היינט, דאָקטאָר.

ד ר . ש ט אָ ק מ א ז . און דאָס איז עס געראדע, פאַר וואָס
איך האָב מורא — דאָס איז עס, וואָס איך האָב געוואָלט זאָגען :
ווען דאָס אלעס קומט צו זיי — בעזאָנדערס צו די אַרימערע
קלאַסען — אלס א צורוף צו נעהמען די אנגעלעגענהייטען פון
שטאדט אין זייערע הענד פאַר די צוקונפט.

ה א ו ס ט א ד . (זיך אויפהעבענדיג) הם. איך וועל פון אייך
ניט פאַרבאָהאַלטען —

ד ר . ש ט אָ ק מ א ז . אהא, איך האָב פערשטאַנען, אז דאָ
קאָכט זיך עפעס! אבער איך וויל ניט הערען דערפון. אויב זיי
געהען עטוואָס פּעראַנשטאַלטען —

ה א ו ס ט א ד . וויא אזוי ?

ד ר . ש ט אָ ק מ א ז . אָט א פּראָצעסיאָן מיט פּלעגס, א באַנז
קעט, אָדער עפעס א'ן אנדערע זאַך, ניט מיר אייער ערנסטען פּער-
שפּרעכען, אז איהר וועט ניט דערלאָזען דערצו. און איהר אויך,
הער אסלאקסען. איהר הערט!

ה א ו ס ט א ד . ענטשולדיגט מיר, דאָקטאָר. אבער עס איז

דאכט זיך גלייכער, מיר זאלען אייך זאגען די וואהרהייט פריהער,
איידער שפעטער.

(מ.ר.ס. שטאקמאן קומט אריין.)

מ.ר.ס. שטאקמאן. (דערזעהנדיג דעם דאקטאר.) טאקי
פונקט ווי איך האב געטראכט.

האווסטארד. (צוגעהנדיג צו איהר) האללא! אייער
ווייב אויך?

ד.ר. שטאקמאן. וואָס, צום טייפעל, ביזטו געקומען,
קאטערינא?

מ.ר.ס. שטאקמאן. איך דענק, אז דו האָסט בעדארפט
וויסען גוט גענוג, צו וואָס.

האווסטארד. ווילט איהר זיך ניט זעצען, אָדער קען—?

מ.ר.ס. שטאקמאן. איך דאַנק אייך, ביטע, מאכט זיך
קוין מיה איבער מיר. און איהר מוזט ניט זיין ביזו אויף מיר,

וואָס איך בין געקומען אהער אוועקצונעהמען פון דאָנען מיין מאן,
ווייל איהר מוזט געדענקען, אז איך בין אַ מאמע פון דריי קינדער.

ד.ר. שטאקמאן. וואָס פאַר אַן אונזין! מיר ווייסען
דאָס אלעס זעהר גוט.

מ.ר.ס. שטאקמאן. עס זעהט אבער ניט אויס, אז דו
זאָלסט דענקען פיעל פון ריין ווייב און קינדער. אָדער דו וואָלסט
זיך אזוי ניט געאיילט זיך שטירצען אין אונגליק.

ד.ר. שטאקמאן. ביזטו גאנץ משוגע געוואָרען, קאטע-
רינא? טאָר ניט אַ מאן, וואָס האָט אַ פרוי און קינדער, פראַקלאַ-

מירען די וואהרהייט, און טהון זיין בעסטעס צו זיין אַ ניצליכער
בירגער, צו טהון זיין פליכט צו דער שטאדט, אין וועלכער ער לעבט?

מ.ר.ס. שטאקמאן. אלעס, אבער געלאסען, אָטמאָ.

אַסלאַקסען. גאָר מיינע ווערטער. געלאסענהייט און
בעשיידענהייט אין אלעמען.

מ.ר.ס. שטאקמאן. און איהר טהוט אונז אַ גרויסע רעה,
הערר האווסטארד, ווען איהר פערפיהרט מיין מאן פון זיין הויז און
היים און פערדרעהט איהם דעם קאָפּ מיט די אַלע זאַכען.

ד.ר. שטאַקמאַן. קאַטערנאַ! מיינסטו, אז איך וועל זיך לאָזען פון אימיצען מאַכען צום נאַר?

מ.ר. שטאַקמאַן. יא, דאָס טהוסטו. איך ווייס גאַנץ גוט, אז דו ביזט דער קליגסטער מאַן אין שטאָרט, אבער דו לאָזסט זיך אזוי לייכט איינרעדען, אַטמאַ. (צו האווסטאד.) און שמעלט אייך גור פאָר, ער וועט פערלירען זיין שמעלע, אויב איהר וועט דרוקען, וואָס ער האָט אָנגעשריעבען.
אַסלאַקסען. וואָס!

האווסטאד. יא, אבער איהר ווייסט דאָך, דער דאָקטאָר— ד.ר. שטאַקמאַן. הא! הא! זאָלען זיי נור פרובירען. ניין, מיין טהייערע, זיי סמיען ניט! איך האָב די קאַמפאַקטע פּאַיאָריטעט הינטער מיר, פערשטעהסט?

מ.ר. שטאַקמאַן. דאָס איז טאַקי דאָס אונגליק, דאָס דו האָסט אזא מורא'דיגע זאַך הינטער זיך.

ד.ר. שטאַקמאַן. אונזין, קאַטערנאַ. דו געה אהיים, און פאַס אויף אויף די הויז, און לאָז מיר זאָרגען פאַר די געזעל-שאפט. ווי קענסטו מורא האָבען, ווען איך בין אזוי זיכער און גליקליך? (רייבענדיג זיינע הענד און שפּרויזענדיג הין און צוריק.) די וואַהרהייט און דאָס פאָלק מוזען זיין די זיעגער. אַה, איך זעה די אונאַבהענגיגע בירגער פּערוואַמעלט אין א'ן אַרמעע (כלייבענדיג פּלוצ-לינג שטיל.) אַה, וואָס איז דאָס, צום טייפּעל?

אַסלאַקסען. (קוקענדיג אויף איהם.) אַה, גאָט!
האווסטאד. הם!

ד.ר. שטאַקמאַן. דאָס איז דאָך טאַקי דער סאַמע שפיין פון אויטאָריטעט.

(ער נעהמט דעם בירגערמייסטערס אָפיציעלע קעפּ גאַנץ פאַרזיכטיג צווישען די שפיצען פון זיינע פינגער און העבט זי אויף אין דער הויך.)

מ.ר. שטאַקמאַן. דעם בירגערמייסטערס הימעל!

ד.ר. שטאַקמאַן. און אַט איז אויך זיין שמעקען!

אבער, ווי צום טייפּעל, קומען זיי אהערצן—

האווסטאד. נו, אלזאָ—

ד.ר. שטאקמאן. אה! איך פערשטעה. ער איז דאָ געווען אייך איבערצורעדען? הא! הא! ער האָט געבראכט זיינע חזירים אויף דעם ניטדריכטיגען מארק! און ווען ער האָט דערזעהן! מיך אין דער דרוקעריי (פלאצט אויס מיט אַ געלעכטער) האָט ער געמאכט פיס, הערר אסלאסקען? אסלאסקען. (איז איילעניש) ריכטיג. ער האָט געמאכט פיס, דאָקטאָר.

ד.ר. שטאקמאן. אנטלאָפּען אָהן זיין קעפּ און שטעקען— דאָס קען ניט זיין. פעטער וועט ניט לאָזען אין דער פרעמד זאכען, וואָס געהערען צו איהם. אבער וואָס, צום טייפעל, האָט איהר דאָ געמאכט מיט איהם? אָה, דאָרט, נאטירליך. נון, זאָלסטו עפעס זעהען, קאטערינא.

מ.ר. שטאקמאן. איך בעט דיר — אסלאסקען. נעהמט זיך אין אכט, דאָקטאָר! (ד.ר. שטאקמאן האָט אָנגעטאן דעם בירגערמייסטערס היטעל און גענומען אין האַנד זיין שמעקען. דאָן געהט ער צו, עפענט די טיר, און פערניגט זיך אויפ'ן מיליטערישען שטייגער. דער בירגערמייסטער געהט אריין, רויט פון צאָרן. הינטער איהם קומט ביללינג.) בירגערמייסטער. וואָס איז דער מיין פון דיזער פאַיאַסטוואָ?

ד.ר. שטאקמאן. האָב רעספעקט, מיין גוטער פעטער. איצט בין איך די העכסטע אויטאָריטעט אין שטאדט. (ער שפּרייזט הין און צוריק.)

מ.ר. שטאקמאן. (כמעט וויינענדיג) אָבער ווירקליך, אָטמאָ. בירגערמייסטער. (איהם נאָכגעהענדיג) גיב אהער מיין היטעל און דעם שטעקען.

ד.ר. שטאקמאן. (מיט דעמועלבען טאָן) אויב דו ביזט דער פּאָליצייסטער, בין איך דער בירגערמייסטער. איך בין בעל הבית איבער דער נאנצער שטאדט, זאָג איך דיר! בירגערמייסטער. אוועק לעג מיין היטעל, זאָג איך. געדענק, דאָס איז אַ היטעל פון אַ בעאַמטען!

ד.ר. שטאקמאן. פש! דענקסטו, אז דאָס ערוואַכענרע פּאַלס וועט זיך לאָזען אָבשרעקען פון א'ן אָפּיציעלע היטעל? דו וועסט זעהען, מיר געהען האָבען א רעוואָלוציאָן אין שטאדט. דו האָסט געסטראַשעט מיר מיט דעם פּערליערען פון מיין שטעלע, אבער איצט וואַרף אײך דיר אַרונטער. אײך וואַרף דיר אַרונטער פון אלע דיינע שטעלען און טשינען, דו מיינסט, אַז אײך קען עס ניט טהאַן? — אַה, יא, אײך קען עס, אײך האָב מיט מיר די אונגעצווײנגט באַרע קראַפט פון דער געזעלשאַפט. האַווסטאד און ביללינג וועלען דונערן אײן „פּאַלסבאַטע“, און דער דרוקער אַסלאַקסען וועט אַרויסקור מען אַז דער שפּיצע פון דעם גאַנצען הױזאײגענטהימער פּערבאַנד — אַסלאַקסען. דאָס וועל אײך ניט, דאָקטאָר.

ד.ר. שטאקמאן. זיכער וועט איהר —
בירגערמייסטער. וועט אפשר הערר האווסטאד צו-
שטעהן צו דער אגיטאציע?

האווסטאד. ניין, בירגערמייסטער.
אַסלאַקסען. ניין. מר. האווסטאד איז ניט אזא נאר, אז
ער זאָל רואינרען זיך און זיין צייטונג, צוליעב א פוסטע פאַנטאַזיע.
ד.ר. שטאקמאן. (ארוםקוקנדיג זיך) וואָס מיינט דאָס
אַלעס?

האווסטאד. איהר האָט אונז פאַרגעשטעלט די אַנגע-
לעגענהייט, הערר דאָקטאָר, אין א פאַלשע ליכט, און דאָרום קען
אײך אײך ניט געבען מיין הילפע.

ביללינג. און נאָך דעם, ווי דער בירגערמייסטער איז
געווען אזוי פריינדליך מיר צו דערצעהלען דאָרט, בין אײך —
ד.ר. שטאקמאן. אין א פאַלשע ליכט! גוט, בעשולדיגט
מיר אין דעם, אָבער דרוקט מיין אַרטיקעל. אײך בין בײַז נענוג, צו
שטעהן בײַ דעם, וואָס אײך האָב געזאָגט.
האווסטאד. אײך וועל עס ניט דרוקען. אײך קען ניט, ווייל
ניט און סמײע עס ניט צו דרוקען.

ד.ר. שטאקמאן. איהר סמײעט ניט? וועלכער אַנזײן?

איהר זיינט דאָך דער רעדאקטאָר, און איך רעכען, אז עס איז דער רעדאקטאָר, וואָס פיהרט זיין צייטונג.

א ס ל א ק ס ע ן. ניין, עס איז דער לעזער, דאָקטאָר.

ב י ל ל י נ ג. גליקליכער ווייזע איז עס אזוי.

א ס ל א ק ס ע ן. עס איז די עפענטליכע מיינונג, דאָס אויפֿ-

געקלערטע פּאָלק, די בעלי בתים, און די אלע איבריגע. זיי זיינען עס, וואָס פיהרען די צייטונג.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. (רוהיג.) און אלע דיזע מעכטע האָב

איך געגען מיר ?

א ס ל א ק ס ע ן. יא. עס וואָלט געווען א'ן אבסאָלוטער

אונגליק פאַר די שטאדט, ווען אייער ארטיקעל זאָל געדרוקט ווערען

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. אזוי גאָר !

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. מיין הוט און שטעקען ! (דר. שטאָק

מאָן נעהמט אראָב די הימעל און לעגט זי אוועק אויפ'ן טיש. דער ביר-

גערמייסטער נעהמט גלייך צו זיך זיין הימעל און שטעקען.) דיין אויטאָ-

ריטעט האָט זיך גיך געענדיגט.

ד ר ש ט אָ ק מ א ן. דאָס איז נאָך ניט די ענדע. (צו האור-

טאָר.) אלזאָ איז עס גאנץ אונמעגליך, אז מיין ארטיקעל זאָל

געדרוקט ווערען אין דעם „פּאָלקסבאָטע“ ?

ה א ו ו ס ט א ד. גאנץ אונמעגליך. און צוליעב אייער-

פאמיליע—

מ ר ס. ש ט אָ ק מ א ן. אָה, ביטע, פאר זיין פאמיליע זאָל

אייד ניט ארען, הערר האווסטאד.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. (נעהמט ארויס אַ פּאפיער פון זיין

קעשענע.) דאָס וועט זיין גענוג אויפצוקלערען דעם עולם, אויב איהר

וועט עס דרוקען. דאָס איז אַ פּאָלקאָמענע ערקלערונג. איך דאַנק

אייד.

ה א ו ו ס ט א ד. (נעהמענדיג דעם מאַנסקריפט.) גוט, איך וועל

זעהען, אז דאָס זאָל גלייך אריין.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. און מיינט ניט ! איהר שטעלט זיך פאַר,

דאָס איהר קענט שטיל מאַכען מיר און די וואַהרהייט ? אבער עס

וועט ניט זיין אזוי לייכט, ווי איהר דענקט. הערר אסלאקסען, ווילט איהר זיין אזוי גוט, און דרוקען מיין מאנוסקריפט גלייך אלס פאמפלעט — אויף מיינע אייגענע קאָסטען — אויף מיין אייגענע פּעראַנטוואָרטליכקייט. איך וועל נעהמען 500 קאָפּיעס. ניין, איך וועל נעהמען 600.

א ס ל א ק ס ע ן. ניין, ווען איהר זאָלט מיר אפילו אָבגילטען. איך וועל אייך ניט געבען מיין פרעסע צו אזא צוועק, דאָקטאָר. איך טאָר עס ניט צוליעב די עפענטליכע מיינונג. און איהר וועט עס אויך ניט קריגען געדרוקט אנדערשוואו, אין דער גאַנצער שטאדט. ד.ר. ש ט אָ ק מ א ן. דאָן גיט מיר עס צוריק. האווסט אד. (דערלאַנגענדיג איהם דעם מאָנוסקריפט.) מיט דעם גרעסטען פּערגניגען.

ד.ר. ש ט אָ ק מ א ן. (נעהמענדיג זיין הוט און שמעקען.) דאָס וועט פּערעפּענטליכט ווערען זאָ ווי זאָ. איך וועל עס ליענען אויף אַ מאַס-מיטינג, און מיינע ברידער מיט-בירגער זאָלען הערען די שטימע פון וואַהרהייט.

בירגער מייסטער. אין דער גאַנצער שטאדט איז ניטאָ קיין פּעראייין, וואָס זאָל דיר געבען זיין זאָל פאַר אזא צוועק. א ס ל א ק ס ע ן. קיין איינציגער, דאָס בין איך זיכער. ביללינג. ניין, גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, איך דענק אויך אזוי.

מ.ר. ש ט אָ ק מ א ן. דאָס וואָלט געווען צו שענדליך. אבער ווארום זיינען אלע דיזע מענער געגען דיר? ד.ר. ש ט אָ ק מ א ן. (בייז) אה, איך וועל עס דיר זאָגען. דאָס איז דערפאַר, ווייל אין דיזער שטאדט זיינען אלע מענער אלטע פרויען — ווי דו. זיי אלע דענקען נור פון זייערע פאַמיליען, און ניט פון דעם וואוילזיין פון אלע.

מ.ר. ש ט אָ ק מ א ן. (נעהמענדיג זיין אָרעם.) דאָן וועל איך זיי וויזען ווי אזוי א'ן אלטע פרוי קען זיין אַ מאָל אַ מאָן אויף אַ געוויסען וועג. ווייל איצט וועל איך האַלטען מיט דיר, אָטטאָ. ד.ר. ש ט אָ ק מ א ן. בראַוו גערעדט, קאַטערינאַ. ווייל דער

אמת מוז ארויסקומען, איך שווער עם. און אויב איך קען ניט קריגען קיין האָל, וועל איך נעהמען א פויק און מאַרשירען מיט איהם איבער'ן שטאדט, און וועל לייענען מיין אַרטיקעל ביי יעדער גאַסען-עק.

בירגער מייסטער. זיכער, אזא משוגענער ביזטו נאָך ניט?

ד.ר. שטאַק מאַן. איך בין.

אסלאקסען. עם איז ניטאָ קיין איינציגער מענש אין דער גאַנצער שטאדט, וואָס זאָל געהן מיט אייך.

בילינג. ניין, גאָט זאָל מיר אזוי העלפען. עם איז ניטאָ! מרס. שטאַק מאַן. גיב ניט נאָך, אַטמאָ! איך וועל שיקען די אינגלאַך מיט דיר.

ד.ר. שטאַק מאַן. דאָס איז א גרויסאַרטיגע אידעע.

מרס. שטאַק מאַן. פּרעדעריק וועט דאָך זיך רייסען געהן און וואַלטער וועט אויך געהן.

ד.ר. שטאַק מאַן. יא, און פעטרא וועט אויך מיטגעהן. און דו אַלײן, קאַטערינע!

מרס. שטאַק מאַן. ניין, ניט איך. אבער איך וועל שטעהן ביין פענסטער און נאָכקוקען — דאָס וועל איך טהון מיט פּערגניגען.

ד.ר. שטאַק מאַן. (וואַרפענדיג זיינע אַרעמס ארום איהר און קושענדיג איהר.) איך דאַנק, איך דאַנק. איצט מיינע העררען זיינען מיר פּערטיג צום קאַמפּף. איצט וועלען מיר זעהען, אויב פייגהייט קען צושליסען דעם מויל פון אַ פאַטריאַט, וואָס אַרבייט נור פאַר דאָס גוטע פון אַלעמען.

(ער און זיין פרוי געהען ארויס דורך די טהיר לינקס.)

בירגער מייסטער. (שאַקעלט מיט'ן קאַפּ.) איצט האָט ער איהר אויך שוין משוגע געמאַכט!

פיערטער אָקט.

א) גרויסער אַלטימאָדישער צימער אין קאָפּיטאָן האָרטערס הויז. א'ן אָפּענע גרויסע מהיר פיהרט צו אַ פּאַרצימער. לינקס זיינען דאָ דרוי פענסטער. אין מיטען פון דער וואַנד אַנטקעגען איז אויפגעשטעלט אַ קלוינע פּלאַטפאָרמע. אויף איהר שמעהט אַ קלוינן טישעל, צוויי לוכט, אַ פּלעשעל וואָסער און אַ גלאָק. דער גאַנצער צימער איז בעלויכטען מיט קלוינע לאַמפּען, וואָס שמעהען צווישען די פענסטער. לינקס פון דער פּלאַטפאָרמע שמעהט אַ טיש און ביים טיש אַ שטוהל. אין פּראָנט, רעכטס, איז אַ מהיר, און ניט ווייט פון איהר עטליכע שטוהלען. אַ גרויסע פּערוואַמלונג פון אַלע קלאַסען בירגער. צווישען זיי זעהט מען אויך אייניגע פרויען און שול-קינדער. מעהר און מעהר מעגשען קומען אָן, ביז דאָס צימער איז גאַנץ פול.)

ע ר ש ט ע ר ב י ר ג ע ר. (צו אַ צווייטען, וואָס שמעהט נעכען איהם.) אַלזאָ, זייט איהר אויך דאָ, לאַמסטאד.

צווייטער בירגער. איך געה צו יעדער פּערוואַמלונג.
דריטער בירגער. אודאי האָט איהר דאָך אייער פייפּעל מיטגעבראכט?

צווייטער בירגער. געוויס האָב איך. און איהר ניט?
דריטער בירגער. ווי דען-זשע. און דער שיפּפּער
עווענסאָן האָט אויך מיר צוגעזאָגט צו ברענגען זיין גרויסע טרובע.
צווייטער בירגער. אָט וועט עס זיין אַ ביסעל שפּאַס!
די אַנדערע. מי וועט זיך האַלטען ביי די זיימען. (אַלע
לאַכען.)

פיערטער בירגער. (צושטעהענדיג צו זיי.) הערט נור,
אבער ווענען וואָס איז דאָס אלץ? וואָס געהט מען דאָ טהון היינט
ביינאַכט?

צווייטער בירגער. וואָס, איהר ווייסט ניט? היינט
נעהט דאָך דר. שטאַקמאַן רעדען געגען דעם בירגערמייסטער.
פּי ע ר ט ע ר בירגער. אבער דער בירגערמייסטער איז
דאָך זיין ברודער?
ע ר ש ט ע ר בירגער. דאָס מאַכט ניט. דר. שטאַקמאַן
האָט ניט קיין מורא פאר איהם.
ד ר י ט ע ר בירגער. אבער ער איז דאָך אין גאַנצען
אונגערעכט. אזוי איז געווען געדרוקט אין דעם „פּאָלקסבאַטע“.
צווייטער בירגער. יא, ער מוז זיין דעם מאָל אונ-
גערעכט. ווייל ניט דער הויזאייגענטימער פערבאַנד און ניט דער
בירגערקלוב האָבען איהם געוואָלט געבען זייער זאַאל פאר דיזע
פּערזאָנלונג.
ע ר ש ט ע ר בירגער. זיי האָבען איהם אפילו ניט
געוואָלט לאָזען האָבען דעם האָלל פון די בעדער.
צווייטער בירגער. איהר קענט וועצען, אז זיי
האָבען עס ניט.
א מ אן. (אין א צווייטער גרופע.) נו, מיט וועמען זאָלען
מיר געהן אין דיזער אנגעלעגענהייט?
א צווייטער. (פון דערזעלבער גרופע.) איהר מוזט זיך
האַלטען פעסט ביי דעם דרוקער אסלאַקסען, און טהון, וואָס ער
טהוט.
ביללינג. (מיט שרױבֿ-מאַשעריאַלען אונטער זיין אַרעם,
שפּאַרט זיך דורך דעם עולם.) ווילט איהר מיר לאָזען דורכגעהן? איך
געה רעפּאָרטען פאר די צייטונג. א טויזענד דאַנקען אייך. (ער
זעצט זיך אַוועק ביין טיש לינקס.)
א'ן אַרבייטער. ווער איז דער?
א צווייטער אַרבייטער. קענסט איהם ניט? דאָס
איז דאָך ביללינג, וואָס שרױבֿט פאר אַסלאַקסענס צייטונג.
(קאַפּיטאַן האַרסטער געהט אַרױן, פיהרענדיג מיט זיך מרס. שטאַק-
מאַן און פעטרא. פּרעדעריק און וואלטער קומען אַרױן נאָך זיי.)
האַרסטער. איך דענק, אז אייך וועט דאָ זיין גאַנץ

בעקוועם. איהר קענט לייכט ארויסגעהן דורך דאָרט, אויב עס זאָל
עטוואָס פּאַסירען.

מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַ ז. דענקט איהר, אז עס קען עפעס
פּאַסירען?

ק א פּ י ט אַ ז ה אָ ר ס ט ע ר. דאָס קען מען קיין מאָל
אויף פּריהער ניט וויסען, ווען מי האָט צו טהון מיט אזא מאַסע.
אבער ועצט אייך, און האָט ניט קיין מורא.

מ ר ס. ש ט אַ ק מ אַ ז. (אוועקזעענדיג זיך.) אה! עס
איז געווען שעהן פון אייך צו לאָזען האַבען שטאַקמאַנען דיזען
צימער.

ה אָ ר ס ט ע ר. נו, אז קיין אַנדערער האָט ניט געוואָלט, האָב
— איך —

פ ע ט ר אַ. (וועלכע האָט זיך שוין אוועקגעזעצט.) און דאָס
איז געווען זעהר בראַוו, קאַפיטאַן האָרסטער.

ה אָ ר ס ט ע ר. איך דענס ניט, אז צו דעם איז נויטיג געווען
אזוי פיעל מוטא.

(האווסטאד און אסלאקסען געהן אריין צוזאַמען, אבער דורך דעם
עולם שפּאַרען זיי זיך דורך יעדער בעזונדער.)

א ס ל אַ ק ס ע ז. (צוגעהענדיג צו האָרסטער) איז נאָך דער
דאָקטאָר ניט געקומען?

ה אָ ר ס ט ע ר. ער וואָרט דאָרט, אינווייניג.

(אַ בעוועגונג ביין מיר אין הינטערגרונד.)

ה אָ ו ר ס ט אַ ד. (צו ביללינג.) אָט איז דער בירגער-
מייסטער, זעהט נור.

ב י ל ל י נ ג. יא, גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, אויב ער געהט
ניט אין סאַמע פייער, נאָך אלעמען.

(בירגערמייסטער שטאַקמאַן מאַכט זיך געלאַסען אַ וועג, פּערביוגט
זיך העפּליך און שמעלט זיך אוועק ביי דער וואַנד לינקס. גלויב נאָך דעם
קומט אַריין דר. שטאַקמאַן דורך דעם אַרײַנגאַנג רעכטס. ער איז זעהר
צויכטיג אָנגעשטאַן, אין אַ פּראַקטאָוט און אַ ווייסע וועסטעל. אַ שוואַ-
כער אַפּלאַז ווערט אונטערדריקט פון אַ פּײַפּעריי. דאַן שטילקײט.)

ד.ר. שטאקמאן. (שטול צו זיין פרוי.) נו, ווי פיהלסטו,
קאמערניע?
מ.ר. שטאקמאן. אָה, זעהר גוט. און איך בעט דיר,
אָטמאָ, דיזעם מאָל צו בעהערשען זיך.
ד.ר. שטאקמאן. אָה, איך קען מיך שוין זעהר גוט קאנ-
טראָלירען, טהויערע. (קוקט אויף זיין זייגער, געהט ארויף אויף די
פלאַטפארמע, און פערבויגט זיך.) עם איז שוין א פערטעל שטונדע
נאָך דער בעשטימטער צייט, און איך וועל דאָרום אנפאנגען.
(ער נעהט ארויס זיין מאַנסקריפט.)
אסלאקסען. אבער איך רעכען, אז פריהער פון אלץ מוז
דאָך אויסערוועהלט ווערען א פאָרויצענדער.
ד.ר. שטאקמאן. ניין, פאר דאָס איז ניטאָ די מינדעסטע
נויטווענדיגקייט.
אייניגע אין זאָל. יא, יא, מי דארף א פאָר-
זיצענדען!
בירגערמייסטער. אויך איך דענק, אז א פאָרויצענדער
איז נויטיג.
ד.ר. שטאקמאן. אבער, איך האָב דאָך גערופען דעם
מיטינג, אום צו געבען א לעקטשור, פעטער.
בירגערמייסטער. א לעקטשור איבער די בעדער קען
געוויס פיהרען צו מיינונגס־פערשידענהייטען.
אשטימע פון דער מאַסע. א פאָרויצענדען!
א פאָרויצענדען!
ד.ר. שטאקמאן. (קאָנטראָלירענדיג זיך.) נו, אז די פער-
זאמלונג וויל אזוי, טו זאָל זיין אזוי.
אסלאקסען. וויל ניט דער בירגערמייסטער זיין פאָר-
זיצענדער?
ביללינג. (קלאַפענדיג מיט די הענד) בראַוואָ! בראַוואָ!
בירגערמייסטער. צוליעב אייניגע אורזאכען, וועלכע
איך בין זיכער איהר וועט אלע פערשטעהען, מוז איך איך דאָנקען
און ניט אָנעהמען צו זיין פאָרויצענדער. אבער צום גליק האָבען

מיר דאָ איינעם צווישען אונז, וועלכען, איך דענק, מיר קענען אלע.
איך מיין דעם פרעוידענט פון דעם הויז-אייגענטימער פערבאנד,
הערר אסלאקסען.

פיעלע שטימען. יא, יא! לאג זאָל לעבען אסלאקסען!
דריי מאָל הורראה פאר אסלאקסען.
(דר. שטאַקמאַן נעהמט זיין מאַנסקריפט און געהט ארונטער פון
דער פלאַטפאָרמע.)

אסלאקסען. ווי באלד דער פערטרויען פון מינע ברידער
מיטבירגער פאָרדערט, וועל איך ניט זיין אונוויליג.
(גרויסער אַפלאַז. אסלאקסען געהט ארויף אויף די פלאַטפאָרמע.)
בילינג. (שרויבענדיג.) אזוי — „הערר אסלאקסען
אויסערוועהלט איינשטימיג —“

אסלאקסען. און איצט, אלס פאָרויצענדער, וויל איך זיך
נעהמען די פרייהייט צו זאָגען אַ פאָר קורצע ווערטער. איך בין א
רוהיגער, פריעדענס-ליעבענדער מענש. איך בין פאר טאַקטישע
בעשיידענהייט און פאר בעשיידענע טאַקטישקייט. יעדער, וואָס
קען מיר, ווייס דאָס.

פיעלע שטימען. יא, אסלאקסען, יא!
אסלאקסען. איך האָב געלערנט אין דער שול פון לעבען
און ערפאָהרונג, אז בעשיידענהייט, געלאסענהייט איז די טונענר,
וואָס פאַסט פאַר אַ בירגער.

בירגער מייסטער. הערט! הערט!
אסלאקסען. און עס איז אויך געלאסענהייט און בעשייד-
ענהייט, וועלכע זיינען אַם בעסטען פאר דער געמיינדע. איך וויל
דאָרום בעטען אונזער פיעל געאַכטעטען מיטבירגער, וולכער האָט
צוגנויפגערופען דיזע פערזאַמלונג צו איבערלעגען עס זיך און זיך
האַלטען אין די גרענצען פון געלאסענהייט און בעשיידענהייט.
אַ מאַן בייין טהיר. דריי מאָל הורראה פאר דעם
בעשיידענהייט-פערבאנד.

אַ שטימע. געה צו אַל-די קלאָג.
שטימען. שא, שא!

אם לא קסען. קיינע אונטערברעכונגען, מיינע העררען.
ווייל אימיצער עטוואָס א בעמערקונג מאַכען?
בירגערמייסטער. הערר פאַרזיצענדער! אין אנבע-
טראַכט פון מיין נאָהענטע פערבינדונג — וואָס איהר ווייסט וואהר-
שיינליך אלע — מיט דעם הערר, וואָס איז איצט מעדיצינישער
בעאַמטער אין די בעדער, וואָלט איך אפילו בעסער געוואָלט גאָר
ניט ריידען היינט. אבער די שטעלע, וואָס איך פערנעהם אין די
בעדער, און מיין אַנגסט מכה זאכען פון דער העכסטער וויכטיגקייט
פאר דער שטאדט צווינגען מיך פאַרצושלאָגען א רעזאָלוציאָן. איך
קען, גאָר אָהן צווייפעל, אָננעהמען, דאָס ניט איין-און-איינציגער
בירגער האַלט עס פאר גוט, דאָס ניט בעשטעטיגטע און איבערטריי-
בענע ערקלערונגען וועגען דעם געזונדהייטס-צושטאנד פון די
בעדער זאָלען פערשפרייט ווערען ווייט און ברייט.
פיעלע שטימען. ניין, ניין, געוויס ניט. מיר
פראָטעסטירען.

בירגערמייסטער. דארום שלאָג איך פאַר: „דאָס
דיזער מיטינג ענטזאנט זיך צו הערען דעם מעדיצינישען בעאַמטען
פון די בעדער, ניט לעקטשורן און ניט ריידען איבער דיזען
געגענשטאַנד.“

דר. שטאַקמאַן. (ווערענדיג ביז.) ענטזאנט זיך צו
הערען — וואָס פאר אַן אונזין!
מרס. שטאַקמאַן. (הוסטענדיג) הם! הם!
דר. שטאַקמאַן. (קאָנטראָלירענדיג זיך.) הייסט עס, אז
מי זאָל מיך ניט אויסהערען?

בירגערמייסטער. אין מיין ערקלערונג דורך די צייטונג
„פאָלקסבאָטע“, האָב איך דעם עולם בעקאַנט געמאַכט מיט די
סאַמע וויכטיגע פאַקטען, אזוי דאָס אלע גוט-דענקענדע בירגער
קענען שוין ציהען זייערע אייגענע שליסע. איהר וועט פון דעם
פערשטעהן, אז דער פאַרשלאָג פון דעם מעדיצינישען בעאַמטען
פון די בעדער אויסער דעם, וואָס דאָס מיינט א פערדאמונג געגען די
העכסטע בירגער פון שטאדט, איז עס אבער אין סאַמע גרונד אויך א

פֿאַרשלאַג, אז די בירגער זאָלען נאָך מעהר טעקסעס צאָהלען, ווי זיי טהוען עס ביו איצט, און אלץ צוליעב אַ ניט־נויטיגע אויסגאבע פון וועניגסטענס אַ הונדערט טויזענד קראָנען.

(אַ טומעל און אַ פּויפּעריי.)

א ס ל א ק ס ע ן . (קלינגענדיג מיט'ן גלאַק.) אָרדנונג, מיינע העררען! איך מוז זיך נעהמען די פרייהייט צו אונטערשטיצען דעם בירגערמייסטערס פֿאַרשלאַג. עס איז אויך מיין מיינונג, אז עטוואָס ניט גוטעס שטעקט הינטער דעם דאָקטאָרס אניטאָציע. ער רעדט פון די בעדער, אבער מיינען מיינט ער אַ רעוואָלוציאָן. ער וויל די שטאדט־רעגירונג איבערגעבען אין אנדערע הענד. קיינער צוויי־פעלט ניט אין דר. שטאָקמאַנס עהרליכקייט. גאָט זאָל אָבְהיטען! איך בין צו גונסטען פון זעלבסט־רעגירונג דורך דאָס פּאַלק, ווען נור די הוצאות זאָלען ניט פאלען צו שווער אויף די טעקסט־צאָהלער. אבער אין דיווען פאל וועט עס גראדע אזוי זיין, און דערפאר, גאָט פּערדאמט — איך בעט אייך אום ענטשולדיגונג, — קען איך ניט געהן צוזאמען מיט דר. שטאָקמאַן. (שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען.)

ה א ו ו ס ט א ד . אויך איך האַלט עס פאר מיין פליכט צו ערקלערען מיין שטעלונג. אין אנפאנג האָט דר. שטאָקמאַנס אַגיטאָציע געפונען חן אין מאַנכע פלעצער און איך האָב איהר אונטערשטיצט אזוי אונפאַרטייאיש ווי איך האָב געקאָנט. אבער אויך מיר האָבען אויסגעפונען, אז מיר זיינען פּערפיהרט געוואָרען פון אַ פּאַלשע פֿאַרשטעלונג פון דער לאַגע —

ד ר . ש ט אָ ק מ א ן . א פּאַלשע!

ה א ו ו ס ט א ד . נו, טו זאָל זיין ניט קיין גאַנץ ריכטיגע. דעם בירגערמייסטערס ערקלערונג האָט עס בעווייעזען. איך גלויב, אז קיינער פון די אנוועזענדע צווייפעלט ניט אין מיינע ליבעראלע פּרינציפּען. די שטעלונג פון דעם „פּאַלקסבאָטע“ צו אלע גרויסע פּאַליטישע פּראָגען איז אויך גוט בעקאָנט. אבער איך האָב געלערנט פון ערפאהרונג און פון דענקענדע מענשען, דאָס אין לאַקאַלע זאַכען, מוז מען זיין ביז צו אַ געוויסען גראד פּאַרזוכטיג.

אסלאקסען. איך בין זעהר אייפערשטאנען מיט דעם
רעדנער.

האוסטאד. און אין דער זאך, וועגען וועלכער עס האט
דעלט זיך איצט, איז קלאָר, אז דר. שטאַקמאַן האָט די עפענטליכע
מיינונג געגען זיך. און, מיינע העררען, וואָס איז די ערשטע און
די וויכטיגסטע פליכט פון א רעדאקטאָר? איז עס ניט צו זיין
אין האַרמאָניע מיט זיינע לעזער? האָט ער דען ניט אויף א
געוויסען וועג געקראָגען א שטיקען מאַנדאַט צו אַרבייטען אונט־
ערמיעדליך און שטענדיג פאר דעם גליק פון זיינע לעזער? אָדער
האָב איך אפשר א טעות אין דעם?
פיעלע שטימען. ניין, ניין, ניין! האוסטאד איז
גערעכט.

האוסטאד. איך האָב ביטער געמוזט קעמפפֿען מיט זיך,
אום זיך צו צוקריגען מיט אַ מאַן, אין וועמעס הויז איך בין די
לעצטע צייט געווען אזא אָפטער גאַסט — מיט אַ מאַן, וועלכער איז
ביו היינט געווען אזוי געאַכטעט און געליעבט פון אלע זיינע
מיטבירגער — מיט אַ מאַן, וועמעס איינציגער פעהלער יעדענפאלס
איז, דאָס ער בעראַטה זיך מעהר מיט זיין האַרצען ווי מיט זיין קאָפּ.
אויניגע שטימען. איז עס אמת? דריי מאָל הורראה
פאר דר. שטאַקמאַן.

האוסטאד. אבער מיין פליכט צו דער שטאדט האָט מיר
געצוואונגען צו צוברעכען די פריינדשאַפט מיט איהם. דאן איז
דאָ נאָך אַן אורזאכע, וואָס צווינגט מיר צו זיין געגען איהם, ניט
צו לאָזען איהם געהן זיין וועג, און דאָס איז זיין פאַמיליע —
דר. שטאַקמאַן. האַלט זיך ביי די וואַסער־לייטונג און
די בעדער!

האוסטאד. זיין פרוי און די קליינע קינדער זיינע, וואָס
זיינען —

וואַלטער. מיינט ער עס אונז, מוטער?
מרים. שטאַקמאַן. שא!

אסלאקסען. איך וועל איצט לאָזען אָבשטימען דעם
בירגערמייסטערס פּאַרשלאַג.

ד.ר. שטאַקמאַן. עס איז ניט נויטיג. איך האָב שוין
גאָר ניט ברעה איצט צו רעדען פון דעם גאַנצען שמוץ פון די
בעדער. ניין, איהר זאָלט איצט הערען עפעס גאַנץ אנדערעס!
בירגערמייסטער. (אָ אַ זייט) וואָס פאַר אַ נייע
נאַרישקייט איז איהם שוין אין קאַפּ אריין!

א שיכור. (בין מיר פון הויפט־אריינגאַנג) איך בין אַ
ריכטיגער טעקס־זאַהלער, און איך האָב דאָרום אַ רעכט אויף מיין
מיינונג. מיין פּולע, פעסטע מיינונג איז, דאָס—
פיעלע שטימען. שטיל דאָרט!

אַנדערע. ער איז שיכור, ווארפט איהם ארויס!
(דער שיכור'ער מאַן ווערט ארויסגעשטופט.)

ד.ר. שטאַקמאַן. קען איך רעדען?
אסלאקסען (קלינגענדיג מיט'ן גלאַק) ד.ר. שטאַקמאַן
וועט אדרעסירען דיזע פּערוואַמלונג.

ד.ר. שטאַקמאַן. איך וואָלט געגליכען צו זעהען מיט
אייניגע טעג צוריק אימיצען צו סמייען צו מאַכען אזא פּערזוך צו
פּערשטאַפּען מיר די מויל, ווי דאָס האָט פּאַסירט היינט דאָ ביי-
נאַכט! איך וואָלט דאָן געקעמפּט, ווי אַ לייב, אום צו פּערטהיי-
דיגען מיינע הייליגסטע רעכטע, אַלס מענש. אבער איצט איז מיר
אַלעס אַלץ איינס, ווייל איך האָב מיט אייך איצט וועגען וויכטיגערע
זאַכען צו רעדען. (די מענשען שפּאַרען זיך צו געהנטער צו איהם.
מאָרטאָן קיללל, זיין שווער, איז צווישען די ארומשטעהענדע, און ד.ר.
שטאַקמאַן רעדט ווייטער.) וועהרענד די לעצטע טעג האָב איך פיעל גע-
טראַכט, האָב זיך איבערלעגט וועגען פיעלע זאַכען, ביי, ענדליך,
אין מיין קאַפּ האָט אַלעס זיך געדריעהט ווי אין מיהל.

בירגערמייסטער. (הוסטענדיג) הם! הם!

ד.ר. שטאַקמאַן. אבער נאכהער האָב איך אָנגעהויבען
צו זעהען זאַכען קלאַר. דאָן האָב איך דערזעהן דעם סאַמע גרונד
פון אַלעם, און דאָרום בין איך היינט דאָ. איך געה פאַר אייך

ענטדעקען עטוואָס, וואָס איז פּיעל וויכטיגער, ווי דער ניט־זעהר
וויכטיגער פּאָסט, דאָס אונזער וואַסער־לייטונג איז פּערגיפּטעט,
און דאָס אונזערע היגיענישע בעדער זיינען געבויט אויף אַ באַדען,
פול מיט די פעסט. —

פּיעלע שטימען. (שרייענדיג) רעדט ניט וועגען די
בעדער! מיר ווילען דאָס ניט הערען. וועגען דעם שווייגט!

דר. שטאַקמאַן. איך האָב געזאָגט, איך וועל רעדען
פון דער גרויסער ענטדעקונג, וואָס איך האָב געמאַכט אין די לעצטע
עטליכע טעג — די ענטדעקונג, דאָס אלע אונזערע גייסטיגע קוועלען
פון אונזער לעבען זיינען פּערגיפּטעט, און דאָס אונזער גאַנצע
בורזשואַזע געזעלשאַפט איז געבויט אויף אַ באַדען, וועלכער איז פול
מיט דעם פעסט פון ליגענס.

מאַנכע שטימען. (ערשטוינט און אַ ביסעל אויפ'ן קול)
וואָס זאָגט ער דאָרט?

בירגערמייסטער. אזא בעלידיגונג!

אַסלאַקסען. (מיט'ן האַנד אויפ'ן גלאַק) איך מוז אויפ'ן
פאַרדערען דעם רעדנער צו זיין אַ ביסעל געלאַסענער אין זיינע
אויסדריקע.

דר. שטאַקמאַן. איך האָב לייעב געהאַט מיין געבורטס־
שטאָרט אזוי שטאַרק, ווי איינער קען נור לייעב האָבען די הייב
פון זיין קינדהייט. איך בין ניט געווען אַלט, ווען איך האָב פּער־
לאָזען אונזער שטאָרט, און די ווייטקייט, און די גויט און די
עררינגערונגען האָבען געוואָרפען אַ מאַדנעם צויבער אויף די שטאָרט
און איהרע איינוואָהנער. (מאַנכע אַפּלאַדיסמענטען הערען זיך.) דאָן
יאהרען לאַנג האָב איך געמוזט פּערבלייבען אין עפעס אַ ווינקעל
אין די נאָרד. ווען איך פלעג זיך בעגעגענען מיט מאַנכע פון די
אַרימע מענשען, וואָס האָבען דאָרט געלעבט, איינגעצוימט פון
פעלזען, האָט עס מיר אויסגעזעהען מאַנכעס מאַך, אַז עס וואַלט
געווען פּיעל גלייכער פאַר יענע ערניערדיגטע בעשעפעניסע צו
האַבען אַ בהמה־דאָקטאָר, וואָס זאָל זיי בעזאָרגען מיט די נויטיגע

מעדיצין, איידער אזא מענשען, ווי איך. (מי מורמעלט אין דער פערזאמלונג.)

ביילינג. (אוועקלעגענדיג די פעדער) גאָט זאָל מיר אזוי העלפען, אבער איך האָב נאָך קיינמאָל ניט געהערט—
האָווסט אד. עס איז א בעליידיגונג פאר דאָס הויכ-געשעצטע בויערן-פאָלק.

דר. שטאַקמאַן. איין מאָמענט! איך דענק ניט, אז אימיצער קען מיר מאַכען אַ פאַרוואורף, דאָס איך האָב דאָרט פער געסען אָן מיין געבורטס־שטאדט. דאָרט האָב איך געטראכט און געשפונען פלענער—דאָס זיינען געווען די פלענער פאר די בעדער. (אפלאַדיסמענטען פון אלע זייטען.) און ווען ענדליך, נאָך אַ לאַנגע צייט, האָט דער שיקזאָל אזוי געמאכט, דאָס איך זאָל קענען קומען צוריק אַהיים—דאָן, מיינע מיטבירגער, האָט זיך מיר אָבגעדוכט, אז עס איז נאָר ניטאָ מעהר אזא זאך אויף דער ערד, וואָס איך זאָל נאָך ווינשען. יא, איך האָב געהאַט איין שטענדיגען, ברענענדען וואונש צו זיין ניצליך צו דעם פלאץ פון מיין געבורט, און צו די מענשען דאָ.

בירגערמייסטער. (קוקענדיג אין די פוסטקייט.) די מעטאָדע איז אַ ביסעל שוין צו מאָדנע—הם!

דר. שטאַקמאַן. און ווען איך בין אהער געקומען, בין איך געווען גליקליך דורך מיינע חלומות. אבער נעכטען אין דער פריה, ניין, דאָס איז שוין געווען מיט צוויי אווענדען צוריק, האָבען זיך די אויגען פון מיין מה געעפענט ברייט, און דאָס ערשטע, וואָס איך האָב דערזעהן, איז געווען די נאַרישקייט פון די אויטאָריטעטען אונזערע.

(א גערויש, אַ ליאַרם, מרס. סטאַקמאַן הוסט מיט איהר גאַנצען כח.)

בירגערמייסטער. הערר פאַרזיצענדער!
אַסלאַקסען. (קלינגענדיג מיט'ן גלאָק.)—אַלס פאַרזיצענ-

דער—

דר. שטאַקמאַן. עס איז געמיין צו כאַפען מיר ביי אַ וואָרט, הער אַסלאַקסען. איך האָב נור געמיינט, דאָס איך בין

געוואָר געוואָרען איבער די פעהלערן, וואָס אונזערע פיהרער האָבען
געמאַכט ביי דער גרינדונג פון די בעדער. איך פּעראַכט דיזע
פיהרער. איך האָב שוין גענוג געזעהן פון דיזען סאָרט מענשען
אין מיין צייט, זיי זיינען ווי די ציגען אויף אַ יונגען פעלד. זיי
מאַכען אָן איבעראַל הזיקות. זיי שטעהען אין דעם וועג פון אַ
פרייען מענשען, וואוהין ער טהוט זיך אַ קעהר— און איך וואָלט
געווען צופריעדען ווען מיר וואָלטען זיי געקענט אויסראַטען, ווי
מיר טהוען עס מיט אַנדערע שעדליכע און עקעלאַפּטע חיות—
(אַ געפילדער אין צימער.)

בירגער מייסטער. הער פאַרזיצענדער! קען אַזאַ
אויסדרוק זיין ערלויבט?
אַסלאַקסען. דר. שטאַקמאַן.

דר. שטאַקמאַן. איך קען ניט פּערשטעהן, ווי אזוי איך
האָב עס נור איצט פּערשטאנען דיזע חברה, ווייל האָב איך דען ניט
געהאַט אַ ביישפּיעל פאַר מיינע אויגען טאַגטעגליך אין דיזער
שטאָרט— מיין אייגענער ברודער פעטער— וואָס איז אזוי לאַנגזאַם
צו פּערשטעהן נייע אידעען, און בלייבט אזוי פּעסט ביי
זיינע פאַראורטהיילע—

(מו לאַכט, מי רוישט און מי פּויפט. מרס. שטאַקמאַן הוסט אין
אַסלאַקסען קלינגט מיט'ן גלאַק.)

דער שיכור. (וואָס איז צוריק אַריין) מיינט איהר עס
מיר? זיכער, מיין נאָמען איז פעטערסאָן, אבער, פּערדאמט, אויב—
צורייצטע שטימען. ווארפט איהם ארויס! (דער
מאַן ווערט וויעדער אַרויסגעוואָרפען.)

בירגער מייסטער. ווער איז עס יענע פּערוואָן?
איינער נעבען איהם. איך קען איהם ניט, בירגער—
מייסטער.

אַ צווייטער. ער איז ניט קיין היגער.
אַ דריטער. וואַהרשיינליך אַ לויפער פון—
אַסלאַקסען. דער מאַן איז וואַהרשיינליך שיכור געווען

פון בייריש ביער. רעדט ווייטער, דר. שטאקמאן, אבער זעהט, זייט געלאסענער.

ד.ר. שטאקמאן. נו, ברידער בירגער, איך וויל ניט רעדען מעהר פון אונזערע פיהרער. אויב אימיצער רעכענט פון דעם, וואָס איך האָב געזאָגט, דאָס איך וויל מי זאָל אויסראַטען יענע העררען אָט שוין, היינט ביינאכט, האָט ער א טעות, א גרויסען טעות. ווייל איך האָב דעם פעסטען גלויבען אין מיר, אז דיזע רעשטלאך פון אן אַבשטאַרבענדע וועלט פון געדאַנק טהוען דאָס אויסגעצייכענט אַליין פאַר זיך. זיי דאַרפען ניט די הילפּע פון אַ דאָקטאָר צו פּערגריכערען זייער סוף. אויך איז עס ניט דיזער סאָרט מענשען, וואָס זיינען די גרעסטע געפּאַהר פאַר דער געזעלשאַפּט, ניט זיי זיינען עס, וואָס האָבען די מייסטע ווירקונג אין דער פּערגיפטונג פון אונזער נייסטיגען לעבען, אדער וואָס פּערפעסטען דעם באַדען אונטער אונזערע פּיס; ניט זיי זיינען עס, וואָס זיינען די געפּעהרליכסטע שונאים פון אמת און פּרייהייט אין אונזער געזעלשאַפּט.

געשרייען פון אלע זייטען. ווער איז עס אלזאָ? רופט זיי אָן!

ד.ר. שטאקמאן. יא, זייט זיכער, איך וועל זיי אייך אָנרופּען. ווייל דאָס איז די גרויסע ענטדעקונג, וואָס איך האָב נעכטען געמאַכט. (אין אַ העכערען טאָן.) די מייסט געפּעהרליכע פּיינד פון פּרייהייט צווישען אונז איז די קאָמפּאַקטע מאַיאָריטעט! יא, די פּערדאַמטע, קאָמפּאַקטע, ליבעראַלע מאַיאָריטעט — זיי זיינען עס. נו, ווייסט איהר עס!

(א שרעקליכער טומעל אין צימער. די מייסטע שרייען, קלאַפּען מיט די פּיס, פּויפען. אייניגע עלטערע העררען קוקען זיך איבער צוויי שעה זיך און זעהען אויס שטאַרק אַמזירט. מרס. שטאָקמאַן הייבט זיך אויף נערוועזן. פּרעדריק און וואַלטער געהען צו מיט בייזע געזוכטער צו די לואַרעם־מאַכענדע שול־קינדער. אסלאַקסען קלינגט מיט'ן גלאַק און שרייט: „אַרדנונג!“ האווסטאד און ביללינג רעדען ביידע צוזאַם מען, אבער מי קען גאַרניט הערען. ענדליך ווערט וויעדער רוהיג.)

א ס ל א ק ס ען. דער פאָרזיצענדער האָפט, אז דער רעדנער וועט צוריקציהען זיינע האַסטיגע אונבערעכענטע בעמערקונגען. ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. קיינמאָל ניט, הערר אַסלאַקסען. ווייל דאָס איז דאָך די גרויסע מאַיאָריטעט פון אונזער געזעלשאַפט, וואָס רויבט מיר פון מיין פרייהייט און וויל מיר פּערוועהרען צו רעדען די וואַהרהייט.

ה א ו ו ס ט אַד. רעכט איז אימער אויף דער זייט פון דער מאַיאָריטעט.

ב י ל ל י נ ג. יא, און אויך דער אמת, גאָט זאָל טיר אזוי העלפּען.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. די מאַיאָריטעט איז קיינמאָל ניט גערעכט. קיינמאָל זאָג איך. דאָס איז איינע פון יענע איינע געקאָרעניעטע ליגענס, געגען וועלכע א פרייער, דענקענדער מענש מוז פּראָטעסטירען. ווער זיינען עס די, וואָס שטעלען צוזאמען די מאַיאָריטעט פון א לאַנד? זיינען עס די קלוגע אָדער די נאַרישע? איך דענק, מי מוז צוגעבען, אז די נאַרישע מענשען זיינען איבער דער גאנצער וועלט אין א געוואלדיגער מאַיאָריטעט. און, דער טייפּעל זאָל עס נעהמען, עס קען דאָך זיכער ניט זיין גערעכט, אז די נאַרישע זאָלען פיהרען די קלוגע. (ליאַרס און געשרייען.) יא, יא, איהר קענט מיר איבערשרייען, אבער איהר קענט מיר ניט ענטפערן. די מאַיאָריטעט האָט די מאַכט, צום אונגליק, אבער רעכט האָט זי ניט. איך און נאָך אייניגע וועניגע האָבען דאָס רעכט. די מינאָריטעט איז אימער גערעכט. (ווייעדער אַ געוואלדיגער ליאַרס.)

ה א ו ו ס ט אַד. הא! הא! אלזאָ איז דר. שטאַקמאַן געוואָרען גאָר אַין אַריסטאָקראַט זייט אייער-נעכטען.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. איך האָב געזאָגט, דאָס איך וועל ניט פּערלירען אַ וואָרט איבער די קליינע, שמאָל-בריסטיגע, קורצ-אַטהמיגע חברה, וואָס שלעפּט זיך הינטער אונז. דער קאָכעדיגער לעבען האָט גאָר ניט צו טאָן מיט זיי. אבער איך דענק פון יענע אייניגע איינצעלנע צווישען אונז, וואָס האָבען בעשאַפען די אלע נייע, לעבען-שפּראַצענדע אידעען פאר זייערע אייגענע. דיזע

מענשען שטעהען, זאָ-צו-זאָגען, אויף דער וואַך, אזוי ווייט פאַר-
אויס, דאָס די קאָמפּאָסטע מאַיאָריטעט האָט זיי נאָך ניט דער-
גרייכט, און דאָרט קעמפּען זיי פאַר די וואַהרהייטען, וועלכע
זיינען צו שפּעט געבאָרען געוואָרען אין דער וועלטס-בעוואוסטזיין,
אום צו געווינען פאַר זיך די מאַיאָריטעט.

האוווסט אד. אלזאָ איז דער דאָקטאָר איצט א
רעוואָלוציאָנער!

ד.ר. שטאַק מאַן. יא, דאָס בין איך, הערר האוווסטאד,
ווייל איך געה רעבעללירען געגען דעם ליגען, אז דער אמת איז ביי
די מאַיאָריטעט. וואָס פאַר א סאָרטען וואַהרהייטען זיינען עס די,
וואָס די מאַיאָריטעט האָט די געוואוינהייט אויפצונעהמען? וואַהר-
הייטען, וואָס זיינען שוין אזוי פול מיט יאהרען, דאָס זיי צופאלען
שוין אויף. ווען אַ וואַהרהייט ווערט אזוי אַלט, איז זי שוין אויפ'ן
ריכטיגען וועג צו ווערען א ליגען, מיינע העררען. (געלעכטער און
אונטערברעכונג.) יא, איהר מעגט מיר גלויבען אָדער ניט, אבער
וואַהרהייטען זיינען ניט די לאנג-יאהריגע מתושלח'ס, ווי מאַנכע
רעדען זיך איין. א ריכטיג געבויטע וואַהרהייט לעבט — לאַמיר
זאָגען — אַלס אַ כלל — זיעבצעהן אָדער אַכטצעהן יאהר; אַז
פיעל, איז צוואַנציג. זעלמען-ווען לענגער. אבער די וואַהרהייטען,
וואָס זיינען געפלאַנט מיט אַזאַ אַלטקייט, זיינען שרעקליך אויס-
געדארט, און דאָך איז עס ערשט דאָן, ווען די מאַיאָריטעט נעהמט
זיי אויף און רעקאָמענדירט זיי צו דער געזעלשאַפט, אַלס געזונדע
נאָהרונג. אבער איך קען אייך פערזיכערען, אַז עס איז ניטאָ פיעל
נאָהרונגס-שטאָף אין דיזען מאַכל. און אַלס אַ דאָקטאָר, ווייס איך
עטוואָס וועגען דעם. דיזע אַלע מאַיאָריטעטס-וואַהרהייטען זיינען
ווי לעצטעס יאהר געזאַלצענער חזיר-פלייש. זיי זיינען ווי די
פערשימעלעט, ביטערע וואַרשט, און זיי מאַכען עס דיזען גאַנצען
מאָראַלישען שקאַפּול, וואָס פערוויסטעט אונזער געזעלשאַפט!

אַלס אַקסען. עס שיינט מיר, דאָס דער הויכווירדיגער
רעדנער געהט אַוועק צו ווייט פון זיין שטאַנדפּונקט.

בירגער מיסטר. איך בין גאנץ איינפערשטאנען מיט דעם הערן פאָרויצענדען.

ד.ר. שטאַק מאַן. איך דענק ווירקליך, אז דו ביזט גאנץ משוגע, פעטער! איך האַלט מיך ביי דער טהעמא אזוי נאָהענט, ווי איינער קען נור, ווייל דאָס, וואָס איך זאָג, איז, דאָס די מאַיאָרי טעט, די פערדאמטע, קאָמפּאָקטע מאַיאָריטעט, דאָס זי איז עס, וואָס פּערגיפּטעט אונזער גייסטיגען לעבען, און פּערפּעסעט דעם גרונד אונטער אונזערע פיס.

האָוסט אַד. און דאָס טהוט די גרויסע אונאבהענגיגע מאַיאָריטעט דערפאר, ווייל זי איז פּערגיפּטיג גענוג צו אַכטען ניר אועלכע וואהרהייטען, אין וועלכע מי איז שוין זיכער, און וועלכע זיינען שוין אנערקענט!

ד.ר. שטאַק מאַן. אָה, מיינ טהייערער הערר האָוסטאַד! רעדט ניט מיט אזא גלאַטינקען צינגעלע וועגען אנערקענטע וואַהר הייטען! די וואַהרהייטען, וואָס די מאַסען אנערקענען, זיינען שוין וואַהרהייטען, וועלכע זיינען געווען זיכער אין די טעג פון אונזערע עלטער־זידעס. מיר, די קעמפּפּער פון היינטיגער צייט, אנערקענען זיי ניט מעהר, און איך גלויב ניט, אז עס איז דאָ נאָך אנאנדער זיכערע וואַהרהייט, אויסער דיזע— דאָס די געזעלשאַפט קען ניט לעבען און געדיהען אויף אלטע וואַהרהייטען, ווי אייערע, וואָס זיינען אָהן מאַרף און אָהן לעבען.

האָוסט אַד. אבער אנשטאט דיזע אלע וואַלקענדיגע רייד וואַלט געווען מעהר אינטערעסאַנט צו הערען, וואָס זיינען עס יענע וואַהרהייטען, אָהן מאַרף און אָהן לעבען, מיט וועלכע מיר האַלטען זיך! (א גרויסער אַפּלאָז פון גאַנצען עולם.)

ד.ר. שטאַק מאַן. אַך, איך קען ניט אויסרעכענען די גאַנצע הורבע פון העסליכקייטען. אבער אום אָנצופאַנגען, וועל איך אָנווייזען אויף בלוז איין אנערקענטע וואַהרהייט, וועלכע איז אין גרונד גענומען א שרעקליכער ליגען, אבער אויף וועלכע אלע, אי הערר האָוסטאַד און זיין צייטונג, און אי די אלע אנהענגער פון זיין צייטונג עקזיסטירען.

ה א ו ו ס ט א ד . און דאָס איז?—

ד ר . ש ט אָ ק מ א . דאָס איז די לעהרע, וואָס איהר האָט גע'ירש'ענט פון אונזערע אור'עלטערן, און וועלכע איהר פראָקלאַ- מירט ווייט און ברייט, דאָס די מאַסע, די פראַסטע סטאדע, דאָס זי איז דער סאַמע קערן פון פאַלק, ניין, דאָס זי איז עס דאָס פאַלק, דאָס דער פראַסטער מענש, דאָס דיזער אונוויסענרער, אונענט- וויקעלטער מיטגליעד פון דער געזעלשאַפט האָט דאָסזעלבע רעכט צו פערדראַמען אָדער מסכים צו זיין, צו רעגניערען און צו הערשען, ווי די וועניגע מענשען פון גייסטיגער מאַכט.

ב י ל ל י נ ג . ניין, ווירקליך, גאָט זאָל מיר—

ה א ו ו ס ט א ד (שרויענדיג) בירגער, ביטע, מערקט דאָס זיך! ביי זע ש ט י מ ע . האָ! האָ! זיינען מיר דען ניט דאָס פאַלק? איז דאָס נור די רייכע, וואָס זאָלען רעגניערען?

א א ר ב י י ט ע ר . ווארפט דאָרט אַרונטער דעם בחור, וואָס שטעהט דאָרט און פלוידערט אזוי!

א נ ד ע ר ע . ווארפט איהם אַרונטער.

א ב י ר ג ע ר . (שרויענדיג) בלאָז דיין טרובע, עווענזאָן!

(הויכע פיפעריווען און אַ שרעקליכער גערויש אין צימער.)

ד ר . ש ט אָ ק מ א . (ווען דער טומעל האָט זיך עטוואַס איינגעלעגט.) איצט זייט פערנינפטויג. קענט איהר ניט פערטראַגען? צו הערען כאַטש איין מאָל דעם אמת? איך פערלאַנג דאָך ניט פון איך, איהר זאָלט גלייך מיט מיר איינפערשטאַנען ווערען. אבער איך האָב זיכער ערוואַרטעט, דאָס הערר האווסטאד וועט זיין אויף מיין זייט, ווען ער וואָלט נור געווען געטריי צו זיך אליין.

זאָגט דאָך הערר האווסטאד, דאָס ער איז אַ פריידענקער—

ע ט ל י כ ע ש ט י מ ע . (פרעגען ערשטוינט אין אַ נידריגען טאָן.) פריידענקער, האָט ער געזאָגט? וואָס? רעדאקטאָר האוור- סטאד אַ פריידענקער?

ה א ו ו ס ט א ד (שרויענדיג) בעווייזט עס, דר. שטאָקמאַן, ווען האָב איך עס אַ מאָל געזאָגט אין דער צייטונג?

ד ר . ש ט אָ ק מ א . (נאכטראַכטענדיג.) ניין, ווירקליך, אין

דעם זיינט איהר גערעכט. איהר זייט קיינמאל ניט געווען אזוי אָפּענהערציג צו טהאָן דאָס. נו, איך וועל אייך ניט ברענגען אין אַ שווערע, אונאַנגענעהמע לאַגע, הערר האווסטאד. לאַמִיך אַליין בלייבען דער פּרייער דענקער. און איך וועל איצט בעווייזען, דאָס דער „פּאָלסבאָטע“ פיהרט אייך אַלעמען ביי דער נאָז, ווען ער זאָגט אייך, דאָס איהר, די מאַסען, די פּראָסטע סטאַדע, זיינט דער סאַמע אמת'ער קערן פון פּאָלק. איך וועל בעווייזען אייך וויסענדיג שאַפּטליך, אז דאָס איז בלויז אַ צייטונגס־ליגען. די מאַסען זיינען בלויז דער רויהער מאַטעריאַל, פון וועלכען מיר, די פּעהיגערע, די קליגערע, בילדען ערשט אַ פּאָלק. (מורמלעריי, געלעכטער און גערויש אין צימער.) און איז עס ניט אזוי מיט אַלע אנדערע לעבעדיגע בעשעפעניסע אויף דער ערד? ווי גרויס איז עס דער אונטערשיעד צווישען אַ קולטיווירטע און ניט־קולטיווירטע פּאַמיליע פון חיות? טהוט נור אַ קוק אויף אַ פּראָסטע בויערן־הוהן. וואָס פאַר אַ סאָרט פלייש קריגט איהר פון אַזאַ דאַרע חיה? זעהר וועניג מיט וואָס זיך צו בעריהמען. און וואָס פאַר אַ סאָרט אייער לעגט זי? אַ וועלכע עס איז אַנשטענדיגע קראַ קען לעגען אייער באַלד אַזעלכע גוטע. דאן נעהמט אַ קולטיווירטע שפּאַנישע אָדער יאַפּאַנעזישע הוהן, אָדער נעהמט אַ פּאַווע אָדער אַ אינדעטשקע — אה, דאן זעהט איהר דעם אונטערשיעד. און דאן נעהם איך דעם הונד, דעם מענשענס נעהענטסטען חבר. שטעלט זיך פאַר פריהער אַ געווענהליכען פּראָסטען נאַס־הונד, איך מיינ איינעם פון יענע העסליכע, צופליקטע, פּערשמוצטע בעשעפעניסע, וואָס לויפען ארום איבער די גאַסען, און וועלכע זיינען אונז אַלעמען אין וועג, און שטעלט אוועק אַזאַ הונד ביי דער זייט פון אַ פּודעל־הונד, וועלכער איז פאַר פיעלע דורות אויפגעהאָדעוועט געוואָרען פון אַ גוט־בעקאַנטע פּאַמיליע, וועלכער האָט געלעבט אויף דעליקאַטע נאַהרוג, און האָט געהערט האַרמאָנישע שטימען און מוזיק. גלויבט איהר ניט, דאָס דער מאַרדך ביי אַזאַ פּודעל האָט זיך ענט־וויקעלט נאַניג אנדערש, ווי דער מאַרדך פון אַ פּראָסטען גאַסען־הונד? יא, איהר מעגט זיך פּערלאָזען אויף דעם. אָט נור

אזעלכע ערצויגענע פודעלס קען מען עס אויסלערנען צו טאָן פער-
שירדענע טריקס. א געוועהנליכער בויערן-הונד וואָלט אין זיין לעבען
ניט געקאָנט אויסלערנען אזעלכע קונץ-שטיק. (אלגעמיינער
געלעכטער.)

א ב י ר ג ע ר. (שרייענדיג) ווילט איהר איצט מאַכען
הינט פון אונז?

א צווייטער. מיר זיינען ניט קיין חיות, הערר דאָקטאָר.
ד.ר. שטאַקמאַן. יא, ביי מיין לעבען, אבער מיר זיינע
חיות, אלטער יונגע! מיר זיינען איינער ווי דער צווייטער אזוי
פיעל חיות, וויפיעל איינער קען נור ווינשען. אבער עס איז אמת,
דאָס צווישען אונז זיינען ניטאָ פיעלע חיות, וואָס האָבען זיך מיט
עטוואָס אויסגעצייכענט. אה! עס איז דאָ אַ שרעקליכער אונטער-
שיער צווישען די מענשען — צווישען די פודעל-מענשען און די
פראַסטע הינד-מענשען, און דאָס לעכערליכסטע דערביי איז, דאָס
דער רעדאקטאָר האווסטאד איז מיט מיר איינפערשטאנען אזוי
לאַנג, ווי מיר רעדען פון די פיער-פיסיגע חיות—

האווסטאד. אַה, הערט שוין אויף וועגען דעם!
ד.ר. שטאַקמאַן. גוט! אבער אזוי שנעל, ווי איך ווענד
אָן דיזען געזעץ צו די צוויי-פיסיגע, איז הערר האווסטאד שטאַרק
אויפגעבראכט. דאָן האָט ער שוין מעהר ניט די קראפט צו האַלטען
זיך ביי זיינע מיינונגען. ער האָט ניט דעם מוטא אויסצודענקען
זיינע אייגענע מיינונגען ביז צום לאַגישען סוף. דאָן דרעהט ער
איבער אלע זיינע לעהרען מיט'ן קאָפּ אראָב, און ערקלערט אין זיין
צייטונג „דער פאָלקסבאַטע“, דאָס בויערן-הינער און רינשטאַק-
הינד זיינען נאָר די בעסטע און די טהייערסטע מינים אין דער
מענאָדעזשעריע! אבער עס איז אימער אזוי: אזוי לאַנג, ווי איהר
האָט ניט ארויסגעאַרבייט די פראַסטקייט פון אייער סיסטעם, און
האָט ניט דערשלאָגען זיך צו גייסטיגער הויכקייט—

האווסטאד. איך האָב קיינע פרעטענזיעס אויף איר-
גענד וועלכע הויכקייט. איך שטאַם פון איינפאַכע בויערן, און
איך בין שטאַלץ דערמיט, וואָס מיין וואַרצלע ליגענט טייער צווישען

די מאסען, פון וועלכע מי מאכט איצט הווק.
אייניגע ארבייטער. דריי מאָל הורראה פאַר
האווסטאר. הורראה! הורראה!

ד.ר. שטאַקמאַן. דעם סאָרט מענשען, פון וועלכע
איך רייד, געפינט איהר ניט בלויז אין די ניערדיגע קלאַסען. זיי
קריכען און קישענען ארום אונז איבעראַל, ביז אין די העכסטע
קלאַסען פון דער געזעלשאַפט. קוקט נור אָן אונזער גלאַטען,
עלעגאַנטען בירגערמייסטער! ווירקליך, מיין ברודער פעטער איז
פונקט אזוי פיעל איינער פון דער וואַלגאַרנער סטאַדע, ווי אירגענער
ווער, וואָס געהט אויף צוויי פיס. (געלעכטער און פייערייען.)
בירגערמייסטער. איך פראָטעסטיר געגען אזעלכע
פערזענליכע בעלידיגונגען.

ד.ר. שטאַקמאַן. (אוי ווי דאָס וואָלט איהם ניט אָנגעהויבען
צו אַרען.) און דאָס איז ניט דערפאַר, ווייל ער, ווי איך אַליין,
שטאַמט פון אַ ניקטסווירדיגען אַלטען רויבער פון פאַמעראַניאַ—
בירגערמייסטער. אַ לעכערליכע, אונזיניגע געשיכטע,
שוין לאַנג אָבגעשטריטען.

ד.ר. שטאַקמאַן. — נור ער איז עס, ווייל ער דענקט
נאָך אַלץ די געדאַנקען פון זיינע אור-עלטערן, און האַלט זיך ביי
זייערע מיינונגען. די מענשען, וואָס טהוען עס, זיי געהערען צו
דער פראָסטער, רויחער מאַסע. איהר זעהט, דאָרום איז עס מיין
ברודער אין גרונד גענומען אזוי גראָב און אזוי ניט ליבעראַל.

בירגערמייסטער. הערר פאַרזיצענדער!
האווסטאר. הייסט עס, אז די פערזאָנען, וואָס צייכענען
זיך יא אױס פון אנדערע, זיינען ליבעראַלע? דאָס איז גאָר אַ נייע
טהעאָריע!

ד.ר. שטאַקמאַן. יא, אויך דאָס איז אַ טהייל פון מיין
נייער ענטדעקונג. און אויך דאָס זאָלט איהר הערען. דאָס דער
פרייער געדאַנק איז פונקט דאָסזעלבע, ווי מאַראַל, ווי גרויסקייט, ווי
אַריסטאָקראַטיע. און איך זאָג דאָרום, אז עס איז גאַנץ אונ-
פערצייהליך פון דעם „פאַלקסבאַטע“ צו שרייען טאַג-איין טאַג-אויס,

אז עם זיינען די מאסען, די קאמפאקטע מאיאָריטעט, וואָס מאַנאַפּאָליזירען דאָס פרייע דענקען און מאַראַל, און דאָס פּער-דאָרבענהייט און גייסטיגע פּוילענעש קומען נור פון דער ערציהונג, ווי די גאַנצע פּוילעניש ביי די בעדער קומט פון דעם מיהל-טהאל-גערבערייען! (טומעל און אונטערברעכונגען. דר. שטאַקמאַן רעדט אבער ווייטער.) און די זעלבע צייטונג קען פּרעדיגען וועגען די אויפהעבונג פון די מאסען צו אַ העכערען לעבענס-פּלאַן! אבער, צום טיפּעל, אויב די לעהרע פון דער צייטונג איז ריכטיג, אַז די מאסען זיינען די געהויבענסטע, טו צו וועמען זאָל מען זיי נאָך דערהויבען? מיינט דאָך גאָר דערהויבען זיי, שטיצען זיי אין פּערניכטונג! אבער צום גליק איז עס בלוז אַן אלטער ליגען, דאָס ערציהונג מאַכט איינעם אונמאַראַליש. ניין, עס איז די אונט-וויסענהייט, די אַרימקייט, די העסליכקייט פון לעבען, וועלכע טהוען דיזע טיפּפעלשע ארבייט! אין אַ הויז, וועלכע ווערט ניט אויס-געלופטערט, און וואו די פּאָרלאַגע ווערט ניט אויסגעקעהרט — מייזן פרוי קאטערינע בעהויפטעט, אַז מי דאַרף זיך אויף וואַשען, אבער דאָס קענען מיר איצט ניט דיסקוטירען — נו, אין אַזאַ הויז, זאָג איך, אין דעם משך פון צוויי, דריי יאהר, פּערלירען די מענשען דעם כח צו דענקען אָדער האַנדלען מאַראַליש. דער פּעהלען פון דעם זויערשטאַף מאַכט שוואַך דעם געוויסען. און עס שיינט, אַז עס איז דאָ זעהר וועניג זויערשטאַף אין פּיעלע הייזער פון אונזער שטאָרט, איז דאָך די גאַנצע קאמפאקטע מאיאָריטעט אזוי געוויסענ-לאָז צו פּערלאַנגען אויפצובויען דאָס וואָהלזיין פון דער שטאָרט אויף אַ זומפ פון ליגענס און שווינדעל!

א ס ל א ק ס ען. איך קען ניט ערלויבען אַזאַ בעליידיגונג, געשליידערט אויף אלע בירגער, וואָס זיינען דאָ אַנוועזענר.

א י י נ ע ר א י ז א א ל. איך מאַך אַ פּאַרשלאַג דאָס דער פּאַרויצענדער זאָל הייסען דעם רעדנער זיך זעצען.

פ י ע ל ע ש ט י מ ען. יא, יא, דאָס איז ריכטיג! זעצט זיך אוועק! זעצט זיך אוועק!

ד ר. ש ט א ק מ א נ. (אין כּעס.) דאָן וועל איך פּראָקלאַ-

מירען די וואהרהייט פון די דעכער! איך וועל שרייבען צו
אנדערע צייטונגען, אויסער אונזער שטאדט. די גאנצע לאנד זאל
וויסען, ווי די לאגע איז דאָ.

ה א ו ס ט א ד. עם זעהט אויס, אזוי ווי דער דאָקטאָר וואָלט
געוואָלט רואינירען די שטאדט.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. יא, איך לייעב מיין געבורטס-שטאדט
אזוי גוט, דאָס איך וואָלט איהר גיכער רואינירט, איידער זעהען איהר
בליהענדיג אויף א ליגען.

א ס ל א ק ס ען. דאָס איז גערעדט שטארק!
(א טומעל און פויפערין. מרס, שטאָקמאָן הוסט אומזוסט. דער
דאָקטאָר הערט איהר שוין ניט מעהר.)

ה א ו ר ס ט א ד. (שרויענדיג און דעם טומעל.) דער מאָן,
וואָס קען רואינירען א גאנצע שטאדט, מוז זיין א פיינד פון דער
געזעלשאפט!

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. (אין גרויסער אויפרעגונג.) עם מאַכט
ניט אויס, אז א שטאָדט, געבויט אויף ליגענס, זאל רואינירט ווערען.
זי מוז געמאכט ווערען גלייך מיט דער ערד. אלע מענשען, וואָס
לעבען אויף ליגען, מוזען אויסגעראַטעט ווערען. איהר וועט מיט
דער צייט פערגיפטען דאָס גאנצע לאַנד. איהר וועט עם ברענגען
צו אזא צושטאנד, דאָס דאָס גאנצע לאַנד וועט פערדינען אונטער-
צוגעהען. און זאל טאַקי קומען דערצו, זאָג איך פון מיין גאנצען
הארצען: זאלען צו גרונד געהן די אלע מענשען!

א י י נ ע ר א ין ז א אַל. הערט! ער רעדט דאָך ווי א
ריכטיגער פיינד פון פאָלק.

ב י ל י נ ג. אָט האָט גערעדט די שטימע פון פאָלק, גאָט
זאל מיר אזוי העלפען—

פ י ע ל ע. יא! יא! יא! ער איז א פיינד פון פאָלק!
ער האַסט די לאַנד, ער האַסט דאָס פאָלק!

א ס ל א ק ס ען. אלס בירגער פון דיזער שטאדט און אלס
מענש פיהל איך מיך צוטרייסעלט פון דאָס, וואָס איך האָב היינט
געמוזט הערען. דר. שטאָקמאָן האָט זיך פאר אונז געוועזען אין

א געשטאלט, וואָס איך וואָלט מיר קיינמאָל ניט פּאַרגעשטעלט.
איך בין געצוואונגען צו ערקלערען זיך איינפערשטאַנען מיט דער
מיינונג, וואָס איז נור-וואָס אויסגעדריקט געוואָרען פון א ווירדיגען
בירגער, און איך דענק, אז מיר דאַרפֿען געבען אויסדרוק צו דיזער
מיינונג. דאָרום שלאָג איך פּאָר אַ רעזאָלוציאָן, אז „דיזער מיטינג
איז פון דער מיינונג, דאָס דער מעדיצינישער בעאַמטער פון די
בעדער, דר. אַטמאָ שטאַקמאַן, איז אַ פּיינר פון פּאַלק!“

(דונערנדער אַפּלאַוז. פּיעלע שטעלען זיך אַרום דאָקטאָר און שרייען
אויף איהם. מרס. שטאַקמאַן און פּעטרא האָבען זיך אויפגעהויבען פון
זייערע פּלעצער. פּערדריק און וואַלטער פּייטען זיך מיט די שול-קינדער,
וועלכע האָבען אויך געשיקעט. די ערוואַקסענע נעהמען זיי פּערנאָדער.)
ד ר . ש ט אַ ק מ אַ ז . (צו די, וואָס פּייפֿן איהם אויס) אה,

איהר נאַרען, וואָס איהר זיינט! איך זאָג איך דאָס—

א ס ל א ק ס ע ז (קלינגענדיג.) דער דאָקטאָר איז אויסער
אָרדנונג. עס מוז איצט אבגעשטימט ווערען; און אויס ריקזיכט
פאר די געפיהלען פון די אנוועזענדע וועט די אבשטימונג זיין אָהן
נעמען. האָט איהר ליידיגע פּאַפּיער, הערר ביללינג?

ב י ל ל י נ ג. איך האָב ביידע, בלויז און ווייסע.

א ס ל א ק ס ע ז . דאָס איז גוט. אויף אזא אופן וועלען
מיר עס מאַכען נאָך שנעלער. (צום מיטינג.) בלויז מיינט ניין,
ווייס מיינט יא. איך וועל אַליין אַרומגעהן זאַמלען די שטימען.

(דער בירגערמייסטער פּערלאָזט דאָס צימער. אסלאקען און
אייניגע בירגער געהען ארום מיט שטיקלאַך פּאַפּיער אין די היט.)

א י י נ ע ר (צו האַווסטאד) וואָס איז עס היינט מיט דעם
דאָקטאָר? וואָס מיינט דאָס אלעס?

ה א ו ס ט א ד. איהר ווייסט דאָך, ווי ניט איבערלעגט ער
האַנדעלט אימער.

א צ ו ו י י ט ע ר. (צו-ביללינג) הערט! איהר זיינט
דאָך מיט איהם גוט בעפריינדעט. האָט איהר אַ מאָל בעמערקט,
אויב ער טרינקט?

ב י ל ל י נ ג. נאָט זאָל מיר העלפען! איך ווייס ווירקליך ניט,

וואָס צו זאָגען. פונש איז אימער דאָ אויפ'ן טיש, ווען אימיצער
קומט נור.

א ד ר י ט ע ר. ניין, איך דענק, אז ער איז פשוט משוגע.
ד ע ר ע ר ש ט ע ר. יא, איך גלויב, אז משוגעת איז
ביי זיי א פאמיליען־קראנקהייט.

ב י ל ל י נ ג. דאָס וואָלט מיך ניט געוואונדערט.
א פ ע ר ט ע ר. ניין, דאָס איז בלויז אייפערזוכט. ער
ווייל זיין איבער אלעמען.

ב י ל ל י נ ג. מיט א פאָר טעג צוריק האָט ער טאָקי גערעדט
וועגען א העכערען געהאלט, אבער ער האָט עם ניט געקראָגען.

א ל ל ע צ ו ז א מ ע ן. אה! דאָס ערקלערט שוין אלעס.
ד ע ר ש כ ו ר. (צווישען עולם) איך ווייל א בלויזע, איך
ווייל! און איך ווייל האָבען אויך א ווייס!

א י י נ י ג ע. וויעדער דער שכור! ווארפט איהם ארויס!
מ אָ ר ט ע ן - ק י ל ל. (צוגעהענדיג נאָהענט צום דאָקטאָר.) נו,
שטאַקמאַן, זעהסט איצט, צו וואָס עם פיהרט דאָס נאַריש־מאַכען־
זיך?

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. איך האָב געטאָן מיין פליכט.
מ אָ ר ט ע ן ק י ל. וואָס האָסטו עפעס געזאָגט וועגען די
גערבערייען פון מיהל־טהאל?

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. איהר האָט דאָך געהערט, וואָס איך
האָב געזאָגט. די גאנצע פוילעניש קומט פון זיי.

מ אָ ר ט ע ן ק י ל. פון מיין גארבארניע אויך.
ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. צום אונגליק איז אייער גארבאניע
די ערנסטע.

מ אָ ר ט ע ן ק י ל. איהר וועט דאָס אויך אין די צייטונגען
אריינשטעלען?

ד ר. ש ט אָ ק מ א ן. איך פערשווייג קיין זאך ניט.
מ אָ ר ט ע ן ק י ל. דאָס וועט דיר טהייער קאָסטען,
שטאַקמאַן! (געחט אַוועק.)

א פ ע ט ע ר ה ע ר ר. (געחט צו צו קאָפיטאַן האָרסטער, ניט

פערבוויגענדיג זיך פאר די דאמען.) נו, קאפיטאן, איהר באַרגט אלזאָ
אייער הויז צו אַ פיינד פון פּאָלק!
ה אָ ר ס ט ע ר. איך דענק, אז איך קען טאָן מיט מיין הויז,
ווי איך וויל, מיין הערר.

ד ע ר פ ע ט ע ר ה ע ר ר. איהר זאָלט פון מיר הערען
מאָרגען. (דעהט זיך אום, און געהט אוועק.)
פ ע ט ר א. איז דאָס ניט געווען דער שיף־אייגענטהימער.
ה אָ ר ס ט ע ר. יא, דאָס איז ער געווען, דער קויפּמאַן וויק.
א ס ל א ק ס ע ן. (מיט די שטימעלעך אין זיינע הענד, געהט
ארויף אויפ'ן פּלאַטפאָרמע און קלינגט.) מינע העררען, איך האָב אייך
בעקאַנט צו מאַכען מיט דעם רעזולטאַט פון דער אבשטימונג. אלע,
מיט איין אויסנאַהמע. —

א י ו נ ג ע ר ה ע ר ר. דאָס איז דער שכור.
א ס ל א ק ס ע ן. מיט איין אויסנאַהמע — א שכור'ען —
ערקלערט דיזער מיטינג דעם מעדיצינישען בעאַמטען פון די בערער,
ד.ר. אָטטאָ שטאַקמאַן, אלס פיינד פון פּאָלק. (גרויסער אַפּלאַוז.)
דריי מאָל הורראה פאר אונזער ווירדיגע אלטע געמיינדע. (אַפּלאַוז.)
דריי מאָל הורראה פאר אונזער פעהיגען און ענערגישען בירגער־
מייסטער, וועלכער האָט מיט אזא געטריישאפט אוועקגעלעגט אַן אַ
זייט די באַנדען פון פאַמיליע. (אַפּלאַוז.) דער מיטינג איז
געשלאָסען. (ער געהט ארונטער.)

ב י ל ל י נ ג. דריי מאָל הורראה פאר דעם פאָרויצענדען!
א ל ל ע. הורראה פאר דעם דרוקער אסלאקסען!
ד.ר. ש ט אָ ק מ א ן. מיין הוט און ראָק, פעטרא! קאפּי־
טאן, האָט איהר פּלאַץ פאר פאַסאזשירען צו דער נייער וועלט?
ה אָ ר ס ט ע ר. פאר אייך און אייערע וועלען מיר מאַכען
פּלאַץ.

ד.ר. ש ט אָ ק מ א ן (וועהרענד פעטרא העלפט איהם מיט זיין
ראָק.) גוט! קום, קאטערינע, קומט, יונגען! (ער דערלאנגט זיין
פרוי זיין אַרעם.)

מ ר ס. ש ט א ק מ א .] (אין א ניעדריגע שטימע) טהייערער
אָטמאָ, לאָמיר ארויסגעהן דורך די הינטער־טיר!
ד ר. ש ט א ק מ א .] קיינע הינטער־טהירען, קאטערינע!
(אין א העכערען מאָן.) איהר זאָלט נאָך הערען פון דעם פאָלקספיינד,
איידער ער טרייסעלט אב דעם שטויב פון זיינע פיס! איך פערגיב
ניט אזוי גיך, ווי א געוויסע פערזאָן. איך זאָג ניט, איך פערגיב
איך, ווייל איהר ווייסט ניט, וואָס איהר טהוט.
א ס ל א ק ס ע .] (שרייענדיג) דאָס איז א שענדליכער
פערגלייך, דר. שטאָקמאָן!
ב י ל י נ ג. אָה, גאָט זאָל — א'ן ערנסטער מענש קען עס
ניט אויסהאלטען.
א ג ר אָ ב ע ש ט י מ ע. און ער סטראַשעט נאָך אונז!
ב י י ז ע ש ט י מ ע. לאָמיר צוברעכען די פענסטער אין
זיין הויז. לאָמיר איהם ווייזען!
א י י נ ע ר. בלאָז דעם האָרן, עווענסאָן! טאַראַטאַראַראַ!
(פויפעריו און ווילדע געשרייען. דער דאָקטאָר מוט זיין פאָמיליע
געהען צום טיר. האָרסטער מאַכט א וועג פאַר זיי.)
א ל ע. (שרייענדיג נאָך זיי, ווען זיי געהען ארויס.) פאָלקס־
פיינד! פאָלקספיינד! פאָלקספיינד!
(די מענשען שפאַרען זיך צום טיר. א טומעל הערט זיך דרויסען.
מי שרייט : פאָלקספיינד! פאָלקספיינד!)

פינפטער אַקט.

דר. שטאַקמאַן'ס שטודיר-צימער. ביכער-פּאַליצעס און פּערשידענע פּלעשלאַך מעדיצין צווישען די ווענד. אין הינטערגרונד זעהט זיך אַ מיר, וואָס פּיהרט צום פּאַרצימער. אין דער וואַנד רעכטס זיינען דאָ צוויי פּענסטער, די שויבען פּון וועלכע זיינען אַלע צובראַכען. אין מיטען צימער שמעהט דער דאָקטאָר. אַ שרייב טיש בעדעקט מיט ביכער און פּאַפּיערען. דער צימער איז ניט אויפגעראַמט. עס איז אין דער פּריה. דר. שטאַקמאַן אין כּאַלאַט, שמעקשיך און יאַרמולקע, בויגט זיך אַרונטער און פּאַרקעט מיט אַ פּאַראַסאָל אונטער איינע פּון די שאַפּעס. ענדליך שאַרט ער אַרויס אַ שטויין.)

ד. ר. ש ט אַ ק מ אַ נ. (ריידענדיג דורכ'ן מיר.) קאַטערינע, איך האָב געפונען נאָך איינעם.
מ. ר. ש ט אַ ק מ אַ נ. (אין עס-צימער.) אָה, זיי זיכער, דו וועסט נאָך געפּינען אַ סך.

ד. ר. ש ט אַ ק מ אַ נ. (צולעגענדיג דיזען שטויין צו אַ הורבע אַנדערע, וואָס זיינען געלעגען אויפ'ן טיש) איך וועל האַלטען דיזע שטיינער אַלס הייליגע עראינערונגען. פּרעדעריק און וואַלטער זאָלען זיי זעהען יערען טאָג, און ווען זיי וועלען אויפּוואַקסען, וועלען זיי זיי ירש'ענען פּון מיר. (שאַרענדיג אונטער דעם ביכער-שראַנק.) איז זי ניט — וואָס איז איהר נאָמען, צום טייפּעל — איז זי ניט געגאנגען נאָך דעם גלעזער ?

מ. ר. ש ט אַ ק מ אַ נ. (אריינקומענדיג) יא, אבער ער האָט געזאָגט, דאָס ער ווייס ניט, אויב ער וועט קענען היינט קומען.
ד. ר. ש ט אַ ק מ אַ נ. דו וועסט זעהען, אז ער וועט ניט האָבען דעם מוטא צו קומען אהער.

מ. ר. ש ט אַ ק מ אַ נ. יא, רודינע האָט אויך אזוי געזאָגט, דאָס ער איז ניט געקומען צוליעב די שכנים. (ריידענדיג דורכ'ן מיר.)

וואָס איז, רודינע? — גוט. (געקט און קומט גלייך צוריק.) אָט איז
א בריעף פאַר דיר, אָטמאַ!
ד.ר. ש ט אַ ק מ אַן. לאָמיר זעהן. (עפענט דעם בריעף און
לייענט.) אה, הא!
מ.ר. ש ט אַ ק מ אַן. פון וועמען איז עס?
ד.ר. ש ט אַ ק מ אַן. פון דעם לענדלאַרד. ער לאָזט אונז
וויסען, אז מיר מוזען ציהען פון זיין הויז.
מ.ר. ש ט אַ ק מ אַן. איז עס מעגליך? ער איז דאָך
אזא פיינער מענש!
ד.ר. ש ט אַ ק מ אַן. (קוקענדיג אין בריעף) ער האָט ניט
דעם מוטא צו האַנדלען אנדערש. ער וויל עס זעהר ניט טאָן. אבער
צוליבע זיינע מיטברידער מוז ער עס. אויס אַכטונג פאַר די עפענט-
ליכע מיינונג — ער איז אויך אַבהענגיג — ער האָט ניט דעם מוטא
צו בעלידיגען געוויסע איינפלוסרייכע מענשען—
מ.ר. ש ט אַ ק מ אַן. נו, אָט קענסטו זעהען, אָטמאַ.
ד.ר. ש ט אַ ק מ אַן. יא, יא, איך זעה גוט גענוג. זיי
זיינען פיינגלינגע, איינער ווי דער אנדערער אין דיזער שטאדט.
קיינער האָט ניט דעם מוטא עטוואָס צו טאָן, אויס מורא פאַר די
אַלע איבריגע. (טהוט א וואָרף דעם בריעף אויפ'ן טיש.) אבער דאָס
איז אונז אלץ איינס, קאטערינאַ, איצט, אז מיר פאָהרען אוועק
אין די נייע וועלט און אזוי—
מ.ר. ש ט אַ ק מ אַן. יא, אבער, אָטמאַ, איז די אידעע
פון אונזער אוועקפאָהרען ווירקליך אזא גוטע?
ד.ר. ש ט אַ ק מ אַן. וואָלסט אפשר געוואָלט, איך זאָל פער-
בלייבען דאָ, וואו זיי האָבען מיך געשטעמפעלט אלס פאָלקספיינד,
האָבען מיך געבראַנדמאַרקט און צובראָכען מיר די פענסטער אין
פּיץ-פיצלאַך? און זעה נור, קאטערינאַ, זיי האָבען געמאַכט אַ
לאַך אין מיינע שוואַרצע הויזען.
מ.ר. ש ט אַ ק מ אַן. אַה, און דאָס איז די בעסטע הויזען,
וואָס דו האָסט!
ד.ר. ש ט אַ ק מ אַן. איינער טאָר ניט אָנטאָן זיינע

בעסטע הויזען, ווען ער געהט קעמפפען פאר פרייהייט. געוויס ווייסטן דאך, אז מיר ארט ניט זעהר פיעל פאר די הויזען; דו קענסט זיי אימער פערלאטען. נור עס ערגערט מיר, אז דיזע פינסטערע מאסע זאל סמייען צו בעפאלען מיר, אזוי ווי זיי וואָלטען געווען מיין גלייכען — דאָס איז עס, וואָס איך קען בשום אופן ניט פערדייען.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. יא, זיי זיינען געווען זעהר הוצפה'דיג צו דיר, אָטמאָ! אָבער מוזען מיר צוליעב דעם פערלאָזען די לאַנד? דענקסטו ניט, אז דער פעבעל איז פונקט אזוי העזה'דיג אין אַנ-דערע שטעדט, ווי דאָ?

ד ר. ש ט א ק מ א ז. אָה, יא, מיין טייערע! זיי זיי-נען אזוי איבעראל. נו, זאָלען די הינד ביללען. אָבער דאָס איז ניט דאָס ערגסטע. דאָס ערגסטע איז, דאָס אלע מענשען זיינען פארטיי-שקלאָפּען איבער דער גאנצער וועלט. אויך איז עס ניט דאָס אליין. מעגליך, אז אין דעם ווייטען וועסט איז ניט פיעל בעסער. אויך דאָרט געדייהט די קאָמפּאָקטע מאַיאָריטעט, די אויפגעקלעהרטע עפענטליכע מיינונג און דער גאנצער איבריגער אונזין, אבער, פערשטעהסטו, דאָרט זיינען די פעהעלטניסע אויף א גרעסערען מאַסשאַב, ווי דאָ. זיי קענען דיר דאָרט לינטשען, אבער זיי וועלען דיר ניט מאַרטערען. זיי טהוען ניט אָן די שרויף-מאַשינע אויף א פרייע נשמה, ווי זיי טהוען עס דאָ. און דאָן, אויב נויטיג, קען מען דאָרט לעבען גאנץ בעזונדער. (געחט איבערן צימער הין און צוריק.) ווען איך וואָלט נור געוואוסט פון א ווילדען וואָלד אָדער פון עפעס אַין אינזעל, וואָס מי קען קויפען ביליג —

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. יא, אבער די קינדער, אָטמאָ.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. (בלויבענדיג שטיל שטעהן.) וואָס פאר א מערקווירדיגע פרוי דו ביזט, קאַטערינע! וואָלסטו בעסער געוואָלט, אז אונזערע קינדער זאָלען אויפּוואַקסען אין אזא געזעל-שאַפט, ווי אונזערע? נו, דו האָסט דאָך אליין נעכטען געזעהן, אז א העלפט פון די בעפעלקערונג איז כמעט ווי משוגע, און די אַנדערע העלפט, אויב זי האָט נאָך ניט פערלאָרען איהר פערשטאַנד,

איז עס דערפאר, ווייל די הינד האָבען ניט געהאט וואָס צו פּערלירען.
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. אבער ווירקליך, טהייערער אָטמאַ,

דו זאָנסט אַ מ אָל אַזעלכע שרעקליכע חוצפה'דיגע זאַכען!

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. יא, אבער איז עס ניט די וואָהר-
הייט? דרעהען זיי ניט איבער אלעם מיט'ן קאָפּ אראָב? מישען
זיי דען ניט צוזאַמען רעכט און אונרעכט אין איין קאַשע? האַלטען
זיי דען ניט פאר ליגען דאָס, וואָס איך ווייס, איז די וואַהרהייט?
אבער די פּערריקטעסטע זאַך פון אלץ איז, דאָס עס זיינען דאָ פיעל
מענשען, ליבעראַלען, וועלכע געהען ארום און רעדען איין זיך און
אַנדערע, דאָס זיי זיינען פריי. האָסטו אַמאָל געהערט אַזא זאַך,
קאַטערינע?

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. יא, יא, דאָס איז ווירקליך גאַנץ

וויילד, אָבער — (פּעטראַ קומט אַרײַן.) שוין אזוי גיך פון שול?

פ ע ט ר א. יא, מי האָט מיר ענטזאָגט.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. ענטזאָגט?

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. דיר אויך?

פ ע ט ר א. מאַדאַם באַסק האָט מיר געגעבען אַ בעשטימטע

צייט, צו פּערלאָזען די שול. האָב איך שוין בעסער געטראַכט, אַז
עס איז גלייכער שוין צו געהן.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. כלעבען, דו האָסט געטאָן רעכט.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. ווער האָט זיך עס געקאַנט ריכטען,

אַז מאַדאַם באַסק זאָל זיין אַזאַ שלעכטע פּרוי!

פ ע ט ר א. אָה, מוטער, מאַדאַם באַסק איז ווירקליך גאָר

ניט אזוי שלעכט. איך האָב גאַנץ גוט געזעהן, ווי דאָס טהוט

איהר וועה, אבער זי האָט ניט געהאט דעם מוטע צו האַנדלען

אַנדערש. און אַט בין איך אָהן אַ שטעלע.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. (לאַכענדיג און רייבענדיג די הענד.)

זי האָט ניט געהאט דעם מוטע צו האַנדלען אַנדערש, זי אויך? אַה,

דאָס איז פּראַכטפּאָל!

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. נו, נאָך דעם שרעקליכען טומעל

פון לעצטע נאַכט—

פ ע ט ר א. עם איז ניט געווען דאָס אליין. נון, דו זאָלסט
עם הערען, פאטער.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. נו?

פ ע ט ר א. מאדאם באַסק האָט מיר געוווּזען היינט ניט
וועניגער ווי דריי בריעה, וועלכע זי האָט ערהאלטען היינט פריה.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. אוראי אונטערגעשריעבען מיט אויס-
געטראַכטע נעמען?

פ ע ט ר א. יא.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. זיי האָבען דעם מוטה ניט געהאט
צו געבען זייערע נעמען, קאטערינע—

פ ע ט ר א. און צוויי פון זיי האָבען געשריעבען, דאָס א הערר
וואָס בעזוכט אונזער הויז, האָט נעכטען ביינאכט געזאָגט אין קלוב,
דאָס איך האָב זעהר פאָרטגעשריטענע מיינונגען איבער פערשידענע
זאָבען.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. אַה, געוויס האָסטו עם ניט
אַבעליקענט?

פ ע ט ר א. געוויס ניט. דו ווייסט דאָך, מאדאם באַסק אליין
האָט גאנץ שטאַרק-פאָרטגעשריטענע מיינונגען, ווען מיר זיינען אליין
צוזאַמען, אבער איצט, אז מי האָט זיך עם דערוואוסט וועגען מיר,
האָט זי ניט דעם מוטה מיר ווייטער אַנצוהאַלטען, אלס לעהרעריין.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. און צו דענקען, אז דאָס איז געווען
איינער, וואָס פלעגט קומען צו אונז! נו, אָט זעהסטו, אַטמאַ, וואָס
קומט ארויס פון דיין גאסט-פריינדשאפט!

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. מיר וועלען שוין ניט מעהר לעבען
צווישען אזא פעסט. פאק איין די זאָבען, אזוי שנעל, ווי דו קענסט,
קאטערינע, און לאָמיר אוועק פון דאנען! וואָס שנעלער, דאָס
בעסער.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. שא! מיר דוכט זיך, אימיצער
נעהט. טהו נור א קוק, פעטרא.

פ ע ט ר א. (עפּענדיג די טיר.) אַה, דאָס זיינט איהר,
קאפיטאַן האָרטער? ביטע, קומט אריין!

ה א ר ס ט ע ר. א גוטען מאָרגען. איך האָב געטראכט, איך
מוז אריינגעהן און זעהען, וואָס איהר מאַכט.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. (האַלמענדיג אויסגעשמרעקט צו איהם
זיין האַנד.) איך דאַנק אייך. דאָס איז ווירקליך שעהן פון אייך.

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. און מיר דאַנקען אייך, וואָס איהר
האָט אונז אוועקגעפיהרט אַהיים, קאַפיטאַן האָרסטער.

פ ע ט ר א. אבער ווי איז אייך געווען ביין צוריקגעהן?

ה א ר ס ט ע ר. אָה, דאָס איז געווען גאָר ניט. איהר ווייסט
דאָך, איך בין גאנץ שטאַרק, און דער ביללען פון דיזע מענשען
איז ערגער, ווי זייער ביים.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. איז עס ניט וואונדערבאר זייער
חזיר'שע פייגהייט! קומט אַהער, איך וויל אייך עפעס ווייזען.
זעהט, אָט דאָס זיינען די אַלע שטיינער, וואָס זיי האָבען דאָ אַריינגע-
געוואָרפען. טהוט נור א קוק אויף זיי! אויף מיין וואָרט, דאָ
זיינען ניטאָ מעהר ווי צוויי אנשטענדיגע שטיינער אין דער גאַנצער
הורבע. די איבריגע זיינען ניט מעהר ווי זאַנדר־שטיינדלאַך —
טאַקי גאָר ניט. און דאָך זיינען זיי געשטאַנען דאָרט אונטען און
געשריען און געשוואָרען, אז זיי וועלען מיך הרג'ענען. איהר זעהט,
אז עס קומט עפעס צו טאָן, איז זעהר וועניג דאָ אין דיזער שטאַדט.
ה א ר ס ט ע ר. נו, דעם מאָל איז עס געראדע א טובה געווען
פאַר אייך, דאָקטאָר.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. געוויס איז עס געווען, אָבער דאָך איז
עס א פערדראָסיגע מעשה, ווייל זאָל א מאָל קומען צו א'ן ערנסטען,
וויכטיגען קאַמפף, וועט איהר זעהען, קאַפיטאַן האָרסטער, אז די
עפענטליכע מיינונג וועט מאַכען א ויברח, און די קאָמפּאַקטע
מאַיאָריטעט וועט לויפען צום ים צו, ווי אַ סטאַדע חזירים. אָט
דאָס איז עס, וואָס איז אזוי טרויעריג. עס נעהמט מיך אָן ביים
סאַמע האַרצען. ניין, דער טייפּעל זאָל עס נעהמען, אין גרונד, איז
דאָס אַלעס נאַרישקייטען. זיי האָבען געזאָגט, אז איך בין א פּאָלקס־
פיינד, נוט אַלזאָ, א פּאָלקספיינד וועל איך זיין.

מ ר ס . ש ט א ק מ א . ד אָס וועסטו קיינמאָל ניט זיין,
אָטמטאָ !

ד ר . ש ט א ק מ א . דו זאָלסט זיך ניט שעווערען, קאטערנינע.
א שלעכטער נאָמען ארבייט ווי דער שטאָך פון א שפילקע אין די
לונגען. און דיזער פערדאמטער וואָרט, איך קען איהם ניט לויז
ווערען, דאָ ליעגט ער און צופט און נאָגט, און זויגט עפעס, ווי א
מין עסיד. און מאַנגעזיע איז פאר דעם ניט קיין גוטער מיטעל.
פ ע ט ר א . פ ש ! דו האָסט בעדארפט זיך אויסלאכען פון
זיי, פאטער !

ה אָ ר ס ט ע ר . די מענשען וועלען זיך נאָך אנדערש איבער-
דענקען.

מ ר ס . ש ט א ק מ א . יא, דו מענסט זיכער זיין אין דעם,
אזוי זיכער, ווי דו שטעהסט דאָ.

ד ר . ש ט א ק מ א . יא, אפשר ווען עס וועט שוין זיין
צו שפעט. נו, פיעל גוטעס מעג עס זיי דאן טהון. זאָלען זיי זיך
דערווייל וואַלגערען אין שמוץ, און חרטה קריגען נאכהער, דאָס זיי
האָבען ארויס געטריעבען א פאטריאָט צו זיין נע ונד. ווען פאָהרט
איהר, קאפיטאן האָרסטער ?

ה אָ ר ס ט ע ר . הם ! וועגען דעם בין איך טאקי ווירקליך
געקומען צו רעדען מיט אייך.

ד ר . ש ט א ק מ א . האָט עפעס פאסירט מיט'ן שיף ?
ה אָ ר ס ט ע ר . ניין. עס איז אָבער אָט וואָס, איך פאָר ניט
מיט דעם שיף.

פ ע ט ר א . זיכער, מי האָט דאָך אייך ניט ענטזאגט ?

ה אָ ר ס ט ע ר . (שמיכלענדיג). יא, דאָס איז עס.

פ ע ט ר א . אייך אויך !

מ ר ס . ש ט א ק מ א . אָט זעהסטו, אָטמטאָ !

ד ר . ש ט א ק מ א . און פאָר וואָס ? פאר די וואהרהייט !

אָה, ווען איך וואָלט עס פאָראויסגעזעהען !

ה אָ ר ס ט ע ר . איהר דארפט זיך עס ניט נעהמען צום האַר-
צען. איך וועל באַלד קריגען א שטעלע ביי א'ן אנדער קאָמפאניע.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. און דיזער קויפמאן וויק! אזא
רייכער מאן, אונאבהענגיג, גוטער גאט!
ה א ר ס ט ע ר. אין אנדערע זאכען איז ער א גאנץ אנשטענדיגער
דיגער מאן, און ער זאגט אליין, אז ער וואלט מיר אוראיי געהאלטען,
ווען ער וואלט נור געהאט דעם מוטה.
ד ר. ש ט א ק מ א ז. אבער ער האט ניט געהאט דעם
מוטה — דאס פערשטעהט זיך אליין.

ה א ר ס ט ע ר. עס איז ניט לייכט, האט ער מיר געזאגט,
ווען מי געהערט צו א פארטיי —

ד ר. ש ט א ק מ א ז. דאס האט ער געזאגט גאנץ ריכטיג,
דער עהרווירדיגער מאן. א פארטיי איז ווי א ווארשט-מאשין.
זי מאלט צונויף אלעס צוזאמען אין איין קאשע. און דערפאר
זיינען אזוי פיעל דומקעפ אלע צוזאמען.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. נו, אטמא, ווירקליך —
פ ע ט ר א. ווען איהר וואלט אונז נור ניט אָבענפיהרט א
היים, אפשר וואלט גאר ניט געקומען דערצו.

ה א ר ס ט ע ר. איך האב אויף דעם קיין חרטה ניט.
פ ע ט ר א. (אויסשמרעקענדיג צו איהם איהר האנד.) איך
דאנק איך דערפאר.

ה א ר ס ט ע ר. (צו דר. שטאקמאן.) און דאס וואס איך
האב איך געוואלט זאגען, איז אָט וואָס. אויב איהר ווילט ווירקליך
אוועקפאָהרען, איז דאָ אנאנדער וועג.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. שש! איז עס ניט אַ קלאַפּ?

פ ע ט ר א. איך בין זיכער, אז דאָס איז דער אָנקעל.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. אהא! (ער רופט) אריין!

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. טהייערער אַטמא, נו, זאָג מיר

צו איינמאָל —

(דער בירגערמייסטער קומט אריין דורכ'ן פאַרצימער.)

בירגערמייסטער. (שמעהענדיג אין טיר.) אה, דו ביזט

בעשעפטיגט! דאן וועל איך בעסער —

ד ר. ש ט א ק מ א ז. ניין, ניין, קום אריין!

בירגער מייסטער. אבער איך האָב געוואָלט מיט דיר
אליין רעדען.

מ.ר.ס. שטאַקמאַן. מיר וועלען אַריינגעהן אין צווייטען
צימער.

האַרסטער. און איך וועל באלד נאָך אַמאָל אַריינבליקען.
ד.ר. שטאַקמאַן. ניין, ניין, געהט מיט זיי, קאַפיטאַן

האַרסטער, איך מוז הערען פון אייך מעהר וועגען דעם—

האַרסטער. גוט אַלזאָ, איך וועל ווארטען.
(ער פּאָלגט נאָך מ.ר.ס. שטאַקמאַן און פעטרא. דער בירגערמייסטער

זאָגט גאָר ניט, אבער וואָרפט בליקען אויף די פענסטער.)

ד.ר. שטאַקמאַן. אפשר געפינסטו, אז דאָ איז א
שטיקעלע צוגרוינד? קענסטו אָנטהאָן דיין היטעל.

בירגער מייסטער. איך דאַנק דיר, אויב איך מעג (שהוט
אָן זיין הוט) איך רעכען, איך האָב זיך נעכטען ביינאַכט צוגעקיהלמט.

איך בין געשטאַנען דאָרט און האָב געציטערט—

ד.ר. שטאַקמאַן. ווירקליך. אבי איך האָב געמיינט,
אז דאָרט איז געווען גאַנץ וואַרימלעך.

בירגער מייסטער. עס פערדיסט מיר, דאָס עס איז ניט
געווען אין מיין כּח צו אונטערריקען די ווילדהייטען פון לעצטער

נאַכט.

ד.ר. שטאַקמאַן. האָסטו מיר מעהר ניט וואָס צו זאָגען?
בירגער מייסטער. (ארויסנעהמענדיג א גרויסען בריעף.)

איך האָב דיזען דאָקומענט פאַר דיר פון די דירעקטאָרען פון די
בעדער.

ד.ר. שטאַקמאַן. איך בין ענטזאָגט?

בירגער מייסטער. יא, פון היינט אָן. (לייגט אוועק
דעם בריעף.) עס טהוט אונז זעהר לייד. אבער, אָפּענהערציג

גערעדט, האָבען מיר ניט געהאַט דעם מוטא צו האַנדלען אַנטקעגען
דער עפענטליכער מיינונג.

ד.ר. שטאַקמאַן. ניט געהאַט דעם מוטא? איך האָב
שוין היינט געהערט דיזע ווערטער.

בירגער מיסטער. איך בעט דיר צו פערשטעהן די לאגע קלאָר. דו מוזט אין דער צוקונפט ניט רעכענען אויף קיין פראקטיקע דאָ.

ד.ר. שטאַקמאַן. דער טייפּעל זאָל נעהמען די פראַקטיקע. אבער ביזטו עם זיכער?

בירגער מיסטער. דער הויז-אייגענטימער פער-באַנד שיקט פערנאַנדער אַ צירקולאַר פון הויז צו הויז, אין וועלכען אַלע גוטע בירגער ווערען אויפגעפאָרדערט ניט צו בעשעפטיגען דיר, און איך וועט, דאָס ניט איין איינציגער פאמיליען-פאטער וועט זיך ענטזאגען צו געבען אויף דעם זיין אונטערשריפט. ער וועט איינפאך ניט האָבען דעם מוטה.

ד.ר. שטאַקמאַן. יא. איך צווייפעל ניט אין דעם. נו, איז וואָס אַלזאָ?

בירגער מיסטער. ווען איך וואָלט דיר געקענט געבען אַ שטיקעל עצה, וואָלט עם געווען, אוועקצופאָהרען פון דאנען אויף אַ וויילע.

ד.ר. שטאַקמאַן. יא, איך האָב אַליין שוין געטראכט פון פערלאָזען דיזען פלאַץ.

בירגער מיסטער. גוט, ווען דו וועסט עם טהאָן און דאָן זיך האָבען איבערלעגט פאַר אַ מאָנאַטען זעקס, דאן קענסטו נאָך אַ רייפליכער איבערלעגונג ביי זיך אַבמאַכען אַנצווערקענען דיין פעהלער אין אייניגע ווערטער פון ענטשולדיגונג—
ד.ר. שטאַקמאַן. און איך קען נאָך צוריקריגען מיין שטעלע, רעכענסטו?

בירגער מיסטער. אפשר. עם איז ניט אַבסאָלוט אונמעגליך.

ד.ר. שטאַקמאַן. יא, אבער וואָס מכה די עפענטליכע מיינונג? דו האָסט דאָך איצט ניט דעם מוטה צוליעב דער עפענט-ליכער מיינונג?

בירגער מיסטער. מיינונגען בייטען זיך זעהר שטאַרק

און, צו רעדען גאנץ אָפּען, עס איז פאר אונז זעהר וויכטיג צו האָבען פון דיר אזא ערקלערונג.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. דאָס וועסטו קיינמאָל ניט דער-
לעבען! דו געדענקסט דאָך, וואָס איך האָב דיר נאָך דאן געזאָגט!
ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. צו יענער צייט איז דיין לאַגע
געווען אַ ניט דער ערף גינסטיגערע. צו יענער צייט האָסטו געמעגט
דענקען, אז די גאַנצע שטאדט איז הינטר דיין רוקען—

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. יא, און איצט פיהל איך, אז איך האָב
די גאַנצע שטאָרט אויף מיין רוקען. (אויפּלאַמענדיג.) אבער ניין,
אפילו ווען איך וואָלט געהאט דעם טייפעל מיט זיין באַבען אויף
מיין רוקען — קיינמאָל — קיינמאָל, זאָג איך דיר! הערסט?

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. דער פאטער פון א פאַמיליע טאָר
ניט האַנדלען אזוי ווי דו טהוסט עס. דו טאָרסט ניט, אָטטאָ!

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. איך טאָר ניט? אָבער עס איז
דאָ נור איין זאך, וואָס א פרייער מענש טאָר ניט טהון, און ווייסטו
וואָס דאָס איז?

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. ניין.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. געוויס ניט. אבער איך וועל דיר
זאָגען. א פרייער מענש טאָר ניט האַנדלען, ווי אַ לומפּ. ער טאָר
ניט האַנדלען אזוי, דאָס ער זאָל דארפּען זיך שפּיען אין זיין
אייגענעם פנים.

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. דאָס, נאַטירליך, קלינגט גאַנץ פּער-
שטענדליך, און ווען עס וואָלט ניט געווען קיין אנדער ערקלערונג
פאר דיין איינגעשפּאַרטקייט— אבער מיר ווייסען גוט גענוג, אז—
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַ ז. וואָס מיינסטו דערמיט?

ב י ר ג ע ר מ י י ס ט ע ר. איך בין זיכער, אז דו פּער-
שטעהסט. אבער, אלס דיינער א ברודער, און אלס א מענש פון
געזונדען פּערשטאנד, גיב איך דיר דיזען ראטה. בוי ניט צופיעל
אויף אויסזיכטען און ערווארטונגען, וועלכע קענען זיך ענדיגען מיט
נאָרניט.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. אבער וואָס, צום טייפּעל, מיינסטו מיט דעם אלעם?

ב.י.ר.ג.ע.ר.מ.י.י.ס.ט.ע.ר. ווילסטו מיר ווירקליך מאַכען גלויבען, אז דו ווייסט ניט פון דער צוואה, וואָס מאָרטען קיל האָט געמאַכט?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. איך ווייס, אז דאָס ביסעלע, וואָס ער האָט, וועט געהן פאַר א היים פון אונגליקליכע ארבייטער. אבער וואָס האָט עס מיט מיר צו טאָן?

ב.י.ר.ג.ע.ר.מ.י.י.ס.ט.ע.ר. ערשטענס, איז דאָס ניט אביסעלע, פון וואָס מיר רעדען. מאָרטען קיל איז א רייכער מאַן.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. איך האָב עס קיינמאָל ניט געוואוסט.

ב.י.ר.ג.ע.ר.מ.י.י.ס.ט.ע.ר. הם! ווירקליך! דאן האָסטו אויך קיין אידעע ניט געהאט, אז א היבשען טהייל פון זיין פערמעגען האָט ער בעשלאָסען פאַר דינע קינדער, און דאָס דו און דיין פרוי זאָלען האָבען די פראַצענטען דערפון דיין גאנצען לעבען. האָט ער עס דיר ניט געזאָגט?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. ניין, איך שווער דיר. אומגעקעהרט,

ער פלעגט אימער גראמבלען, ווייל מי מאַכט איהם בעצאָהלען אזוי פיעל טעקסעס. אבער, פעטער, ביזטו ווירקליך זיכער מיט דעם?

ב.י.ר.ג.ע.ר.מ.י.י.ס.ט.ע.ר. איך ווייס עס פון אַ גאַנץ זיכערער קוועלע.

ד.ר.ש.ט.א.ק.מ.א.ן. אבער, גוטער גאָט, אויב אזוי, איז דאָך

קאַטערינע פערזאָרגט, און די קינדער אויך! אָה, איך מוז עס איהר זאָגען—(רופט.) קעטרין, קעטרין!

ב.י.ר.ג.ע.ר.מ.י.י.ס.ט.ע.ר. (צוריקהאַלטענדיג איהם.) שש! זאָג גאָר ניט צו איהר וועגן דעם.

מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. (עפּפּענדיג די טיר.) וואָס איז עס?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. גאַרניט, מיין טהייערע, געה וויעדער

אריין. (מ.ר.ס. שטאַקמאַן מאַכט צו די טיר. ער שפּריוויט איבערן צימער

היין אין צוריק.) אלזאָ פערזאָרגט! דענק נור פון דעם! און דאָס

נאָך פאר'ן גאנצען לעבען. נאך אלעמען, איז עס א'ן אנגענעהמער

געפיהל צו פיהלען זיך זיכער.

בירגערמיסער. יא, אבער עם איז ניט אזוי זיכער.
מאָרטען קיל קען נאָך איבערמאַכען זיין צוואה יעדען טאָג, אָדער
יעדע שטונדע, ווען ער וויל נור.

ד.ר. שטאַקמאַן. אבער ער וועט עם ניט טאָן, מיין
גוטער פעטער. דער „פּוּס" איז העכסט צופרידען, וואָס איך האָב
דיר און דייע פריינד אַטאַקירט.

בירגערמיסער. (בלויבט שמעחן און קוקט מיט פאַר-
שענדע בליקען אויף איהם.) אַהאַ! דאָס פערשפרייט גאָר אַ נייע
ליכט אויף פיעלע זאַכען!

ד.ר. שטאַקמאַן. וועלכע זאַכען?

בירגערמיסער. אַלזאָ, דיין גאַנצע אַטאַקע איז
בלויז געווען אַ קונציגע מאַנעוורע פאַר געשעפט? דייע געוואָל-
טיגע און שמענדליגע אַטאַקע וואָס דו האָסט געגען אונז געשליידערט
אין דעם נאָמען פון ווארהייט, איז געווען בלויז —

ד.ר. שטאַקמאַן. וואָס? וואָס?

בירגערמיסער. אַ בעלזינונג צו דעם אַלטען
מאָרטען קיל, פאַר זיין גוטע צוואה.

ד.ר. שטאַקמאַן. (פערלירענדיג אויף אַ ווילע די קראַפט
אויסצורעדען אַ וואָרט.) פעטער — דו ביזט דער העסליכסטער
פּראָסטאַט, וואָס איך האָב אַ מאָל בעגעגענט אין מיין לעבען.

בירגערמיסער. איצט איז אַלעס פאַרביי צווישען
אונז. דו קענסט איצט שוין קיינמאָל ניט צוריקריגען דיין שטעלע.
ווייל איצט האָבען מיר אַ וואַפע געגען דיר. (ער געהט ארויס.)

ד.ר. שטאַקמאַן. שאַנדע! שאַנדע! (רויף.) קעטרין,
די פּאָדלאַגע זאָל מיר אויסגעשייערט ווערען נאָך איהם. הייס
איהר — ווי הייסט זי דאָרט — קומען מיט אַ קרוג וואַסער.

מ.ר.ס. שטאַקמאַן. שש, שש, אַטאַט!

פ.ע.ט.ר.א. (שמעענדיג אין טיר.) פאַטער, דאָ איז דער
זיידע, און ער וויל וויסען, אויב ער קען רעדען מיט דיר אליין.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. יא, געוויס קען ער. קומט אריין,
שווער. (מאָרטען קיל געהט אַרײַן.)
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. (פּערשליסט די מיר הינשמער איהם.)
נו, וואָס איז ? זעצט אייך !
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. איך וועל זיך ניט אוועקזעצען. (ארום-
קוקענדיג זיך.) דו זעהסט אויס זעהר לוסטיג היינט.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. יא, ניין אפשר ?
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. געוויס, און דו האָסט אויך גענוג
פרישע לופט. איך זאָל מיינען, אז דו האָסט גענוג פון יענעם
זויערשטאַף, פון וועלכען דו האָסט אזוי פיעל געפלוידערט. דו
מוזט האָבען א שרעקליך גוטען געוויסען היינט, זאָל איך מיינען.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. געוויס האָב איך.
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. איך זאָל מיר אזוי דענקען. (שלאָגענדיג
זיך אויפ'ן האַרצען.) אבער ווייסטו, וואָס איך האָב דאָ ?
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. איך וויל האַפּען אויך א גוטען
געוויסען.
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. פּשא ! ניין, עטוואָס, וואָס איז פיעל
בעסער, ווי דאָס ! (ער נעמט אַרויס אַ גרויסען מייסער, עפענט איהם,
און צייגט אַ מאַסע פאַפּיערען.)
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. (קוקענדיג אויף איהם ערשטוינט.)
אַקציעס פון די בעדער ?
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. עס איז ניט געווען שווער זיי צו קריגען
היינט.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. און איהר האָט דאָס אלעס אבגעקויפט?
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. וויפיעל געלד איך האָב נור געהאט צו
בעצאָהלען פאַר זיי.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. אבער, מײַן טהייערער שווער, גראדע
איצט, ווען די בעדער זיינען אזוי שלעכט אָב ?
מ אָ ר ט ע ן ק י ל 5. אויב דו וועסט זיין אַ קלוגער, קענסטו
די בעדער וויעדער אויפריכטען.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. יא, איהר האָט דאָך געזעהן, אז איך

האָב געטאָן אלעס, וואָס איך האָב נור געקאנט. אבער די מענשען
אין דיווער שטאדט זיינען משוגע.

מ א ר ט ע ז ק י ל. דו האָסט נעכטען געזאָגט, אז דער
ערגסטער פעסט קומט פון מיין גארבארניע. נון, אויב דאָס איז
ווירקליך אמת, דאן האָבען מיין זיידע און מיין טאטע און איך
אליין אלע דיזע יאהרען פערפעסטעט די גאנצע שטאדט. דענקסטו
אז איך וועל לאָזען אזא פלעק זאָל בלייבען אויף מיר?

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. צום אונגליק קענט איהר יעצט גאָר
ניט העלפען.

מ א ר ט ע ז ק י ל. ניין, איך שמעה פאר מיין גוטען
נאָמען און מיינע רעכטע. איך האָב געהערט, אז מענשען רופען
מיך דער פוקס. נו, דער פוקס איז א חזיר'שער סאָרט חיה,
אבער זיי זאָלען דאָס קיינמאָל ניט קענען זאָגען וועגען מיר. איך
וועל לעבען און שטארבען א ריינער מענש.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. אבער ווי ווילט איהר עם אויספיהרען?
מ א ר ט ע ז ק י ל. דו זאָלסט מיר ריין מאַכען, שטאָקמאָן!

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. איך?
מ א ר ט ע ז ק י ל. ווייסטו, מיט וועלכען געלד איך האָב

געקויפט דיזע אקציעס? ניין, דו קענסט ניט וויסען, אבער איצט
וועל איך עם דיר זאָגען. דאָס איז דאָס געלד, וואָס קעטרין און
פעטרא און די קליינע וועלען האָבען נאָך מיר. ווייל, ווי דו
זעהסט, האָב איך דאָס גאנצע געלד, וואָס איך האָב געהאט, אריינגע-
געלעגט אין דיזע אקציעס, צו זייער בעסטען פאָרטהייל.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. (ווערענדיג אָנגעצונדען.) און איהר
האָט אויף אזא אופן איבערגעפיהרט קעטרינס געלד!

מ א ר ט ע ז ק י ל. אָה, יא, מיין גאנצעס געלד האָב איך
אריינגעטאָן אין די בעדער. און איצט וועל איך זעהען, אויב דו ביזט
טאקי אזוי משוגע. און איצט, ווען דו וועסט לאָזען פליסען דעם
שמוץ פון מיין גארבארניע, איז עם פונקט ווי דו וואָלסט געריסען
קאטרינעס לייב מיט אַ קנוטע, און אויך פעטרא און אויך די
קליינע קינדער. אבער קיין אַנשטענדיגער פאטער פון אַ פאמיליע

וועט עס קיינמאל ניט טהאָן, סיידען ער זאָל זיין ווירקליך משוגע!
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. (שפרייזענדיג היין און צוריק.) יא,

אבער איך בין משוגע. דאָס בין איך!
מ אָ ר ט ע ן ק י ל. אבער איך רעכען, אז דו ביזט ניט
אזוי משוגע, ווען עס האַנדעלט זיך אום דיין פרוי און קינדער.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. (שמעלענדיג זיך זיין שווער אנטקעגען.)
יוארום האָט איהר צו מיר ניט גערעדט, איידער איהר זיינט

געגאנגען און געקויפט די אלע שמאמעס?
מ אָ ר ט אַן ק י ל. וואָס איז שוין געמאָן געוואָרען, איז

פערפאלען.

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. ווען איך וואָלט נור ניט אזוי זיכער
געווען! אבער איך בין פאָלשטענדיג איבערצייגט, אז איך בין
גערעכט!

מ אָ ר ט ע ן ק י ל. (וועגענדיג דעם טייסער אין זיין האַנד.)
אויב דו בלייבסט ביי דיין משוגעת, וועט דאָס אלעס ניט פיעל
ווערטה זיין. (לעגט אַריין דעם טייסער אין קעשענע.)

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. אבער, צום טייפעל, זיכער וועט דאָך
די וויסענשאפט קענען געפינען עפעס א רפואה, א וועלכען-עס-איז
געגעניפט.

מ אָ ר ט ע ן ק י ל. דו מיינסט עטוואָס, וואָס זאָל טוירטען
די חייה'לעך?

ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. יא, אָדער וועניגסטענס אזעלכעס,
וואָס זאָל זיי מאַכען ניט געפעהרליך.

מ אָ ר ט ע ן ק י ל. קענסטו ניט פרובירען מיידגיפט?
ד.ר. ש ט אָ ק מ אַן. טוש! טוש! אבער אלע זאָגען, אז
עס איז ניט מעהר ווי אַין אויסגעטראַכטע זאָך. זאָלען זיי אלזאָ

האָבען, ווי זיי ווילען. האָבען דען ניט די אונוויסענדע הינד
ערקלערט מיר, אלס א פאָלקספיינד? און האָבען זיי ניט פרובירט
צו צורייסען די קליידער אויף מיר?

מ אָ ר ט ע ן ק י ל. און זיי האָבען אויך צובראַכען אלע
שויבען אין דיינע פענסטער.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. און דאן איז דאָך איינעם ערשמע פליכט צו זיין פאמיליע. איך מוז וועגען דעם איבעררעדען מיט קאטערינא. זי איז אזוי שטרענג אין אזעלכע זאכען.

מ א ר ט ע ן ק י ל. דאָס איז ריכטיג. דו פאָלג נור די עצה פון אַ פערנינפטיגע פרוי.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. (געהענדיג צו איהם מיט כעס.) אָה, ווי האָט איהר געקענט האַנדלען אזוי געמיין? שפעקולירען מיט קאטערינעס געלד, און ברענגען מיר אין אזא שרעקליכע שמערצליכע לאַגע. איך זאָג אייך, דאָס ווען איך טהו א קוק אויף אייך, דוכט זיך מיר, אז איך זעה דעם טויפעל—

מ א ר ט ע ן ק י ל. איך וועל אלזאָ איצט בעסער אוועק־געהן. דו מוזט מיר לאַזען וויסען דיין בעשלוס ביז ארום צוויי. אויב ניין, גיב איך אוועק אלע אַקציעס אויף צדקה, און דאָס נאָך טאַקי היינט.

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. און וואָס וועט קאטערינע קריגען? מ א ר ט ע ן ק י ל. גיט אַ פרוטה. (די טיר פון פאַרצימער עפענט זיך. האוסטאד און אסלאקסען זעהען זיך פון דרויסען.) זעהסטו די צוויי דאָרט?

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. (קוקענדיג אויף זיי מיט ווייט־אַפענע אויגען.) וואָס! און דיזע האָבען ווירקליך דעם קופערנעם שטערן צו קומען אהער!

ה א ו ו ס ט א ד. נו, געוויס האָבען מיר. א ס ל א ק ס ע ן. איהר פערשמעהט, עס איז עטוואָס, וועגען וואָס מיר ווילען מיט אייך רעדען.

מ א ר ט ע ן ק י ל. יא אָדער ניין— ארום צוויי א זייגער! א ס ל א ק ס ע ן. (מיט אַ בליק אויף האוסטאד. אַהא!)

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. נו, וואָס ווילט איהר. זייט קורץ. ה א ו ו ס ט א ד. איך קען זעהר גוט פערשמעהן, דאָס איהר זיינט אין כעס פאר אונזער אויפפיהרונג ביי דער פערזאַמלונג פון נעכטען—

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. און דאָס רופט איהר אויפפיהרונג ?
יא, א שעהנע אויפפיהרונג איז דאָס געווען ! איך רוף עם א
שאַנדע !

ה א ו ס ט א ד. רופט עם, ווי איהר ווילט, אבער מיר האָבען
אַנדערש ניט געקאנט.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. איהר האָט דעם מוטא ניט געהאט,
רעכען איך ! איז עם ניט אזוי ?

ה א ו ס ט א ד. יא, אויב איהר ווילט אזוי.
א ס ל א ק ס ע ז. אבער ווארום האָט איהר אונז ניט
געגעבען אַנצוהערען מיט איין וואָרט כאָטש ? נור א וואונק צו
האווסטאר אָדער צו מיר.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. א וואונק ? וועגען וואָס ?
א ס ל א ק ס ע ז. וועגען דעם סאַמע עיקר פון דיזער
אַטאַקע.

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. איך הייב אייך ניט אָן צו פערשטעהן.
א ס ל א ק ס ע ז. (שאַקעלט מיט'ן קאָפּ אזוי פאַמיליאַרנע.) אָה,
יא, איהר ווייסט, דר. שטאַקמאַן.

ה א ו ס ט א ד. וואָס איז די פעולה דאָס לענגער צו
פערבאהאלטען ?

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. (קוקענדיג פון איינעם אויפ'ן צווייטען.)
יא, אבער אין דעם טייפעלס אייגענעם נאָמען—

א ס ל א ק ס ע ז. מעג איך פרעגען— געהט ניט אייער שווער
איבער'ן שטארט און קויפט ער ניט אויף אלע אַקציעס פון די
בעדער ?

ד.ר. ש ט א ק מ א ז. יא, ער האָט היינט געקויפט אַקציעס,
אבער—

א ס ל א ק ס ע ז. עם וואָלט געווען קליגער, ווען איהר וואָלט
אונטערגעשטעלט אימיצען אַנדערש דאָס צו טאָן— איינעם, וואָס
איז ניט אזוי נאָהענט צו אייך.

ה א ו ס ט א ד. און דאן האָט איהר ניט בעדארפט ארויס-
טרעטען אונטער אייער נאָמען. קיינער האָט ניט בעדארפט וויסען,

אז דיזע אטאקע אויף די בעדער איז געקומען פון אייך. איהר האָט זיך בעדארפט פערטרויען צו מיר, דר. שטאַקמאַן.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. (ער איז ווי פערשטיינערט. איהם דוכט זיך, אזוי ווי א דונער וואָלט איהם געטראָפּען.) זיינען אזעלכע זאכען מעגליך? קענען פאַרקומען אזעלכע זאכען?

ה א ו ו ס ט א ד. (שמייכלענדיג.) נו, מיר האָבען דאָך געזעהן מיט אונזערע אייגענע אויגען, אז עס קען. אבער דאָס אלעס האָט געדארפט געטאָן ווערען מיט מעהר טאַקט, און דאָן האָט איהר צו זיך בעדארפט האָבען נאָך אייניגע אין דעם. ווייל איהר ווייסט דאָך, די פּעראַנטוואָרטליכקייט איז קלענער פאר דעם איינצעלנעם, ווען זי ווערט געטהיילט פון מאַנכע אנדערע.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. (רוהיג) אַלזאָ, קורץ, וואָס ווילט איהר, מיינע העררען?

א ס ל א ק ס ע ז. הערר האווסטאד וועט אַם בעסטען—

ה א ו ו ס ט א ד. ניין, איהר ערקלערט, אסלאקסען.

א ס ל א ק ס ע ז. אַלזאָ, איז אָט וואָס. מיר ווייסען איצט, ווי די גאנצע זאַך שטעהט, און מיר גלויבען אז מיר וועלען קענען איצט שטעלען דעם „פּאַלקסבאַטע“ צו אייער ווילען, צו טאָן מיט איהם, ווי איהר וועט אַליין האַלטען פאר נויטיג.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. איהר האָט דעם מוטה דאָס איצט צו טהאָן? אבער ווי מכה דער עפענטליכער מיינונג? האָט איהר ניט מורא, דאָס א שטורם זאָל אויסברעכען געגען אונז?

ה א ו ו ס ט א ד. מיר מוזען זעהן בייקומען דעם שטורם.

א ס ל א ק ס ע ז. און דער דאָקטאָר דארף זעהן ערקלערען מיט טאַקט זיין אויסדרעהען זיך. אזוי שנעל, ווי אייער אטאקע האָט געטאָן איהר ווירקונג—

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. אזוי שנעל, ווי מיינ שווער און איך

האָבען געקויפט די שערס פון די בעדער, מיינט איהר?

ה א ו ו ס ט א ד. קיין צווייפעל, אז פריהער פון אלץ זיינען עס געווען די וויסענשאפטליכע גרינדע, וואָס האָבען אייך געצוואונגן גען איבערצונעהמען די דירעקציאָן איבער די בעדער.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. נאטירליך. דאָס איז געווען צוליב
וויסענשאַפֿטליכע גרינדע, וואָס איך האָב געמאַכט דעם פּוסק געהן
און אַבקויפּען די שערס. און דאָן וועלען מיר ווירעס־איז צופּיסקען
די וואַסער־לייטונג, א גראָב טהאַן א ביסעל ביינ ברעג, אז עס זאָל
ניט קאָסטען קיין האַלבע קראָנע. דענקט איהר ניט, אז דאָס קען
געמאַכט ווערען? האַ?

ה א ו ס ט א ד. איך דענק אזוי. — אויב איהר וועט האָבען
דעם „פּאָלקסבאָטע“ אויף אייער זייט.
א א ס ל א ק ס ע ז. אין א פּרייע געזעלשאַפֿט איז די פּרעסע
א מאַכט, דאָקטאָר.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. יא, ווירקליך, און אזוי איז אויך די
עפענטליכע מיינונג. און איהר, הערר אַסלאַקסען, איך רעכען, איהר
וועט זיין פּעראַנטוואָרטליך פאר דעם אייגענטימער־פּערבאַנד?
א א ס ל א ק ס ע ז. ביידע: דער פּערבאַנד און די בעשיי־
דענהייט־געזעלשאַפֿט. איהר קענט זיך פּערלאָזען אויף דעם.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. אָבער, מיינע העררען — ווירקליך,
איך שעהם זיך זאָגאר צו דערמאָנען אזא זאך — אָבער — וואָס
פאַר אַ שכר ווילט איהר דערפאַר?

ה א ו ס ט א ד. געוויס פּערשטעהט איהר, אז אַם בעסטען
וואָלט אונז הנאה געטהאָן צו דינען אייך און צו געבען אייך אונזער
שטיצע פאַר נאָר ניט. אָבער אונזער צייטונג איז איצט זעהר ניט
פּעסט. זי געהט ניט אָן, ווי זי האָט בעדאַרפֿט אָנגעהן. און גע־
ראַדע איצט, ווען עס איז דאָ אזוי פּיעל צו טהאַן אין אלגעמיינע
פּאָליטיק, וואָלט עס מיר זעהר לייד געטהאָן, צו זיין געצוואונגען
אָבצושטעלען די צייטונג.

ד. ר. ש ט א ק מ א ז. נאטירליך, דאָס וואָלט געווען אַ קלאַפּ
פאַר אזא פּריינד פון פּאָלק, ווי איהר זיינט עס. אָבער (אויפּלאַקער־
רענדיג) — אָבער איך בין דאָך א פּיינד פון פּאָלק. לשפּרויזענדיג
איבערן צימער) וואו איז מיינ שטעקען? וואו, צום טיפּעל, איז מיינ
שטעקען?

ה א ו ס ט א ד. וואָס מיינט איהר?

א ס ל א ק ס ע ז. זיכער וועט איהר דאָך ניט —
ד ר. ש ט אָ ק מ א ז. (בלויבענדיג שמעהן שטיל) און איצט,
לאָמיר אָננעהמען, אז איך גיב אייך ניט א פרוטה פון אלע מיינע
אקציעס? ווי דאן? איהר מוזט ניט פערגעסען, אז מיר, רייכע מענ-
שען, האָבען זעהר פיינר זיך צו צושיידען מיט אונזער געלד.
ה א ו ו ס ט א ד. און א.י.ה.ר טאָרט ניט פערגעסען, אז דיזער
געשעפט מיט די אקציעס קען באשריבען ווערען אויף צווייערליי
אופנים.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ז. יא, איהר זיינט דער ריכטיגער מענש
אויף דעם. ווען איך ענטזאג זיך צו אונטערשטיצען אייער צייטונג,
וועט איהר געוויס זעהען דעם גאנצען געשעפט אין א שלעכטע ליכט,
איהר וועט מיר, רעכען איך, פערפאָלגען, רייצען מיר, פרובירען דער-
שטיקען מיר, ווי דער הונד דערשטיקט דעם האָז.
ה א ו ו ס ט א ד. דאָס איז א נאטור־געזעץ. יעדע חיה
ווייל לעבען.

א ס ל א ק ס ע ז. און מוז נעהמען איהר נאהרונג דאָרט, וואו
זי קען עם קריגען.

ד ר. ש ט אָ ק מ א ז. דאן געהט און זעהט, אויב איהר
קענט ניט געפינען אייער נאהרונג דאָרט, אין רינשטאָק. (לויפט
איבער'ן צימער) ווייל איצט, ביי גאָט, וועלען מיר זעהען, ווער עם
איז די שטארקערע חיה. (געפינט א פאראסאָן און פאָכט מיט איהם.)
נון, פאסט אויף.

ה א ו ו ס ט א ד. זיכער, איהר מיינט דאָך ניט צו געברויכען
געוואלד געגען אונז.

א ס ל א ק ס ע ז. איך זאָג, פאסט אויף אויף דעם פאראסאָן.
ד ר. ש ט אָ ק מ א ז. ארויס דורכ'ן פענסטער, האווסטאד!
ה א ו ו ס ט א ד. (ביין מיר פון פאָרציימער) זיינט איהר
משוגע?

ד ר. ש ט אָ ק מ א ז. ארויס דורכ'ן פענסטער, אסלאקסען!
שפרינגט, זאָג איך אייך. בעסער גלייך איידער נאָכדעם.
א ס ל א ק ס ע ז. (לויפענדיג ארום דעם שרייב־טיש) זייט גע-

לאסען, דאָקטאָר. איך בין א שוואַכער מענש. איך קען ניט אויס-
האַלטען. (שרייט) העלפט! העלפט!

(מױס. שטאַקמאַן, פעטרא און האַרסטער לויפּען אַרײַן.)

מױס. שױט אַקמאַן. גוטער גאַט, אַטמאַ, וואָס איז דאָ?

דױ. שױט אַקמאַן. (פאַכענדיג מיט דעם פאַראַסאָן) שפּרינגט,

זאָג איך אייך. אין רײַנשטאַק אַרײַן!

האַרסט אױך. אַן אַנפאַל אויף אַ שוואַלפּאַזען מענשען! איך

רוף אייך, אלס עדות, קאַפּיטאַן האַרסטער. (ער לויפט אַרויס פון

צײַמער. אַטלאַקסען נאָך איהם.)

מױס. שױט אַקמאַן. (האַלטענדיג צוריק די טיר) און

איצט בערוהיג זיך, אַטמאַ.

דױ. שױט אַקמאַן. (אָוועקוואַרפענדיג דעם פאַראַסאָן) אויף

מיין עהרענוואָרט, זיי זײַנען דאָך אָוועק נאָך אַלעמען.

מױס. שױט אַקמאַן. אָבער וואָס ווילען זיי פון דיר?

דױ. שױט אַקמאַן. דו זאָלסט עס שפּעטער הערען. איך

האָב איצט אַנדערע זאַכען, פון וואָס צו טראַכטען. (געהט צום טיש

און שרייבט אַן אויף אַ קאַרטע) זעה נור, קאַטרין, וואָס איז דאָ אַנט-

געשריבען?

מױס. שױט אַקמאַן. דריי גרויסע „ניינס“. וואָס

מײַנט עס?

דױ. שױט אַקמאַן. אויך דאָס זאָלסטו זיך שפּעטער דער-

וויסען. (איבערגעבענדיג די קאַרטע) זעה, פעטרא, זאָל די מײַדעל

אריבערלויפּען צום פּוקס מיט דעם, אַזוי שנעל, ווי זי קען. זיי שנעל!

(פעטרא לויפט אַרויס מיט די קאַרטע.)

דױ. שױט אַקמאַן. נו, אויב איך האָב היינט ניט געהאַט

וויזײַטען פון אַלע שלוחים פון טײַפעל, ווייס איך ניט! אָבער איצט

וועל איך שאַרף מאַכען מײַן פּעדער געגען זיי, ביז עס וועט ווערען

א שפּיעז; איך וועל עס טונקען אין גיפּט און גאַל. איך וועל שלײ-

דערען מײַן טײַנטער גלייך אין זײַערע שאַרבּענס.

מױס. שױט אַקמאַן. יא, אָבער מיר פאַהרען דאָך אָוועק—

(פעטראַ קומט צוריק אַרײַן.)

ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. נו ?
פ ע ט ר א. עם איז אלעס געטהאָן געוואָרען.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. גוט. אוועקפּאָהרען, זאָנסטו ? איך
וועל זיין פּערדאמט, אויב מיר וועלען אוועקפּאָהרען. מיר בלייבען
דאָ, וואו מיר זיינען, קאטרינע.
פ ע ט ר א. פּערבלייבען !
מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. דאָ אין שטאָדט ?
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. יא, דאָ. דאָ איז דער שלאכטפּעלד.
דאָ זאָל עם אויסגעפּאָכטען ווערען. דאָ וועל איך זיי בעזיגען ! אזוי
שנעל, ווי מיינע הויזען זיינען פּערלאטעט, געה איך ארויס אין
שטאָדט און זעה מיר א הויז, ווייל מיר מווען האָבען א דאָך איבער
אונזרע קעפּ פּאר'ן ווינטער.
ה אָ ר ס ט ע ר. דאָס קענט איהר האָבען מיט מיר.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. קען איך ?
ה אָ ר ס ט ע ר. יא, געוויס, קענט איהר. איך האָב פּלאַץ געד
און אויסער דעם בין איך קוים ווען עס איז אין דער היים.
מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. אָה, ווי שעהן פון אייך, האָרסטער.
פ ע ט ר א. איך דאַנק אייך.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. (אויסשטרעקענדיג זיין האַנד) דאַנקע.
אלזאָ דיזע שווינגקייט איז שוין אויך בעזייטיגט. און טאָקי נאָך
היינט וועל איך אָנהויבען מיין ארבייט אויף צו דער אמת'ן. אָה,
דאָ איז דאָ אזוי פּיעל אויסצורייסען מיט'ן וואָרצעל, קאטערינע !
און עם איז גוט, דאָס איך וועל איצט האָבען אזוי פּיעל פּרייע צייט.
יא, ווייל ווי דו ווייסט, האָב איך דאָך מעהר קיין שטעללע ניט אין
די בעדער.
מ.ר.ס. ש ט א ק מ א .ן. (זיפּענדיג) אָה, יא ! איך האָב
עם ערוואַרטעט.
ד.ר. ש ט א ק מ א .ן. און איצט וועלען זיי נאָך אוועקנעה
מען פון מיר מיין פּראַקטיקע. אָבער זאָלען זיי ! די אָרימע וועל איך
זאָרווייזאָ האָבען — די, וועלכע קענען נאָר ניט בעצאָהלען. און,
גוטער גאָט, דיזע זיינען עם דאָך, וואָס נויטיגען זיך אין מיר אַם

מייסטען. אָבער, ביי גאָט, איך שווער, אז זיי זאָלען מיר הערען.
איך וועל צו זיי פרעדיגען צו אַלע צייטען.

מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. איך שטעל מיר פאָר, דו האָסט
דאָך שוין געזעהען, וואָס פון דעם פרעדיגען קומט ארויס.
ד ר. ש ט א ק מ א נ. דו ביסט ווירקליך לעכערליך, קאָמע-
רינא. זאָל איך מיך לאָזען אוועקטרייבען פון פעלד דורך די
עפפּענטליכע מיינונג, דורך די קאָמפּאָסטע מאַיאָריטעט און נאָך
אַזעלכע טייוועלשקייטען? ניין, איך דאַנקע. א חוץ דעם, דאָס,
וואָס איך וויל, איז דאָך אזוי איינפאך און אזוי קלאָר. איך וויל נור
אַריינקלאָפּען אין די קעפּ פון דיזע הינד, דאָס די ליבעראַלען זיינען
ד ערגסטע שונאים פון פרייע מענשען, דאָס פאַרטיי-פאַגראַמען
דערהען אָב די העלזער פון אַלע יונגע לעבעדיגע וואַהרהייטען, דאָס
טאַקטיק-ריקוזיבמען קעהרען איבער די מאָראַל און גערעכטיגקייט
מיט'ן קאָפּ אַראָב. יא, קאַפיטאַן האָרסטער, דענקט איהר ניט, אז
איך וועל זיין פעהיג צו מאַכען די מענשען פערשטעהן דאָס?
ה אָ ר ס ט ע ר. קען זיין. איך ווייס אַליין ניט פיעל וועגען
דיזע זאַכען.

ד ר. ש ט א ק מ א נ. נו, זעהט איהר. איצט אָבער זאָלט
איהר עם הערען. דאָס זיינען די פאַרטיי-פיהרער, פון וועלכע מי
מוז פטור ווערען. וויל, פערשטעהט, א פאַרטיי-פיהרער איז פונקט,
ווי א וואָלף, ווי א הונגעריגער וואָלף. אויב ער זאָל עקזיסטירען,
מוז ער האָבען אזוי פיעל קליינע חיות א יאָהר. טהוט נור א קוק
אויף האָוסטאָד און אסלאַקסען! וויפיעל קליינע חיות זיי דער-
שלינגען עם! אָדער זיי שטיקען זיי און וואַרפען זיי אזוי לאַנג אַרום,
ביז זיי זיינען נור פעהיג צו זיין הויז-אייגענטימער און אבאָנענטען
אויף זיער צייטונג. (זעצט זיך אויפ'ן ברעג פון מיש) נו, קאָמע-
רינא, קום אָהער! זעה נור, ווי בראו די זון שיינט היינט! און די
געבענשטע פרישע פרייהלינג-לופט בלאָזט אויף אונז אַריין.
מ ר ס. ש ט א ק מ א נ. א, ווען מיר וואָלטען נור געקאָנט
לעבען מיט זונען-שיין און פרייהלינג-לופט!
ד ר. ש ט א ק מ א נ. נו, דו וועסט האָבען א ביסעל צו

קארגען און שפאָרען וואו מעגליך און דאן וועט זיין אַלעס גוט. דאָס אינטערעסירט מיך אַם ווייניגסטען. וואָס מיר דריקט איצט, איז, דאָס איך זעה ניט קיינעם, וואָס זאָל זיין פריי און מוט היג גענוג איבערצונעהמען די ארבייט נאָך מיר.

פ ע ט ר א. אָה, דענק ניט דערפון, פאָטער. דו האָסט נאָך גענוג צייט פאר דיר. און אָט זעה, אָט זיינען די אינגלאַך! (פרעד דעריק און וואַלטער קומען אַרײַן.)

מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. האָט איהר א יום טוב היינט?
פ ר ע ד ע ר י ק. ניין. אָבער מיר האָבען געהאַט אַ פייט מיט די אינגלאַך.

ו ו ז ל ט ע ר. דאָס איז ניט אמת. די אַנדערע אינגלאַך האָבען זיך פארטשעפעט מיט אונז.

פ ר ע ד ע ר י ק. יא, און הערר רעכלאַנד האָט געזאָגט, אז עס וואַלט געווען גלייכער, מיר זאָלען בלייבען אין דער היים פאר איי-ניגע טעג.

ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. (ברעכענדיג די פינגער און אראַבשפריינד גענדיג פון טיש) איצט האָב איך עס! איך שווער אייך, איך האָב עס! איהר זאָלט קיינמאָל מיט א פוס ניט אריינטרעטען אין שול.

ד י א י נ ג ל אַך. קיינמאָל אין שול ניט?
מ ר ס. ש ט אָ ק מ אַן. אָבער ווירקליך, אָטטאָ! —
ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. קיינמאָל ניט, זאָג איך. איך וועל אייך אַלײַן לערנען, ד. ה., איך וועל אייך גאַרניט לערנען.

פ ר ע ד ע ר י ק. הורראה!
ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. אָבער איך וועל פון אייך מאַכען פרייע, הויכערציגע מענער. זעה נור, פעטרא, דו וועסט מיר מוזען העלפען אין דעם.

פ ע ט ר א: יא, פאָטער, מענסט זיכער זיין, אז איך וועל.
ד ר. ש ט אָ ק מ אַן. און מיר וועלען האָבען אונזער שול אין דעם צימער, וואו זיי האָבען מיר ערקלערט, אַלס פאָלקספיינד.

אָבער מיר מוזען האָבען מעהר שילער. איך מוז פאר אַן אָנפאַנג האָבען וועניגסטענס צוועלף אינגלאַך.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. דו וועסט זיי קיינמאָל ניט קריגען
אין דיזער שטאָרט.

ד ר. ש ט א ק מ א ז. דאָס וועלען מיר זעהען. (צו די
אינגלאַד) קענט איהר ניט וועלכע גאָסען-יונגען — ריכטיגע שלע-
פער, אָבגעריסענע, אָבגעשליסענע ?

פ ר ע ד ע ר י ק. יא, פאָטער, איך קען א סך פון זיי.
ד ר. ש ט א ק מ א ז. רעכט, ברענג מיר אייניגע פון דיזען
מין. איך וועל מאַכען אַן עקספערימענט מיט דיזע גאַרנישמען. עס
קענען זיך מאַכען גוטע קעפּ צווישען זיי.

פ ר ע ד ע ר י ק. אָבער וואָס וועלען מיר טהאָן, ווען מיר ווע-
לען ווערען פרייע און הויכהערציגע מענער ?
ד ר. ש ט א ק מ א ז. ארויסטרייבען אַללע וועקס, קינדער !
(וואַלטער קוקט מיט צווייפעל. פּרעדעריק שפּרינגט ארום, שרייענדיג :
הורראה.)

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. ווען נור די וועלכע זאָלען פריהער דיר
ניט ארויסטרייבען, אָטטאָ !
ד ר. ש ט א ק מ א ז. דו ביסט גאָר משוגע, קאָטערינע. מיר
ארויסטרייבען איצט, ווען איך בין דער שטאַרקסטער מענש אין
שטאָרט ?

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. דער שטאַרקסטער — איצט ?
ד ר. ש ט א ק מ א ז. יא, איך נעהם זיך די חוצפה צו זאָגען
אַזא מוט היגען וואָרט; איך בין איצט איינער פון די שטאַרקסטע
מענער אויף דער ערד.
ו ו א ל ט ע ר. פאָטער !

ד ר. ש ט א ק מ א ז. (אין א פּערשטיקטע שטימע) שאַ !
איהר דארפט נאָך וועגען דעם ניט ריידען, אָבער איך האָב געמאַכט
אַ גרויסע ענטדעקונג.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. וואָס איז שוין ווידער ?
ד ר. ש ט א ק מ א ז. געוויס. (נעהמט זיי אַלע ארום און
רעדט מיט פּערטרויען) איהר זעהט, דער פאָקט איז, דאָס דער

שטארקסטער מענש אויף דער ערד איז דער, וואָס שטעהט מייסטענס
אַלליין.

מ ר ס. ש ט א ק מ א ז. (שאַקעלט מיט'ן קאַפּ, שמויבלענדיג)
אה, אָטמאַ! פ ע ט ר א. (נעהמענדיג זיין האַנד, פול מיט צוטרוי) פאַטער!

פ א ר ה א נ ג.

לימערראטור און לעבען

אונטער דיעזען נאמען וועלען פון צייט צו צייט ערשיינען
אבהאנדלונגען איבער די גרעסטע פארשטעהער פון דער מאַ-
דערנער לימערראטור. אונזער ערשטע אויסגאבע פון דיעזער
סעריע וועט קירצליך ערשיינען. נעמליך אן אבהאנדלונג

איבער • הענריק • זיבסען
געשריעבען פון מ. לעיאנטיעף

קירצליך ערשיינט א פאלשמענדיגע זאמלונג פון אלע שריפ־
טען פון דעם אונשמערבליכען פאלקס־דיכטער.

דוד ערעלשטאדט

אין וועלכע עס וועלען זיך געפינען פיעלע זאכען, וואס זיינען
נאך ביז יעצט ניט געדרוקט געווען.

בעשמעלונגען אדרעסירען אן :

J. EDELSON
c.o. PROGRESSIVE LIBRARY
106 FORSYTH STREET, NEW YORK

